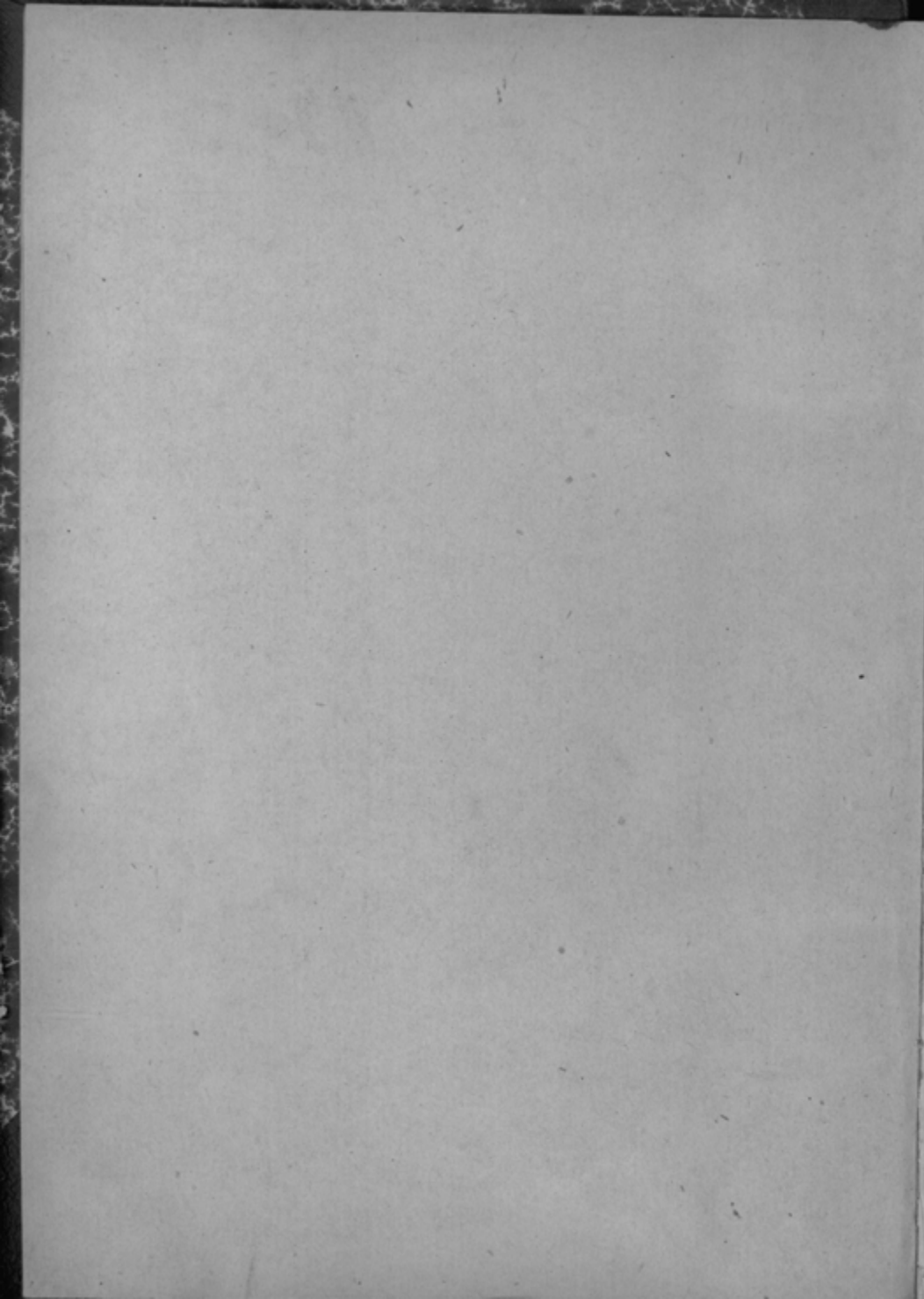

Ph 658 Ps. 11.81

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN“

PE ANUL COMUN

===== 1903 =====

===== ANUL I. =====

*po. le
Gey
820/928*

CU NUMĂROASE ILUSTRAȚIUNI.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
A REGIUNII BANAT

BUDAPESTA

TIPARUL ȘI EDITURA TIP. «POPORUL ROMÂN»
VI, STRADA VÖRÖSMARTY 60a.

4852

Biblioteca publică a oraşului Timişoara
Nr. cartă *110/411* Valoarea *lei: 50*
Promis de la Gheorghe

Cătră cetitori.

Cu aceeaș dragoste, cu care am început a scoate „Poporul Român“ și Biblioteca „Pop. Rom.“, ne grăbim a pune azi în mâna cetitorilor Calendarul „Poporului Român“, care să-l fie bun prietin peste întreg anul, să-și spună multe lucruri frumoase și folositoare, făcându-l pe lângă acestea să-și și petreacă.

Ținta, ce-o urmărim cu acest calendar, este, ca să adunăm într'un mănunchiu tot felul de lucruri, de care are poporul lipsă și deșteptându-și gustul de cetit, să-l facem să se împrietinească mai mult cu cărțile și cu foile, căci numai așa va putea ajunge acolo, unde cere timpul de azi. Cea dintâi pricină, că suntem atât de rămași, e tocmai împrejurarea, că țăranii nostri nu se indeletnicesc aproape de loc cu cetitul. Copiii, după ce scapă de școală, cu anii de zile nu mai cetesc nimic și astfel uită și ce-au știut.

Asta nu merge. E aci vremea, ca să lăpădăm obiceiurile cele păgubitoare și să ne însușim tot ce e bun, frumos și folositor.

Știind mai departe, că singura carte, pe care o mai cumpără țăranul nostru, e calendarul — ne-am dat silința a întocmi pe seama lui un calendar cât se poate mai potrivit. Cădem, că cel puțin pe jumătate ne-am ajuns scopul. Dar chiar dacă nici pe-atâta nu ni l'am ajuns, ne vom da silința, ca în viitor să ne apropiem

tot mai mult de a-l ajunge. E cel dintâiu călindar al nostru acesta și astfel am avut multe greutăți de întâmpinat. În anii următori însă vom trece mai ușor peste greutăți și prin urmare munca ne va fi mai spornică și și mai folositoare.

Dorind tot binele cetitorilor acestui călindar, îi rugăm să-l cetiască și folosiască cu dragostea, cu care noi l'am scris și întocmit.

Budapesta, 15 Octombrie 1902.

Redacțiunea „Pop. Rom.“.

Cronologia anului 1903.

Anii dela facerea lumii :	Anii
După socoteala bisericii răsăritene ...	7411
« « « rom.-catolice ...	6616
« « « Evreilor ...	5663
« « « lui Petavius ...	5893
Dela sfârșitul potopului ...	5350
« întemeierea Romei ...	5656
« nașterea Domnului nostru Iisus Christos ...	1903
« descălecarea Romanilor sub Traian în Dacia ...	1798
« încreștinarea Romanilor în Dacia ...	1797
« introducerea clopotelor în bis. creștină ...	1503
« nașterea mohamedanismului ...	1281
« venirea Ungurilor ...	1014
« desbinarea bis. apusene de cea răsăriteană ...	850
« întemeierea Țării românești ...	813
« aflarea pravului de pușcă ...	602
« aflarea hârtiei ...	530
« aflarea tiparului ...	465
« descoperirea Americii ...	411
« reformația lui Luther ...	386
« introducerea călind. nou (Gregorian) ...	321
« întâia carte românească tipărită ...	334
« aducerea cartofilor în Europa ...	319
« descoperirea mașinilor cu aburi ...	204
« trecerea Ardealului sub casa de Habsburg ...	213
« întâia locomotivă de tren ...	128
« descoperirea electricității ...	113
« aflarea oltoirii vîrsatului ...	109
« aflarea gazului ...	103
« ștergerea iobăgiei ...	55
« suirea pe tron a M. Sale Francisc Iosif I. ...	55
« reînființarea metropoliei ortodoxe a Românilor din Transilvania și Ungaria ...	38
« moartea Archiep. și Metropolitului Andrei baron de Șaguna (16 Iunie 1873) ...	30
« descoperirea fonografului și a telefonului ...	16

Zile schimbătoare peste an.

Triodul se începe în 26 Ianuarie.
 Lăsatul de carne în 9 Februarie.
 Lăsatul de brânză în 16 Februarie.
 Bunavestire Marți în 25 Martie, a 6 sept. din post.
 Sfintele Paști în 6 Aprilie.
 Înălțarea Domnului în 15 Maiu.
 Rusaliile în 25 Maiu.
 Postul Săn-Petrului 4 săptămâni, ziua Dumineca.
 Nașterea Domnului cade Joia (25 Decembrie).
 Dumineca tuturor sfinților 1 Iunie.
 Carnavalul (Cășlegile, farșangul) ține din 7 Ianuarie până în 9 Februarie.

Iupiter.

Regentul anului 1903 e Iupiter. Această stea este cea mai mare din câte se cunosc până acuma. E de 1440-ori mai mare, decât pământul, dar' mai mult decât de 1000-ori mai mic, decât soarele. E în depărtare cam de 777 milioane kilometri dela soare. Diametrul, linia trasă prin mijlocul lui, e de 137.000 km. Depărtarea lui dela pământ se schimbă între 558 și 961 milioane km., după-cum adecă ajunge pământul între soare și Iupiter, ori stă soarele între pământ și Iupiter. Își face odată calea în jurul soarelui în 11 ani 10 luni și 17 zile. În jurul osiei se învârt tot în 9 ore și 57 minute odată. Ziua și noaptea va să zică ține în Iupiter numai 9 ore 57 min. Se vede deci, că învârtirea lui e foarte repede, ceea-ce face, ca forma să nu-î fie întocmai rotundă; la partea deasupra și dedesubt e turtit.

Iupiter are pe lângă sine încă cinci luni, cari se învârt împrejurul; cea mai repede face calea în jurul lui în 11 ore 57 min. 22 secunde: cea mai înceată face calea în 16 zile 16 ore 5 minute. Dintre acestea 4 au fost cunoscute încă din vremurile vechi, a cincia a fost descoperită numai în 1892. Cea mai apropiată de Iupiter e în depărtare de 420 mii de km., cea mai îndepărtată de 1.877.000 km. dela el.

Steaua Iupiter o poți vedea și cu ochii liberi. O poți ușor cunoaște de pe strălucirea cea mare, pe care nu o mai are decât Venus (Luceafărul). Iupiter cu toate acestea e pururea învălțit de ceață și aburi, cari în urma învârtirii lui repede se string și formează nori adevărați, cari apar ca niște pete în jurul lui. Do-vadă, că Iupiter e un corp în desvoltare, care seamănă mai mult cu soarele decât cu pământul nostru; e plin de materii arzătoare și acestea îi dau căldura și strălucirea, ce o are, căci puterea soarelui e acolo de 30-ori mai mică, decum e pe pământ.

Posturile.

1. Zilele de Miercuri și Vineri.
2. Ajunul Botezului Domnului, 5 Ianuarie.
3. Postul Paștilor, din 17 Febr. până în 5 Aprilie.

4. Postul sf. Petru și Pavel, dela Dumineca tuturor sfinților (1 lunie) până în 28 lunie.
5. Postul Sf-tei Mării din 1—14 August.
6. Tăerea capului sf. Ioan, 29 August.
7. Ziua crucii, 14 Septembrie.
8. Postul Crăciunului din 15 Noembrie până în 24 Decembrie.

Deslegarea posturilor.

Mercurile și Vinerile din săptămâna brânzii (19 și 21 Febr.), săptămâna luminată (9 și 11 April), săptămâna după Rusali (28 și 30 Maiu), dela Crăciun până la Botezul Domnului (31 Dec., 3 Ian.).

Anotimpurile.

Primăvara se începe în 21 Martie, la 8 ore 15 min. seara. Ziua tot atât de lungă cât noaptea (aequinoctium vernale).

Vara se începe în 22 lunie, la 4 ore 5 min. după prânz. Ziua cea mai lungă, noaptea cea mai scurtă (solstitium aestivale).

Toamna se începe în 24 Septemvrie, la 6 ore 44 min. dimineța. Ziua egală cu noaptea (aequinoctium autumnale).

Iarna se începe în 23 Decemvrie la 1 oră 21 min. după prânz. Ziua cea mai scurtă, noaptea cea mai lungă (solstitium hyemnale).

Intunecimi.

În anul 1903 vor fi două întunecimi de soare și două de lună.

1) *Intunecime de soare* în 29 (16) Martie noaptea dela 12 ore 10 min. până la 5 ore 4 min. dimineța. Se va vedea în partea cea mai mare a Asiei, în America de miază-noapte, Oceanul mare și țările dela polul nordic.

2) *Intunecime de soare totală* 4 Oct. (21 Sept.) dimineța dela 3 ore 30 min. până la 7 ore 52 min. Se va vedea în Africa de miază-zi, Australia, Oceanul indic și în părțile polului sudic.

3) *Intunecime de lună* (în parte) se începe în 24 (11) Aprilie la 11 ore 35 min. seara și se sfârșește în 25 (12) Aprilie dimineța la 2 ore 52 min. Se va vedea în Asia, partea cea mai mare, Oceanul indic, Oceanul atlantic, America, Africa și la noi în Europa. Intunecimea va cădea pe a 0.97 parte a lunii.

4) *Intunecime de lună* (în parte) 19 (6) Octomvrie dela 2 ore 40 min. după amiază până la 5 ore 55 min. Se va vedea în America de miază-noapte, Oceanul mare, Australia, Asia, Africa și la noi în Europa.

Planetele.

1. *Soarele* e corpul ceresc cel mai mare.
 2. *Mercur* e de 8 milioane de miluri (1 mil= $7\frac{1}{2}$ km.) departe dela soare. Să învârtă în jurul lui în 88 zile.
 3. *Venus* e de 15 mil. de miluri departe dela soare și să învârtă în jurul lui în 225 zile.
 4. *Pământul* e de 20 mil. de miluri, (149 milioane km.) departe dela soare. Își face calea în jurul soarelui în 365 zile (tot la 4 ani 366).
 5. *Mars* e de 32 mil. miluri dela soare. Își face calea în 687 zile.
 6. *Jupiter* e de 107 mil. miluri dela soare. Face drumul în jurul soarelui în 12 ani.
 7. *Saturn* e de 194 mil. miluri dela soare. Își face calea în 116 zile.
 8. *Uran* e de $396\frac{1}{2}$ mil. miluri dela soare. Își face drumul în 84 ani.
 9. *Neptun* e de 621 mil. miluri dela soare. Face drumul în 164 ani și 216 zile în jurul soarelui.
 10. Până la sfârșitul anului 1900 s'au descoperit 450 planete, cari mai mari, cari mai mici, dar la o depărtare neînchipuit de mare dela soare.
-

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Merc.	1 (+) Tăier. imp., S. Vasilie	14 Felix
Joi	2 P. Silvestru, m. Teagen	15 Mauriț pust.
Vineri	3 Prf. Malachia, m. Gordiu	16 Marcel
Sâmb.	4 C. Teoctist, Sob. 70. Ap.	17 Antoniu
Duminică Înaintea Botezului, Marcu c. 4 st. 1 «în vremea aceea...» gl. 6 sf. 9.		
Dum.	5 M. Teopempt, Teona	18 Maurus
Luni	6 (+) Botezul Dumnului	19 Canut
Marti	7 (+) S. Ioan Botezat.	20 Fabian
Merc.	8 Cuv. George și Domnica	21 Agnes
Joi	9 Mrt. Polieci, Eustratie	22 Vince
Vineri	10 P. Grig., Domet., Marcian	23 Logd. Mariei
Sâmb.	11 Cuv. Teodosiu, s. Mair	24 Timoteus
Duminică după Botez., Matei c. 4 st. 12 «în vremea aceea auzind Isus»... gl. 7 sf. 10.		
Dum.	12 M. Tațiana, m. Merțiu	25 Înt. lui Saul
Luni	13 Mart. Ermil, Stratonie	26 Policarp
Marti	14 SS. P. uciși în Sinai	27 I. Chrisost.
Merc.	15 C. Pavel, Ion Colibaș	28 Carol c. m.
Joi	16 Înch. cu Iant. Ap. Petru	29 S. Francisc
Vineri	17 C. Antonie cel mare	30 Adelgunda
Sâmb.	18 SS. p. Atanasie și Ciril	31 Petru N.
Duminică 15a lui Zachefu, Luca c. 19 st. 1: «în vremea aceea trecea Isus» gl. 8 sf. 11.		
Dum.	19 C. Macarie, m. Eufrazia	1 Febr. Ign.
Luni	20 C. Eutim, Vas, Vasilid	2 (+) Înt. Dni
Marti	21 C. Maxim, Valerian, Cand.	3 Blasiu
Merc.	22 A. Timot., m. Anastas	4 Veronica
Joi	23 M. Clement, Salman	5 Agata
Vineri	24 C. Xenia m. Pausir, Teodt.	6 Dorothea
Sâmb.	25 C. Grig., Puplie, Maris	7 Romuald
Dum. Vameș. și Faris, Luca c. 18 st. 10: «Zis-a Domnul pilda aceasta...» gl. 1 sf. 1.		
Dum.	26 C. Xenofont, Arcadie	8 Solomon
Luni	27 Ad. moșt. I. Gură de aur	9 Apolonia
Marti	28 C. Efreim și Paladiu	10 Gabriela
Merc.	29 Ad. mșt. ș. Ign., m. Sarvil	11 Desider
Joi	30 (+) S. V., Greg. și Ioan	12 Livia
Vineri	31 S. Ciril, Ioan, m. Victorin	13 Ecaterina

Povețe economice

pe Ianuarie (Gerariu).

Cară gunoii la câmp, dacă însă e ger mare lasă-l în grajd și-l așterne mereu vitelor. Deprinde juncii la jug și caii tineri la ham. Dă vitelor adeseori sare de lins. Dă uneltele de economie la dres, ca măestrul să-și facă lucru de treabă. Curățește pomii de mușchiu, coajă bătrână, crengi uscate și pe timp umed de iască. Unge ranele cu balebă, pământ cleios și păr de bou tăiat mărunt. Cumpără sămânțele și uneltele trebuincioase. Pregătește coșnițele pentru roți. Depărtează poamele putrede, mișcă bucatele și trage vinul. Bate pari la vie. Adună zăpada în grămezi în jurul pomilor, căci astfel se umple pământul de umezeală și face pomii să întârzie cu înfloritul și îi scapă prin aceasta de brumă.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

La început timp frumos de iarnă, 13—20 moale, 20—28 viscol și frig, 28—31 ceață, rece și viscol.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
--------	--	---

Sâmb.	1 M. Trifon, Perpetua	14 Valentin
-------	-----------------------	-------------

Dumin. fiului răscălit, Luca c. 15 st. 11: «Zis'a Domn, pilda aceasta: un om avea doi feciori» gl. 2 sf. 2. (Intimp. D-lui, Luca c. 2 st. 25 «În vremea aceea era un om în Ieruş.»)

Dum.	2 (+) Intimp. Domnului	15 Faust
Lunî	3 S. Simeon și Ana	16 Iuliana
Marți	4 C. Izidor, m. Avramie	17 Donatus
Merc.	5 M. Agata, m. Teodula	18 Concordia
Joî	6 P. Vucol, m. Fausta	19 Susana
Vineri	7 C. P. Partenie, Luca	20 Aladar
Sâmb.	8 M. Teodor Strat., Zaharia	21 Eleonora

Dumin. Iăsatului de carne, Mateiu c. 25 st. 31 «Zis'a Domnul: Când va veni fiul...» gl. 3 sf. 3.

Dum.	9 S. M. Nichifor, Marcel	22 Petru
Lunî	10 M. Haralampiu, Valentina	23 Serenus
Marți	11 M. Vlasie, Teodora	24 Mateias
Merc	12 P. Meletie, Satornin	25 Victorin
Joî	13 C. Martinian, Eulogie	26 Alesandru
Vineri	14 C. Auxentie, Maron	27 Leandro
Sâmb.	15 Ap. Onisim, m. Maior	28 Roman

Dumin. Iăsatului de brânză. Mateiu c. 6 st. 14. «Zis'a Domnul: De veți lerta oamenilor...» gl. 4 sf. 4.

Dum.	16 M. Pamfilie, Valent, Flav.	1 Martie Albin
Lunî	17 M. Teodor, Tiron, Mariana	2 Simplicius
Marți	18 C. p. Leon papa Romei	3 Cunigunda
Merc	19 Ap. Archip și Apfia	4 Casimir
Joî	20 C. P. Leon ep., Agaton	5 Eusebius
Vineri	21 C. Timoteiu, Mauriciu	6 Victor
Sâmb.	22 M. din Eugenia, Talasiu	7 Toma

Dumin. I din post, Ioan c. 1 st. 43. «În vremea aceea voia Iisus să meargă în Gal...» gl. 5 sf. 5.

Dum.	23 M. Policarp, c. Antoniu	8 Gotfrid
Lunî	24 Afl. cap. S. Ioan Botezât.	9 Francisca
Marți	25 C. p. Tarasie, m. Regin.	10 S. 40 Martiri
Merc	26 P. Porfirie, Fotini Samar.	11 Constantin
Joî	27 C. P. Procopiu Decapolit.	12 Grigoriu
Vineri	28 P. Vasilie, m. Proteriu	13 Rozina

Povețe economice

pe Februarie (Faur).

Cerne și curăță semințele. Risipește gunoiul. Când e timp frumos poți începe aratul, în deosebi pentru orz și ovės. Destupă șanțurile și brazdele ca să se poată scurge apă. Curăță livezile de mușinoe, petri, mărăcini etc. Incepe să-direa pădureților de altoi și îndată ce pământul s'a sbicit, începe a strămuta pomii. Lasă berbecii la oile, ce vreai să fete în Iulie, păzește-le să nu bea apă de pe zăpadă, pentru-că acestea pierd mielul, ear celor fătate li s'e strică laptele. Curăță pomii de omide. Curăță altoii mai tineri de crengile netrebuincioase. Dă nutreț mult și mai bun vitelor de lucru și de prăsilă. Fă răsadniță cu gunoiu cald și seamănă răsadul.

Ce zice Herschel despre anul 1903?

La început ninsoare și vânt, 5—20 frig și viscole; până în 27 rece, la sfîrșit ninsoare mestecată cu ploae.

Povețe economice

pe Martie (Germănar).

Seamănă grâu de primăvară, orz, ovės, mazere, mazărice și luțernă. Grăpează locurile cu luțernă și trifoi din anii trecuți. Pe sămănăturile de toamnă răsărite rar seamănă trifoiu. Isprăvește lucrul la vie, și sădește vie nouă, dacă ai, căci acum e mai potrivit. Curăță coșnițele și pune albinelor de mănecare. Sădește semințele, din care vrei să-ți faci sămânțe și seamănă în apropierea lor cânepă. Mirosul de cânepă alungă fluturii și astfel sunt ferite de omide. Trage vinul a doua oară, dar numai când e timp frumos și liniștit. Retează altoii tineri și unge ranele cu rășină de altoi. Cartofii înghețați fierbe-i, scurge zama de pe ei și dă-i la vite, pentru că nefierți sunt veninoși. Gătește straturi pentru legume și le seamănă.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

La început vreme întunecată, ninsoare și ploae, 6—13 timp cald; 13—21 ploae, 21—29 rece, dacă nu va fi vânt de miazăzi-apus, la sfârșit timp frumos.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Numele sfinților Calendarul nou (Gregor.)
Sâmb.	1 Cuv. Eudochia, Domnina	14 Matilda
Dumin. 2a din post, Marcu c. 2 st. 1, «In vremea ac. Intrat-a Isus în Capern. ...» gl. 6 sf. 6.		
Dum.	2 M. Teodot, Ischie. Coint.	15 Cristof
Luni	3 M. Eutropiu, Cleonic	15 Henrich
Mărti	4 C. Gerasim, m. Acațiu	17 Gertrud
Merc.	5 M. Cocon, m. Archelau	18 Alecsandru
Jo	6 42 mucenici din Amoreia	19 Iosef
Vineri	7 MM. Eug. Eteriu, Elpidiu.	20 Hubert
Sâmb.	8 C. Teofilact, Pavel	21 Benedict
Dumin. 3a din post, Marcu c. 8 v. 34, «Zis'a Domnul: cel ce voește să vină ...» gl. 7 sf. 7.		
Dum.	9 SS. 40 Mucenici	22 Octavian
Luni	10 Mar. Codrat, Ciprian	23 Geza
Mărti	11 Cuv. Sofronie, Pionie	24 Gavriel
Merc.	12 C. Teofan, Grig. Dialog.	25 (+) Bunav.
Jo	13 Păr. Nichifor, Pulpui	26 Manuila
Vineri	14 C. Benedict, Eusimon	27 Rupert
Sâmb.	15 M. Agapiu, Romil	28 Gustav
Dumin. 4-a din post, Marcu c. 9 st. 17, «In vremea aceea veint'a un om la Isus ...» gl. 8 sf. 8.		
Dum.	16 M. Sabin, Anin	29 Ciril
Luni	17 Cuv. Alexiu. m. Marin	30 Ioan
Mărti	18 P. Chiril, m. Eucarpion	21 Beniamin
Merc.	19 MM. Chrisant și Dariu	1 April Hugo
Jo	20 C. Nichita, Alex., Claudia	2 Erancisc
Vineri	21 C. Iacob, Domnin, Viril	3 Richard
Sâmb.	22 M. Vasile și Drosida	4 Izidor
Dumin. 5a din post, Marcu c. 10 st. 33, «In vremea aceea luând Isus pe cel ...» gl. 1 sf. 1.		
Dum.	23 C. Nicon, Domețiu	5 Florile
Luni	24 MM. Artemon, Parteniu	6 Celestin
Mărti	25 (+) Buna-Vestire	7 Armin
Merc.	26 Arch. Gavriil, m. Vatus	8 Dionisiu
Jo	27 C. Matrona, prof. Anania	9 Joia-mare
Vineri	28 C. Ilarion, Filit, Lidia	10 (+) Vin.-m.
Sâmb.	29 C. Marcu Iona, Varachisia	11 Leo papa
Dumin. Florilor, a 6a din post, Ioan c. 12 st. 1, «Ma! Inainte de Paști cu seaze zile ...»		
Dum.	30 (+) Florile C. I. Scarar	12 (+) S. Paști
Luni	41 M. Ipatie, Avda, Veniamin	13 (+) Iulius

APRILIE

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
--------	--	---

Marți	1 C. Maria eg. p. Gerontie	14 Tibor
Merc.	2 C. Tit, m. Amfian	15 Anastasia
Joi	3 C. Nichita, m. Galic	16 Lambert
Vineri	4 Vin. Pat., c. Iosif, Forvin	17 Rudolf
Sâmb.	5 M. Claud., Teod., Serap.	18 Apolonia

Duminica Paștilor, Evang. dela Ioan cap. 1, stih. 1. «La început, era cuv. . . »

Dum.	6 (+) S. Paști; c. Eut. Pl.	19 Crescentia
Luni	7 (+) M. Caliop., p. Grigor	20 Agnes
Marți	8 (+) 70 Ap. S. Ap. Irodion	21 Sulpitius
Merc.	9 M. Eupsichie, Avdius	22 Sotir Caius
Joi	10 M. Ter., Pomp., Maxim.	23 Bela
Vineri	11 M. Antipa, c. Trifina	24 Georgiu
Sâmb.	12 C. Vas., m. David, c. Ant.	25 Marcu ev.

Dumin. 2a, a Tomii, Ioan c. 20 st. 19. «Fiind seară în ziua aceea . . . »
gl. 1 sf. 1.

Dum.	13 M. Artemon, Chindilian	56 Cletus
Luni	14 P. Martin, m. Ardal.	27 Peregrin
Marți	15 SS. Ap. Arist. Trof., M. Cr.	28 Vitalios
Merc.	16 M. M. Leonid, Gal. Calid.	29 Petru
Joi	17 C. Simeon, p. Agapet	30 Catalia
Vineri	18 F. Ioan, m. Sava Gotul	1 Maiu Fil., J.
Sâmb.	19 C. Ioan, Pafnuțiu	2 Atanasie

Dumin. 3a, a Mironosicilor, Marcu c. 15 st. 43. «În vremea aceea fiind Iosif . . . » gl. 2 sf. 4.

Dum.	20 C. Teodor, Zotie, Ches.	3 Aflarea crucii
Luni	21 M. Ian., Al. Max., Ap.	4 Florian
Marți	22 Ap. Natanail, c. Teodor	5 Pius
Merc.	23 (+) S. m. George	6 Ioan
Joi	24 C. m. Elisaveta, Valentin	7 Gizela
Vineri	25 Ap. și ev. Marcu	8 Mihaiu
Sâmb.	26 Muc. Vas. ep. s. Glaf., Iusta	9 Gregoriu

Dumin. 4a, a Sălăbănoșului, Ioan c. 5 st. 1. «În vremea aceea s'a suit Iosif . . . » gl. 3 sf. 5.

Dum.	27 M. Simeon, r. Domnului	10 Izidor
Luni	28 A. Iason, m. Quintil	11 Beatrix
Marți	29 M. M. Ruf, Art., Magnu	12 Pongratz
Merc.	30 A. Iacov, fr. I. Ioan, Donat	13 Servatz

Povețe economice

pe Aprilie (Prier.)

Seamănă grâu, secară, trifoiu, cânepă, in, cucuruz și cartofi. Udă bine altoiți. Plivește sămănăturile. Scutește mieii de răceală și umezeală. Stropește gunoii adeseori cu urină sau apă. Cară gunoii mai bine proaspăt și îl împrăștie îndată. Grijește vitele să nu se umfle de nutrețul verde, de aceea dă-le fân înainte de a-le duce la pășune. Dacă nu ploauă, udă grădina dimineața și seara. Întoarce grănele din pod și pune lână nespălată în apropierea lor, ca să le ferești de gărgărițe. Grăul încins amestecă-l cu pulbere de cărbuni și după 14 zile cerne-l, că își pierde mirosul. Sădește crastaveți, pepeni, salată, etc.

Ce zice Herschel despre anul 1903?

Vântos și rece, 5—12 ploae multă, până în 27 zile calde, la sfârșit timp frumos

MAIU

Povețe economice

pe Maiu (Florar).

Udă cât de des altoi. Cosește lufurna, trifoiul, dar grijește să nu o tai prea jos, că piere multă. Dacă sunt pe pomii omide, afumă-i cu pucioasă presărată pe jărat. Dacă e secetă, udă livezile cu apă limpede. Dacă e pericol să pice bruma, fă foc cu paie umede în vie și în pomet. Lufurna dacă o dai verde la vite amestecă-o cu paie tăiate mărunț. Dacă sunt gândaci, scutură dimineața pomii și gândacii cad, omoră-i sau dă-i la galițe. Cruță toate paserile, rândunele, pițigoii, codobaturile și altele; nu omori șopărele, aricii, broaștele, liliicii, pentru că acestea omoară toți gândacii și omidele. Plivește legumele. Sădește flori. Asigură sămănăturile contra grindinei.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

Frumos și cald, 4—11 vânt cu ploae, 11—19 în-tunecat, 19—26 vânt și ploi, la sfârșit cald.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Joi	1 Pr. Eremia, m. Filosoful	14 Bonifacius
Vineri	2 Ad. moașt. At., m. Esp. și Z.	15 Sofia
Sâmb.	3 M. Timoteiu, Rodopion.	16 Ioan Nepom.
Dumin. 5a, a Samarincenii, Ioan c. 4 st. 5. «In vremea aceea venit'a Isus...» gl. 4. sf. 7.		
Dum.	4 M. Pelagia, s. Leontie	17 Ubald
Luni	6 M. Irina, Gaiu, Gaiian	18 Felix
Marți	6 Drept. Iov, c. Mamant	19 Bernhard
Merc.	7 MM. Acaciu, Satorn., Ruf.	20 Iulia
Joi	8 Evang. Ioan, c. Arsen.	21 (+) Înălț. D-lui
Vineri	9 Prof. Isaia, m. Gordian	22 Desider
Sâmb.	10 Ap. Sim. Zilot, m. Alfiiu	23 Ioana
Dumin. 6a, a Orbului, Ioan c. 9 st. 1. «In vremea aceea trecând Isus...» gl. 5 sf. 8.		
Dum.	11 M. Mochie, m. Dioscor	24 Klotild
Luni	12 C. Epifanie, German	25 Urban
Marți	13 M. Gliceria, p. Sergie	26 Filip
Merc.	14 M. Isidor. Terapont	27 Margita
Joi	15 (+) Înălț. D-lui, Pachom.	28 Wilhelm
Vineri	16 C. Teodor, m. Papiliu	29 Miksa
Sâmb.	17 Ap. Andronic, Iunia	30 Nandor
Dumin. 7a, a S. S. Părinți, Ioan c. 17 st. 1. «In vremea aceea ridicând Isus...» gl. 6 sf. 10.		
Dum.	18 M. Dionis și Pet., Paulin	31 (+) Rosaliile
Luni	19 M. Patrichie, Memandru	1 Iun. (+) L. R.
Marți	20 C. Nichita, Tol., Ascla	2 Ana și Marta
Merc.	21 (+) S. S. Const. și Elena	3 Clotilda
Joi	22 M. Vasilie, Codru	4 Quirinus
Vineri	23 C. Mihail, m. Salona Rom.	5 Bonifacius
Sâmb.	24 C. Simeon, Marciana, Pal.	6 Norbert
Dumin. pogoririi Duh. sfânt; Ioan c. 7 v. 37. «Iară în ziua cea de pe urmă...»		
Dum.	25 (+) Rosal. afl. e. Ion Bot.	7 Lucreția
Luni	26 (+) A. Carp. m. Averchie	8 Medard
Marți	27 M. Eladie, Terapont	9 Primus
Merc.	28 C. Nichita, M. Eutichie	10 Margit
Joi	29 M. Teodosia, c. Olvian	11 (+) Ziua D-lui
Vineri	30 C. Isachie, c. Varlaam	12 Ioan
Sâmb.	31 M. Ermiu, Haralambie	13 Ant. de Pad.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Dumin. 1a tut. sfinț., Mateiu c. 10 st. 32. «Zis'a sâi...» gl. 8 sf. 1.		
Dum.	1 M. Iustinian, Firm	14 Antonia
Luni	2 M. Nichifor, Ion-cel-nou	15 Vitus
Marți	3 M. Luchilian, Paula	16 Iustina
Merc.	4 P. Mitrofan, c. Sofia	17 Adolf
Joî	5 M. Doroteiu, Apolon	18 Marcel
Vineri	6 P. Visarion, Ghelasiu, Atal.	19 Gervasiu
Sâmb.	7 M. Teodot, Licarion	20 Silvestru
Dum. 2 d. Rus., Mateiu c. 4 st. 18. «In vremea aceea umblând Isus...» gl. 1 sf. 2.		
Dum.	8 MM. Nicandru, Marcian	21 Alois
Luni	9 P. Chiril, s. Enata	22 Paulina
Marți	10 M. Timoteiu, p. Teofan	23 Sidonia
Merc.	11 Ap. Vartolomei Varnava	24 Ivan
Joî	12 P. Onufr., m. Antoniana	25 Prosper
Vineri	13 M. Achilina, c. Trifiliu	26 Eremias
Sâmb.	14 Prof. Eliseiu, c. Iulita	27 Ladislau
Dumin. 3 d. Rus., Mateiu c. 6 st. 22. «Zis'a Domnului luminătorul trupului e» gl. 2 sf. 3.		
Dum.	15 Prof. Amos, p. Augustin	28 Leo Papa II
Luni	16 Păr. Tihon, m. Marcu	29 (+) Petru, Paul
Marți	17 M. Emanuil, Inocent, ș. a.	30 Leontinus
Merc.	18 M. Leontie, Eterie	1 Iuliu Teod.
Joî	19 Ap. Iuda fr. D-lui, m. Zos.	2 Teodot
Vineri	20 M. Metodie, Calist.	3 Heliodor
Sâmb.	21 M. Iulian. Afrodise	4 Urlic, episc.
Dumin. 4 d. Rus., Mateiu c. 8 st. 5 «In vremea aceea intrând Isus în Cap...» gl. 3 sf. 4.		
Dum.	22 M. Eusebiu, Zenon	6 Domelius
Luni	23 M. Agripina, Dimitrian	6 Isaia
Marți	24 (+) Nașterea Sf. Ioan Bot.	7 Willibald
Merc.	25 M. Fevronia, s. Firmin	8 Elisabeta
Joî	26 P. David, Ioan Antion	9 Antonia
Vineri	27 Cuv. Samson, m. Anect	10 Amalia
Sâmb.	28 Aduc. moașt. Ciril și Ioan	11 Papa Pius I.
Dumin. 5 d. Rus. Mateiu c. 8 st. 28. «In vremea aceea venind Isus de cea latură...» gl. 4 sf. 5. S. S. Petru și Pavel. Mateiu c. 16 st. 13.		
Dum.	29 (+) S. A. Petru și Pavel	12 Henrich
Luni	30 Soborul s. Apostoli	13 Margareta

Povețe economice

pe Iunie (Cireșer).

Sapă cucuruzul. Altoește pădureții după ploae, seara sau dimineața. Seamănă ridiche de toamnă, sâdește napii de nutreț. Cosește iarba, dacă e în floare. Udă straturile în grădină cu apă de ploae, or de fântână. Dacă e căldură mare și se bolnăvesc porcii de grumazi dă-le pulbera «Heleborus albus» (din apotecă), la cei mari cât ține vârful cuțitului, la cei mici pe jumătate. Pune parî la fasole, mazere, patlagele etc. Sapă viile a doua oară. De umblă furnicile la coșnițe, unge scândura pe unde se sue, cu petrolu. Adună din pădure rășina de brad. Uscă cireșe, strugurel și vișine pentru earnă.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

Zile senine și frumoase, dimineața și seara fără răcoare. Ploi folositoare bucatelor.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Marți	1 S. Cosma și Damian	14 Bonavent
Merc.	2 Vestm. Preac., p. Juvenal	15 Desp. Apost.
Joî	3 M. Iacint, p. Anatolie	16 Maria
Vineri	4 P. Andrei, s. Ciprila	17 Alexiu
Sâmb.	5 C. Atanasie și Lampadie	18 Friderich
Dumin. 6. d. Rus., Mateiu c. 9 st. 14. «In vremea aceea întrând Isus în corabie...» gl. 5 sf. 6.		
Dum.	6 Cuv. Sisoïu, m. Lucia	19 Aurelia
Luni	7 C. Toma, M-a Chiriachi	20 Ilie prof.
Marți	8 M. Procopiu, Avda	21 Daniil
Merc.	9 M. Pancratie, Ciril	22 Maria Magd.
Joî	10 S. 45 MM. din Nicapolia	23 Apolinarie
Vineri	11 M. Eufimia, Chindeu	24 Cristina
Sâmb.	12 M. Proclu, Ilare, Veronica	25 Iacob
Dumin. 7 d. Rus., Mateiu c. 9 st. 27. «In vremea aceea trecând Isus au mers...» gl. 6 sf. 7.		
Dum.	13 Sobor. Arch. Gavriil	26 Ana
Luni	14 Ap. Aquila, m. Iust	27 Camil
Marți	15 MM. Chiric și Iulita	28 Victor
Merc.	16 M. Atinogen, Faust	29 Beatrix
Joî	17 Martira Marina	30 Avdon
Vineri	18 MM. Iacint și Emilian	31 Ignatiu
Sâmb.	19 Cuv. Dia și cuv. Macrina	1 Aug. Petru
Dumin. 8 d. Rus., Mateiu c. 14 st. 14. «In vremea aceea a văzut Isus popor...» gl. 7 sf. 8. Sf. Ilie: Luca c. 4 st. 22.		
Dum.	20 (†) S. Pr. Ilie	2 Portiancula
Luni	21 PP. Simeon, Ioan pustr.	3 Augustin
Marți	22 M. Maria Magdalena	4 Domnica
Merc.	23 MM. Foca, Vitaliu	5 Marta
Joî	24 M. Cristina, Capiton	6 (†) Sc. Ia față
Vineri	25 Ad. S. Anei, c. Eupraxia	7 Caietan
Sâmb.	26 M. Ermolae, Ermocrat	8 Ciriac
Dumin. 9 d. Rus., Mateiu c. 14 st. 22. «In vremea aceea silit-a Isus...» gl. 8 sf. 9.		
Dum.	27 M. Panteleimon	9 Roman
Luni	28 Ap. Prohor, Nicanor, Tim.	10 Laurentiu
Marți	29 Mar. Chalinic și Teodota	11 Susana
Merc.	30 Apost. Sila și Siluan	12 Clara
Joî	31 S. Eudochim, Iosif d. Arim.	13 Hipolit

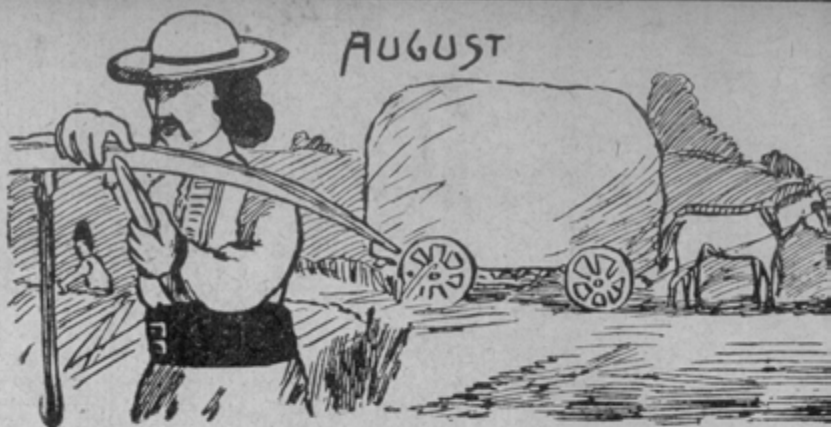
Povește economice

pe Iulie (Cuptor).

Curățește podurile și șura și te apucă de secerat. Nu lăsa holda prea mult pentru că spicele răscopate se scutură ușor. Sapă cucuruzul a doua oară. Cosește luțerna a doua oară. Sapă vica și leagă-o din nou și o curăță. Culege cânepa și inul. Dinaintea coșnițelor pune un vas cu apă și pune pae pe apă, ca albinele să nu se înnece. Adună bucatele de pe câmp. La adus pune rogojină în car, ca grăunțele ce se scutură să nu se peardă, căci acestea sunt cele mai bune; pe acestea ține-le de sēmîntă. Asigură bucatele, fânul și celelalte împotriva focului. Udă curechiul, de cumva e cu omide, cu apă de săpun.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

Vânt și ploae, 9—17 schimbăcios, 17—24 căldură mare, 24—31 schimbăcios, ici-colea furtună.

AUGUST

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Vineri	1 Scoat. s. cruci și 7 s. Mac.	14 Eusebius
Sâmb.	2 Aduc. moașt. S. Ștefan	15 (+) A. Mariei
Dum. 10 d. Rus. Mat. c. 17 st. 14. «In vrem. ac. s'a »prop. de Isus...» gl. 1 st. 10.		
Dum.	3 C. Isachie, Dalmat	16 Rocus
Luni	4 Sfinții 7 coconii din Efes	17 Liberat
Marți	5 Mart. Eusignie, s. Fabiu	18 Ioana
Merc.	6 (+) Sc. la față a lui Is. Chrt.	19 Ludovic
Joi	7 Mart. Domeție, Narcis	20 † Ștefan
Vineri	8 Păr. Emilian, Triandafil	21 Bernath
Sâmb.	9 Ap. Mateia, m. Antonin	22 Timoteiu
Dum. 11 d. Rus., Mateiu c. 18 st. 23. «Zis'a Domnul pilda aceasta: Asemănatu-s'a...» gl. 2 st. 11.		
Dum.	10 Ar. Laurenț, Sixt, Ipolit	23 Filip
Luni	11 M. Euplu, Zenon, Gaian	24 Bertalan
Marți	12 M. Fotie, Anich., Castor	25 Ludovic
Merc.	13 C. Maxim Dositeiu	26 Samuil
Joi	14 Prof. Michea, m. Luciu	27 Iosef
Vineri	15 (+) Ad. Născ. de D-zeu	28 Augustin
Sâmb.	16 M. Diomed, Alcibiad	29 Tăi. c. s. Ioan
Dumin. 12 d. Rus., Mateiu c. 19 st. 16 «In vremea aceea un tiner oarecare...» gl. 3 sf. 1.		
Dum.	17 M. Miron, Straton	30 Roza
Luni	18 M. Flor. și Laur.	31 Raimund
Marți	19 M. Andreiu c. Teofan	1 Sept. Egid.
Merc.	20 Pr. Ramuil m. Sev., Luc.	2 Absolon
Joi	21 Ap. Tadeu, m. Teoclita	3 Serafin
Vineri	22 M. Agatonic, Severian	4 Rozalia
Sâmb.	23 M. Lup, Irineu	5 Victoria
Dumin. 13 d. Rus., Mateiu c. 21 st. 33. «Zis'a Domnul pilda aceasta: era un om...» gl. 4 sf. 2.		
Dum.	24 M. Eutichie, Tațion	6 Magna
Luni	25 Ap. Vart., Tit, p. Epif.	7 Regina
Marți	26 M. Adrian și Natalia	8 (+) N. Mariei
Merc.	27 C. Pimen, Libieriu, Osii	9 Gorgonius
Joi	28 Cuv. Moise Arapul	10 Nicolau
Vineri	29 (+) Tăierea capului S. Ion	11 Teodora
Sâmb.	30 P. Alex., m. Felix, Sept.	12 Tobias
Dumin. 14 d. Rus., Mateiu c. 22 st. 39. «Zis'a Domnul pilda aceasta: Asemănatu-s'a...» gl. 5 sf. 3.		
Dum.	31 Brêul Preacuratei	13 Maternus

Povețe economice

pe August (Mășalar)

Altoește (oculează) durețil. Pe altoi de înaintea, cari nu s'au altoește-i din nou. Că tirioiul pentru sernă. Seceră ovăsul. Culege mințele coapte din madă și le pune în lete, smulge ceapa și lălte. Uscă poame și pentru earnă. Adună buri de poame, uscă și samănă. In straturile lite seamănă sălătă earnă și ce mai are v să se facă. Proptește prea încărcă și poamele să se coacă. Prea plini golește-i cei slabi împreună alții mai buni. Sapă cei tineri. Adună în pădure, dacă este, porci. Vântură ades grăunțele să nu se zească.

Ce zice Herschell de anul 1903?

Căldură mare apoi mari și vânt. La timp frumos și plăcut.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Luni	1 C. Simeon st. m. Erm.	14 Înălț. Sf. Cruci
Marți	2 M. Mamant, Ioan ajun.	15 Hildegard
Merc.	3 M. Antim, Aristion	16 Ludmila
Joi	4 M. Davila, Prof. Moise	17 Nicodim
Vineri	5 Pr. Zacharia, m. Urban	18 Tom
Sâmb.	6 Arch. Mihail, m. Romil.	19 Lambert
Dumin. 15 d. Rus., înaintea Crucii, Ioan c. 3 st. 13. «Zis'a Domnul : nimenea nu s'a suit . . . » gl. 6 sf. 4.		
Dum.	7 M. Sozont, ap. Evod.	20 Eustachiu
Luni	8 (+) Nașt. N. dē Dzeu	21 Mateiu
Marți	9 S. Ioachim, Ana, m. Sev.	22 Mauriciu
Merc.	10 M. Minodora, Mitr. Nimf.	23 Tecla
Joi	11 C. Teodora, c. Eufrosin	24 Gellert
Vineri	12 M. Autonom. Cornut	25 Cleofas
Sâmb.	13 M. Corneliu Gordian	26 Ciprian
Dumin. 16 d. Rus., înaintea a ceea, Într'a Isus într'un sat . . . » gl. 7. sf. 5. Înălț. Crucii, Ioan c. 19 st. 7.		
Dum.	14 (+) Înălțarea s. Crucii	27 Cosma
Luni	15 M. Nichita, c. Filoteu	28 Vencel
Marți	16 M. Eufimia, Meletina	29 Mihail
Merc.	17 M. Sofia Elpida	30 Hioronim
Joi	18 C. Eumenie, m. Ariadna	1 Oct. Remigius
Vineri	19 M. Trofim, Dorimedont	2 Leodegar
Sâmb.	20 M. Eustatie, Agapiu	3 Candid
Dumin. 17 d. Rus., d. În. Crucii, Marcu c. 8 st. 34. «Zis'a Domnul cea ce voeste . . . » gl. 8 sf. 6.		
Dum.	21 Ap. Codrat, Pr. Iona	4 Carol
Luni	22 M. Foca, s. Martin	5 Placid
Marți	23 Zemisl. S. Pr. Ioan Bot.	6 Bruno
Merc.	24 M. Tecla, pâr. Copriu	7 Iustina
Joi	25 C. Eufrosina m. Savinian	8 Brigitta
Vineri	26 Mut. m. S. Ev. Ioan Ged.	9 Dionisiu
Sâmb.	27 M. Calistrat, Fortunian	10 Francisc
Dumin. 18 d. Rus., Luca 1 c. 5 st. 1. «In vremea aceea stând Isus lângă mare . . . » gl. 1 sf. 7.		
Dum.	28 C. Hariton, Eliodor	11 Nicasiu
Luni	29 C. Ciriac, m. Dada	12 Maximilian
Marți	30 M. Grigoriu, Mardoniu	13 Coloman

Povește economice

pe Septemvrie (Răpciune).

Incepe a culege poamele și le pune să se svinte la soare, apoi așează-le în clase după mărime și frumusețe. Seamănă grâu și secară de toamnă cât de multă. Coșește otavă și lasă vitele să pască pe livezi. Fă gropile pentru pomi cât de afund, 1 m. Sapă viea și trage pământul de la butuc și gătește vasele de cules. Dacă nu mai sunt flori, culege mierea dela stupi, dar lasă-le și lor. Seamănă pe livezi, unde e iarba rară, sămânță de iarbă și flori de fân. Incepe îngrășarea porcilor. Plantele mai gingașe stropește-le dimineața și seara cu apă, ca să le ferești de brumă.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

Senin și cald, 7—14 ploae, 14—21 schimbăcios, 21—30 ploa multe.

Povețe economice

pe Octombrie (Brumărel).

Mută pomii, cari sunt de mutat. Culege poamele, dar nu pe timp ploios, nici dimineața înainte de a se fi luat apa de pe ele, că putrezesc. Sapă straturile goale și sâdește salată de earnă. Adună cartofii, morcovii, napii, etc., și după ce s'au sbicit pune-i pe earnă. Ară cât mai curând și cât de adânc pământul, în care vei sâmana la primăvară. Culege strugurii. Pe cei albi stoarce-i, pe cei negri lasă-i să se dospescă sucul pe boabe și apoi stoarce-i. Curăță pomii și spoeste trunchiurile cu apă de var amestecată cu sânge și lut cleios. Scuteste albinele de frig și le dă mâncare pe earnă. Pune curechiu și altele pe iarnă.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

La început ploae, 6—13 cald, 13—20 senin, 20—28 vreme plăcută, de nu va fi vânt din apus, la sfârșit timp frumos, de nu vor fi vânturi de meazăzi.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Merc.	1 Ap. Anania, c. Roman	14 Calist
Joî	2 M. Cipriana și Iustina	15 Teresia
Vineri	3 M. Dionisie, pâr. Ioan	16 Gallus
Sâmb.	4 M. Ieroteiu, Calistena	17 Hedvig
Dumin. 19 d. Rus., Luca 2 c. 6 st. 31. «Zis'a Domnul: precum voiți să vă facă...» gl. 2 sf. 8.		
Dum.	5 M. Haritina, Mameleta	18 Luca
Luni	6 Ap. Toma, m. Erotiida	19 Petru
Mărți	7 M. Sergiu, Polichroniu	20 Vendel
Merc.	8 C. Pelagia, s. Taisia	21 Ursula
Joî	9 Ap. Iacov, m. Poplia	22 Cordula
Vineri	10 M. Eulampie, Eulampia	23 Ioan
Sâmb.	11 Ap. Filip, m. Zenaida	24 Rafail
Dumin. 20 d. Rus., Luca 3 c. 7 st. 11. «În vremea aceea zergea Isus într'o cetate...» gl. 3 sf. 9.		
Dum.	12 M. Andronic, Prov, Tarah	25 Crisant
Luni	13 M. Carp, Papil, Florențiu	26 Demeter
Mărți	14 (+) Cuv. Paraschiva	27 Sabina
Merc.	15 M. Lucian, c. Vars	28 Sim., Iuda
Joî	16 M. Longin, pâr. Mal.	29 Narcis
Vineri	17 Pr. Osie, M. Andrei Crit.	30 Claudius
Sâmb.	18 Ev. Luca, m. Marin	31 Wolfgang
Dumin. 21 d. Rus., Luca 4 c. 8 st. 5. «Zis'a Domnul pilda aceasta: eșit-a sâmantorul...» gl. 4 sf. 10.		
Dum.	19 Prof. Ioil, m. Uar	1 Nov. (+) T sf.
Luni	20 M. Artemie, Evor	2 Pom. mort.
Mărți	21 C. Ilarion, m. Socrat	3 Hubert
Merc.	22 C. Averchie, m. Elisaveta	4 Barбора
Joî	23 Ap. Iacob, fr. Dlu	5 Emeric
Vineri	24 M. Areta, s. Valentin	6 Carot
Sâmb.	25 M. Marțian, Valerie	7 Leonard
Dumin. 22 d. Rus., Luca 6 c. 8 st. 26. «În vremea aceea venind Isus...» gl. 5 sf. 11. Sf. Dimitru, Ioan c. 15 st. 17.		
Dum.	26 (+) Sf. martir Dumitru	8 Gottfried
Luni	27 M. Nestor, Capitolina	9 Teodor
Mărți	28 M. Terenție Pompie	10 Andreu
Merc.	29 C. Anastasia, p. Avramie	11 Marion
Joî	30 P. Zenoviu, Artema	12 Emilia
Vineri	31 M. Epimah, Amplie, Stah.	13 Sanislau

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Sămb.	1 SS. Cosma și Damian	14 Serafin
Dumin. 23. d. Rus. Luca 5 c. 16 st. 19. «Zis'a Domnul pilda aceasta: era un om bogat...» gl. 6 st. 16.		
Dum.	2 M. Achindin, Aftonie	15 Leopold
Luni	3 M. Achepsima, Iosif, Ait.	16 Eduard
Marți	4 C. Ioanichie, m. Ermeu	17 Grigoriu
Merc.	5 M. Galaction, Caius	18 Otto
Joi	6 C. Pavel mărt., c. Luca	19 Elisabeta
Vineri	7 S. 83 martiri din Melisiu	20 Felix
Sămb.	8 (+) S. A. Mihail și Gavriil	21 Intrar. in bis.
Dumin. 24 d. Rus., Luca 7. c. 8 st. 41. «In vremea aceea venia un om...» gl. 7 st. 2.		
Dum.	9 M. Onisifor, Simeon Met.	22 Cecilia
Luni	10 M. Orest, ap. Erast, p. Ol.	23 Kelemen
Marți	11 M. Mina, Victor, Vichent	24 Ioan
Merc.	12 C. Ioan Patriarch, c. Nil.	25 Ecaterina
Joi	13 C. Ioan Gură de aur	26 Conrad
Vineri	14 Apostolul Filip	27 Virgil
Sămb.	15 M. Gurie, Samona	28 Sosten
Dum. 25 d. Rus., Luca 8 c. 10 st. 25 «In vrem. aceea a venit la Isus...» gl. 8 st. 3.		
Dum.	16 Apost. Evang. Mateiu	29 Saturnus
Luni	17 C. Grigoriu, Lazar	30 Andrei
Marți	18 MM. Platon, Romano	1 Dec. Oscar
Merc.	19 P. Avdie și mart. Vatlaam	2 Babiana
Joi	20 C. Grigore Deca, m. Nirsa	3 Francisc
Vineri	21 (+) Intr. în biserică	4 Barbora
Sămb.	22 Ap. Filimon, m. Tiburtiu	5 Sava
Dumin. 26 d., Rus., Luca 9 c. 12 st. 16. «Zis'a Domnul pilda aceasta: unui om...» gl. 1 sf. 4.		
Dum.	23 C. Amfilochie, Sisinie	6 Nicolau
Luni	24 M. Ecaterina, Mercurie	7 Ambrosiu
Marți	25 M. Climent, m. Teodor	8 (+) Z. Născ.
Merc.	26 C. Alimpie, Stelian	9 Leocadia
Joi	27 M. Iacov Persul	10 Iudit
Vineri	28 M. Stefan-cel-nou	11 Damaschin
Sămb.	29 M. Paramon, Filumen	12 Maxentis
Dumin. 27 d., Rus. Luca 13 c. 18 st. 18. «In vremea aceea un om oarecare...» gl. 2 sf. 5.		
Dum.	30 Ap. Andrei, Frumențiu	13 Lucia

Povețe economice

pe Noemvrie (Brumar).

Sapă gropi pentru pomișorii, cari ai să-I să-dești la primăvară. Pomișorii și tufele de trandafir și altele îmbracă-le în paie. Ingroapă florile. Pune în jurul pomilor gunoii și adună frunzele uscate într-o grămadă, căci dau un gunoiu foarte bun. Du gunoiu pe livezi și îl împrăștie. Grijește de fierul mustului. Dacă fierbe prea tare, acopere butea cu o haină de lână, dacă fierbe prea încet stropește butea cu apă rece. Acum e mai potrivit, să stirpești tufișurile.

Ce zice Herschell despre anul 1903?

Frumos, 5—12 ploae sau zăpadă, 12—19 ceață și rece, 19—27 ploae și ninsoare, 27—30 senin.

Zilele	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul vechiu (Iulian)	Num. sfinților Calend. nou (Gregor.)
Luni	1 Prof. Naum, c. Filaret	14 Nicaz
Marți	2 Prof. Avacum, c. Teofil	15 Irina
Merc.	3 Prof. Sofroniu, c. Teodul	16 Adelaida
Joi	4 M. Varvara, c. Ioan Dam.	17 Lazar
Vineri	5 S. Sava, m. Diogen	18 Grațian
Sâmb.	6 (+) S. Păr. Nicolau	19 Manasie
Dumin. 28 d. Rus., Luca 10 c. 13 st. 10 «In vremea aceea învêta Isus...» gl. 3 sf. 6.		
Dum.	7 Cuv. Ambrosie s. Filotea	20 Liberatus
Luni	8 Cuv. Patapie, ap. Cesar.	21 Toma
Marți	9 Zămislirea S. Anei	22 Dimitrie
Merc.	10 M. Mina, Marian	23 Victoria
Joi	11 Cuv. Daniil, m. Mirax	24 Adam și Eva
Vineri	12 Părintele Spiridon, Antu	25 (+) N. D. I. C.
Sâmb.	13 M. Auxentie, Mardarie	26 (+) M. Ștefan
Dumin. 29 d. Rus., Luca 11 c. 14 st. 16 «Zis'a Domnul pilda aceasta: un om oarecare...» gl. 4 sf. 7.		
Dum.	14 M. Tirs, Arian, Apolon.	27 Ioan evang.
Luni	15 M. Eleverie, Sosana	28 Pruncii nev.
Marți	16 Prof. Aggeu, s. Teofana	29 Toma episc.
Merc.	17 Pr. Daniil, m. Paternuțiu	30 David
Joi	18 M. Sevastian, Marcelin	31 Silvester.
Vineri	19 M. Bonifaciu, Prob.	1 Ian. 1904.
Sâmb.	20 M. Ignatie, c. Filogoniu	2 Macarius
Dumin. Înaintea Nașt. Dlui, Mateiu c. 1 st. 1. «Cartea neamurilor lui Isus...» gl. 5 sf. 8.		
Dum.	21 M. Iuliana, Temistoclu	3 Genoveva
Luni	22 M. Anast. Chrisogon	4 Titus
Marți	23 SS. 10 Martiri din Crit	5 Telesfor
Merc.	24 Martira Eugenia	6 + Bot. D-lui
Joi	25 (+) Nasc. D-lui Isus Cistos	7 Balint
Vineri	26 (+) Soborul Peacuratei	8 Sever
Sâmb.	27 Apost. și Arch. Ștefan.	9 Iulian
Dumin. după Nașt. Dlui, Mateiu c. 2 st. 13. «Iar după ce s'au dus magii...» gl. 6 sf. 9.		
Dum.	28 20 mi. MM. din Nicomid	10 Paul
Luni	29 Pruncii uciși de Irod	11 Higinus
Marți	30 M. Anisia, c. Zotie	12 Ernest
Merc.	31 C. Melania, m. Gaudențiu	13 Ilarion

Povește economice

pe Decembrie (Andrea).

Trage vinul pentru în-
tăia-oară, dar' numai dacă
e timp frumos. Pivnița dacă
se mucește ceva în ea,
afumă-o cu pucioasă și lasă
să umble vântul prin ea.
Dacă e ger, infundă fere-
strile pivniței. Grijește de
vite. Pe timp frumos la-
să-le pe-afară. Opărește
pleava și dă-o vitelor ame-
stecată cu napi (sfecle) sau
cartofi. Ține grajdul cald,
că atunci mănă vitele mai
puțin. Direge uneltele. Du
gnoiu pe câmp și la vie.
La sfârșitul anului fă-ți so-
cotelile de pe anul întreg
despre venite și cheltueli,
ca să vezi cât câștig ai.

Ce zice Herschel despre
anul 1903?

Senin, 4—11 ploae cu
zăpadă, 11—18 moale cu
ploae, 18—27 senin, 27—31
moale și ceață.

INSEMŢĂRI.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. A solid black vertical line runs down the left side of the page, creating a margin. The paper appears slightly aged or off-white. There are some faint smudges and marks on the surface, particularly near the top and bottom edges. The overall appearance is that of a clean but used piece of stationery.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page shows the binding of the book, with some visible stitching or glue. There is no text or other markings on the page.

INSEMNĂRI.

Călindariul jidovesc.

Jidoviî numără acum anul 5663, an comun de 355 zile; s'a început în 2 Octomvrie n. 1902 și se sfârșește în 21 Semptemvre n. 1903. Zilele mai însemnate sunt următoarele :

Ianuarie (Tebeth).

- 4 Semoth
- 11 Waëra
- 14 Alung. Saduceilor
- 16 Sebat 1.
- 18 Boh.
- 25 Besalach
- 30 Sërb. pomilor

Februarie (Sebat).

- 1 Jithro
- 8 Mispat
- 15 Adar 1.
- 22 Tezaws
- 27 Ester
- 28 Purim

Martie (Adar).

- 1 Kithissa Susanpurim
- 8 Wajakhel
- 15 Pekude
- 16 Nizan 1
- 22 Wajikra
- 29 Zaw
- 30 Passah I.
- 31 Passah II.

April (Nizan).

- 5 Chalhanwed
- 6 Passah VIII.

- 12 Sem 1 per.
- 15 Ijar 1.
- 19 Taz., Mez.
- 21 Seni
- 24 Chamisi
- 26 Perek 3.

Maiu (Ijar).

- 2 Lagbeomer
- 3 Emor per 4.
- 10 Beh. Bech.
- 14 Sivan 1.
- 17 Bamidbe
- 19 Sabouth I.
- 20 Sabuoth II.
- 24 Nossa
- 28 Macavei

Iunie (Sivan).

- 7 Selach
- 13 Thamuz
- 14 Korach
- 21 Selahleha
- 28 Balak

Iulie (Thamuz).

- 5 Pinchas
- 12 Ab. 1.
- 14 Aron
- 19 Debarim
- 26 Woetchan

August (Ab).

- 2 Ekev
- 9 Reeh
- 11 Elul 1.
- 16 Softim
- 23 Ki-Theṭe
- 30 Ki-Thova

9 Marchesvan 1

- 11 Noah
- 18 Lecha
- 25 Wajera

*Novembrie (Marchesvan)**Septembrie (Elul).*

- 6 Nazawim
- 9 Thisri 5664
- 10 Hosana
- 13 Wajeleh
- 18 Jom Kipur
- 20 Haazinu
- 23 Succoth I.
- 24 Succoth II.
- 27 Chalham
- 30 Sem Azer

- 1 Chaje-Sarah
- 7 Kislev 1
- 8 Toldoth
- 15 Wajeṭe
- 22 Wajislah
- 29 Wajesew

*Decembrie (Kislev).**Octombrie (Tisri).*

- 1 Simba Thorah
- 4 Beresith

- 1 Chanuca
- 6 Mikeṭ
- 7 Tebeth 1.
- 13 Wajigas
- 16 Scăparea din Egipt.

Mohamedanii au anul 1320, an comun de 354 zile început în 10/23 Aprilie 1902. Să sfârșește în 16/29 Martie 1903.

Prevestirile călindarului pe 100 ani.

Ianuarie. 1—8 vânt și frig. 8—13 schimbăcios. 13—16 furtunos; de aci încolo până la sfârșitul lunei ninsoare și vreme frumoasă, dar rece.

Februarie. La început îngheț; apoi până prin 10 vreme nouroasă și ploioasă; după 10 urmează ninsoare și vânt; către sfârșitul lunei frig și ger.

Martie. La început vreme urită; prin 10 viscol; din 20 încolo timp frumos, vânt și la sfârșit ninsoare cu ploae, iar noaptea îngheț.

Aprilie. Până în 5 vreme frumoasă; apoi vânt uscat; 10—19 vreme moale și ploioasă; apoi schimbăcios și la sfârșit timp frumos.

Maîu. La început vânt și ploî. Din când în când vânt cu ploaie, din 8 încolo zile semne și calde din 12—20 vânt și secetă, dimineața răcoare, către sfârșit ploae și timp trumos.

Iunie. La început timp frumos, 17—24 schimbăcios; la sfârșit vreme rece cu ploî.

Iulie. 4—8 călduri mari; ici-colea ploaie cu grindină, 10—14 călduri împreunate cu furtuni, apoi noros și ploios, 24—26 multe vijelii, la sfârșit senin și cald.

August. La început cald, apoi noros; din 10—15 multe furtuni; după 20 se schimbă în ploî mărunte și reci.

Septemvrie. La început timp frumos, cald, 7—12 ici-colea ploae, apoi răcoare; din 20 începând ploî și vânt; la sfârșit timp frumos și cald.

Octomvrie. Până prin 10 schimbăcios și noros; 11—15 senin, apoi câteva zile furtinoase; la sfârșit timp frumos.

Noemvrie. 1—9 senin, dimineața frig; 12—16 noros, vânt și ploî reci; după 20 timp frumos, dar frig.

Decemvrie. La început ploaie și ninsoare, din 7 încolo vânt și ninsoare, apoi ceață și ploaie mărunță pe urmă senin și frig; 20—26 frig, puțină zăpadă; la sfârșit ger.

Mersul lunei.

	Pătrariul ultim	Luna nouă	Pătrariul prim	Luna plină	Pătrariul ultim
Ianuarie	7 d. am. 12:49 oare	15 d. a. 5:39 oa.	23 în a. 11:12 oa.	30 în a. 1:58 oa.	—
Februarie	6 în a. 7:23 oa.	14 în a. 11:20 oa.	21 seara 8:14 oa.	28 d. a. 1:13 oa.	—
Martie	8 dim. 3:08 oa.	16 dim. 2:26 oa.	23 dim. 2:51 oa.	30 noapt. 1:18 oa.	—
Aprilie	6 seara 10:30 oa.	14 d. a. 2:31 oa.	21 dim. 8:26 oa.	28 d. a. 2:18 oa.	—
Maiu	6 d. a. 4:18 oa.	13 noapt. 11:50 oa.	20 d. a. 2:24 oa.	28 dim. 4:08 oa.	—
Iunie	4 dim. 7:44 oa.	11 dim. 7:11 oa.	18 seara 10:02 oa.	26 d. a. 6:43 oa.	—
Iulie	4 d. a. 8:24 oa.	11 d. a. 1:46 oa.	18 dim. 8:15 oa.	26 în a. 9:54 oa.	—
August	3 dim. 6:22 oare	9 seara 8:51 oa.	16 seara 9:34 oa.	25 noapt. 1:20 oa.	—
Septembrie	1 d. a. 2:14 oa.	8 dim. 5:31 oa.	15 d. a. 2:08 oa.	23 d. a. 4:24 oa.	30 seara 8:56 oa.
Octombrie	—	7 d. a. 4:30 oa.	15 în a. 9:32 oa.	23 dim. 6:27 oa.	30 dim. 3:46 oa.
Noembrie	—	6 dim. 6:10 oa.	14 dim. 6:37 oa.	21 seara 7:13 oa.	28 în a. 11:53 oa.
Decembrie	—	5 seara 10:26 oa.	14 dim. 3:22 oa.	21 seara 9:20 oa.	28 da. a. 4:50 oa.

Domnitorii Europei.

I. Casa domnitoare austriacă.

Impăratul și regele Austro-Ungariei:

FRANCISC IOSIF I. Impărat al Austriei, Rege al Ungariei, Boemiei etc. etc., s'a născut la Schönbbrunn în 6/18 August 1830; după abdicarea de tron a unchiului său, a Impăratului Ferdinand I., și renunțarea la tron a tatălui său, a Archiducelui Francisc Carol s'a urcat pe tron la 2 Decembrie 1848.

Impărăteasa-Regină:

† ELISAVETA (Eugenia, Amalia), fiica ducelui din Baravia, damă a ordinului cu crucea stelată etc.; s'a născut în 12 Decembrie 1837, s'a căsătorit în 12/24 Aprilie 1854 și a încetat din viață în 10 Septembrie n. 1899, străpunsă cu pumnalul la Geneva (Elveția) de un anarhist.

Fiii Majestăților Lor:

1. † Sofia (Maria, Iosefa, Dorotea, Friderica) născută în 5 Martie 1855 și răposată la Buda, în 29 Maiu 1857.

2. GISELA (Ludovica, Maria), născută în 12 Iulie 1856; căsătorită în 20 Aprilie 1873 cu Leopold, principe de Bavaria.

3. † Rudolf (Francisc, Carol, Iosif), principe de coroană și clironom al tronului, principe reg. de Ungaria și Boemia șcl. Archiduce de Austria, cavalier al velerului de aur, născut în Luxemburg în 9/21 August 1758; căsătorit în 10 Maiu 1881 cu principesa Stefania de Belgia, născută în 21 Maiu 1864. Altețele Lor au de fiică pe Elisaveta, principesă și archiducesă de Austria, născută la 2 Septembrie 1883. — Archiducele Rudolf a răposat în 18/30 Ianuarie 1889. Principesa Stefania s'a căsătorit cu groful Lonyay.

4. MARIA (Valeria), născută la Buda în 22 Aprilie 1868, măritată la 31 Iulie n. 1890 în Ischl, după Alteța Sa imperială și regală Archiducele Francisc Salvator. Altețele Lor au 3 prunci:

1) *Elisabeta* (Francisca, Maria, Carolina, Ignatia),

născută la 27 Ianuarie 1892; 2) *Francisc Carol Salvator*, născut la 17 Febr. 1893; 3) *Hubert Salvator*, născut la 30 Aprilie 1894.

Frații Majestății Sale Impăratului:

1. † *Maximilian I.* (Ferdinand), Impăratul Mexicului, născut în 6 Iulie 1832, răposat în 19 Iunie 1867; a fost căsătorit cu

CHARLOTTA (Maria, Amalia), fiica răposatului rege al Belgiei, născută în 7 Iunie 1848.

2. † *Carol Ludovic* (Iosif Mar.) Archiduce de Austria, cavaler al velerului de aur etc. etc.; născut în 30 Iulie 1833, răposat 7/19 Maiu 1896. Căsătorit a treia oară cu

MARIA TERESIA de immaculata concepțiune (Bartolomea don Anjos) infantă de Portugalia, născută în 24 August 1855, s'a căsătorit în 23 Iulie 1873.

Altețele lor au 5 prunci: cel mai bătrân este *FRANCISC-FERDINAND* de *ESTE*, născut din a II căsătorie la 18 Decembre 1863, presumpțivul principe de căsătorie și clironom al tronului, căsătorit cu conțesa *Sofia Chotek*.

3. *LUDOVIC VICTOR* (Iosif, Antoniu) Archiduce de Austria, cavaler al velerului de aur etc. etc., născut în 15 Maiu 1842.

Părinții Majestății Sale Impăratului-Rege:

1 *Francisc Carol* (Iosif) Archiduce de Austria, cavaler al velerului de aur etc. etc., născut în 7 Decemvrie 1802, răposat în 8 Martie 1878. A fost căsătorit cu

† *Sofia* (Friderica, Dorotea) fiica răposatului rege al Bavariei *Maximilian*, născută în 27 Ianuarie 1805, răposată în 28 Maiu 1872.

Unchi Majestății Sale Impăratului-Rege:

1. † *Maiestatea Sa Impăratul Ferdinand I.* născut în 19 Aprilie 1793; a ajuns pe tron în 2 Martie 1834, a abzis în 2 Decemvrie 1848; răposat în 29 Iunie 1875. A fost căsătorit cu

† Maria Anna (Carolina Pia), fiica reposatului rege al Sardiniei, Victor Emanuil I., născută în 19 Septemvrie 1803, și răposată în 3 Ianuarie 1865.

2. † Alteța Sa archiducele Carol Ludovic (Ioan, Iosif, Laurențiu), născut la 5 Septemvrie 1771, și răposat în 30 Aprilie 1847. A fost căsătorit cu Henrietta, principesă de Nassau.

3. † Alteța Sa archiducele Iosif (Antoni, Ioan), palatinul Ungariei, născut la 9 Martie 1776, și răposat la 12 Ianuarie 1848; a fost căsătorit a treia-oară cu Maria Dorotea, principesă de Würtenberga.

4. † Alteța Sa archiducele Rainer, născut la 30 Septemvrie 1783, răposat la 16 Ianuarie 1853. A fost căsătorit cu

Maria Elisaveta, principesă de Sevoy-Carignan.

Dintre fiii acestora, cari sunt în viață amintim pe:

a) Alteța Sa archiducele Iosif (Carol Ludovic) general de cavalerie și comandant suprem al armatei teritoriale (honvéd) din țările coroanei s-tului Stefan; s'a născut în 2 Martie 1833 ca fiu al fostului palatin Iosif și în 12 MaIU 1864 s'a căsătorit cu Maria Clotilda, principesă de Sachsen-Coburg Gotha.

b) Alteța Sa archiducele Rainer, feldzeugmeister și comandant suprem al armatei teritoriale (Landwehr) din Cislaitania; s'a născut la 11 Ianuarie 1827 ca fiu al răposatului archiduce Rainer și s'a căsătorit în 21 Februarie 1854 cu Maria Carolina.

II. Casele domnitoare din celelalte state europene.

BAVARIA. Regele Otto I. născut la 27 Aprilie 1848.

BELGIA. Regele Leopold II. născut la 9 Aprilie 1835; căsătorit cu Maria Henrietta archiducesă de Austria, răposată în Septemvrie 1902.

BRITANIA (Anglia). Regele Albert Eduard VII. împăratul Indiei, născut în 9 Noemvrie 1841, e căsătorit cu principesa Alexandra.

BULGARIA. Principele Ferdinand I. născut la 26 Februarie 1861, și ales în 7 Iulie 1888.

DANEMARCA. Regele Christian IX. născut la 8 Aprilie 1818, e căsătorit cu Luisa Marchiona de Hessen-Cassel.

- FRANCIĂ. Președintele republicei Emil Loubet, născut la Marsanne în 1838.
- GERMANIA. (Regatul Prusia.) Impăratul (Rege) Wilhelm II. născut în 27 Ianuarie 1859, căsătorit cu Augusta Victoria de Schleswig-Holstein.
- GRECIA. Regele Georgiu I. născut la 24 Decembrie 1845, e căsătorit cu Olga Constantinowna principesă de Rusia.
- HELVEȚIA. E republică confederativă; presidentul ei se alege în tot anul.
- HOLANDA. Regina Wilhelmina născută la 31 August 1880, încoronată în 6 Septembrie n. 1898 în Amsterdam.
- ITALIA. Regele Victor Emanuel III. născut în 11 Noiembrie 1869, căsătorit cu Helena de Montenegro.
- MONTENEGRO. Principele Nicolau I. născut în 7 Octombrie 1841, căsătorit cu Milevna Petrovna Bucotcova.
- PORTUGALIA. Regele Don Carlos I. născut în 28 Septembrie 1863, căsătorit cu Amalia de Orleans Bourbon.
- ROMANIA. Regele Carol I. (de Hohenzollern Sigmaringen) născut la 20 Aprilie 1839, e căsătorit cu Elisabeta principesă de Wied.
- RUSIA. Impăratul Nicolae II. născut în 18 Maiu 1868, e căsătorit cu Alice de Hessen.
- SACSONIA. Regele Albert născut la 23 Aprilie 1828; e căsătorit cu Carolina principesă de Nassau.
- SCANDINAVIA. Regele Oscar II. născut în 21 Ianuarie 1828, căsătorit cu Carolina principesă de Nassau.
- SERBIA. Regele Alexandru Obrenović I., născut fa 14 August 1876; căsătorit cu Dragina de Mașin.
- SPANIA. Regele Alfonso XIII., născut 17 Maiu 1886; a fost încoronat în Maiu 1902.
- TURCIA. Marele-Sultan Abdul Hamid II. născut în 22 Septembrie 1845.
- WÜRTEMBERGA. Regele Wilhelm II. născut la 25 Februarie 1848, e căsătorit cu Charlotta de Lippe.

Unii domnitori afară de Europa.

- 1) ABESSINIA. Menelic II. născut în anul 1842, mai înainte rege în Șoa, ear' dela 1889 împărat (Negus al Abessinieî; s'a căsătorit în 1882 cu Uisero-Taitu născută în 1856.
- 2) AFGANISTAN. Abdur-Rahmân născut în anu, 1845, domnește dela 22 Iulie 1880.
- 3) EGIPET. Chedivul Abbas II., născut în 14 Iulie 1884, domnește dela 1 Ianuarie 1892.
- 4) CHINA. Împăratul Kwang-Su născut în 2 August 1872, domnește dela 12 Ianuarie 1875, sub regența mamei sale adoptive Tsu-Hssi.
- 5) IAPONIA. Împăratul Mutsuhitte, născut la 3 Nov. 1852, domnește dela anul 1876.
- 6) MAROCCO. Sultanul Abdul-Asis, născut la anul 1878, domnește dela 6 Iunie 1894.
- 7) PERSIA. Șahul Musaffer-Ed-Din născut la 25 Martie 1853, domnește dela 1 Maiu 1896.
- 8) SIAM. Regele Chulalongcorn, născut la 20 Septemvrie 1853, domnește dela 1 Octomvrie 1868.

Şematismul

**Metropoliei ortodoxe-orientale române din
Ungaria şi Transilvania.**

I.

METROPOLIA (Reşedinţa : Sibiiu).

1. Ierarhii Metropoliei.

a) *Archiepiscop şi Metropolit:*

Înalt Preasânţitul Domn *Ioan Meşianu*, Archiepiscop al Transilvaniei şi Metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania, cav. al ordinului coroanei de fer cl. II., mare crucier al ordinului Francisc Iosif, membru al casei magnaţilor, etc.

b) *Episcopi diecesani.*

- 1) Preasânţitul Domn *Nicolae Popea*, Episcopul Caransebeşului, membru al casei magnaţilor, membru ordinar al Academiei-Române şi membru la mai multe societăţi literare.
- 2) Episcopia Aradului: vacantă.

2. Sinodul episcopesc.

Preşedinte: Archiepiscopul şi Metropolitul.

Membrii: Episcopi diecesani.

Consilierii: Dignitarii metropolitani.

**Biserica greco-catolică română din Ungaria
şi Transilvania.**

Archidieceasa de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Reşedinţa: Blaj.

Archiepiscop şi Mitropolit : Victor Mihályi de Apşa, doctor în teologie, conte roman, etc.

Vicariu general : Ioan M. Moldovan, proposit capitular.

Diecesa Orăzii mari.

Reședința: Oradea mare.

Episcopia : Vacantă.*Diecesa Gherlei.*

Reședința: Gherla.

Episcop : Dr. Ioan Szabó, conte roman, consilier intim
al M. Sale ces. și ap. reg., comendator al ord.
Francisc Iosif I.*Diecesa Lugoșului:*

Reședința: Lugoș.

Episcop : Dr. Demetriu Radu.**Representanța fundațiunii lui Gozsdu.**a) *Membri:**Ioan Mețianu*, Archiepiscop și Metropolit, ca președinte.
Nicolau Popea, Episcopul Caransebeșului, ca vice-președinte.*I. cav. de Pușcariu*, jude de curie în pens. Bran.*Dr. Iosif Gall*, membru al casei magn. în Lucareț.*Avram Berlogia*, jude la curia reg. în Budapesta.*Parteniu Cosma*, director la „Albina“ în Sibiiu.*Georgiu Szerb*, avocat și dep. dietal în Budapesta.

Două locuri vacante.

b) *Comitetul esecutiv:**Ioan cav. de Pușcariu*, președinte.*Dr. Iosif Gall*, ca membru. Un loc vacant.*Avram Berlogia* și *Georgiu Szerb*, ca membri subst.c) *Cancelaria:**Esactor*: *Ghenadie G. Bogoevič*; cassar și controlor:
cei dela cons. metr: *Mateiu Voileanu* și *Dr. E. E. Roșca*.
Administratorul realităților în Budapesta: vacant.

Poșta, telegraful și telefonul.

Posta, telegraful și telefonul mijlocesc schimbul de cugete și vrei între oamenii din diferite locuri. Câte patimi ascunse, câte doruri înfocate, câte dureri isvoritoare de lacrimi nu ascund plicurile închise și sigilate? Fericit minutul, în care s'a aflat scrisoarea și sigilul pentru două inimi, cari se iubesc. Epistolele trăesc, respiră și spun cum dictează sormanu inimă. Ceea-ce buzele abia murmură, scrisoarea o povestește pe de întregul fără sfială. »Epistula non erubescit« — epistola nu roșește, nu se sfiește — zicea și Latinul din vechime.

Despre postă, telegraf și telefon, în înțelesul adevărat al cuvântului, nu putem vorbi decât de un timp foarte scurt.

I. În timpurile vechi, când oamenii voiau să-și trimită câte-o știre, făceau cum fac în multe locuri și astăzi: mergeau ei de-a dreptul, sau trimeteau anume pe cine-va, călare sau pe jos, sau „*trimiteau vorbă*“, dacă se nimerea câte-un prilej bun. Când era lipsă de încunoștințări grabnice, bună oară în vreme de bătae, se aprindeau focuri pe munchile dealurilor, încât știrile străbăteau destul de repede.

Primele începuturi de postă regulată le aflăm prin anii 1500, iar în patria noastră, prin 1550. Un „*ordonanț*“ sau curier era trimis din oraș în oraș, fie pe jos, fie mai adesea — călare. Oamenii din satele, pe unde trecea, erau îndatorați să-i schimbe calul. De prisos să mai spunem, că nu odată se făceau nedreptăți. Oamenii ades dădeau jalbe la guvernul țării că „li-se

iau caii din mijlocul drumului sau din brazda câmpului”.

II. Trecând zile după zile și ani după ani, în loc de curier se introduseră căruțe cu cai, numite diligențe sau delejanțuri, cari afară de posta propriu zisă, aveau scopul să ducă și pasageri (călători). Cu introducerea delejanțurilor se începe un timp foarte atrăgător în trecutul postelor, un timp, la care au privit cu duioșie mulți poeți și povestari fără bani în buzunar. Chiar și marele nostru poet, Vasile Alecsandri, ne povestește lucruri minunate de acest fel în piesa-i teatrală „*Suru-giul*”. Pe timpuri de războaie, ba chiar și în timpuri de pace, scrisorile mai urgente, se trimiteau prin „*porumbi de postă*”. Dresarea (învățarea) acestor fel de porumbi era o meserie foarte aducătoare de câștig. Se știe că renumitul *Rotschild* a pus temelie la averea sa uriașă — pe timpul războaielor lui Napolen cel Mare (1794—1815) tocmai prin dresarea de porumbi de postă.

III. Schimbare totală s'a produs în serviciul postal prin anii 1825—40. În acești ani s'a început *facerea liniilor ferate* și s'a inventat *telegraful*. Scrisorile se trimiteau din ce în ce mai mult cu trenul până când, construindu-se vagoane anume pentru postă, începură a fi trimise *numai* cu trenul. În același timp știrile urgente, le ducea telegraful cu iuțea gândului.

Dela anul 1877 se mai adauge un nou mijloc de a trimite vești în depărtări. Înțelegem *telefonul*. Prin telefon știe toată lumea, că putem vorbi la depărtări fără nici o schimbare.

Astăzi în orașele mari se introduc postele cu țevă. Scrisorile se pun în pacheturi, se așează în țevi largi, anume construite și le împing cu *aer comprimat* (îndesat) cu iuțea pe de 5—6 ori mai mare decât a trenului. — Pe de altă parte un inginer din Italia a inventat de curând un fel de postă electrică, la care scrisorile se

vor trimite din oraș în oraș, din sat în sat cu ajutorul electricității.

Telegraful și telefonul sunt pe cale de a-să simplifica și ele prin invenția inginerului italian, Marconi, — în urma căreia nu vor mai fi de lipsă stâlpi și sîrmele de telegraf ci razele electrice, cari duc știrile, vor trece de-a dreptul dela postă la postă, dela stație la stație.

Toată înaintarea minunată a poștei, telegrafului și telefonului o vedem trecînd prin următoarele stadii (trepte):

- I. Curieri singuratici. — Focuri. Semne.
- II. Diligențe. — Porumbi de postă.
- III. Tren și postă de țevî. — Telegraf. Telefon.

Iar în viitor:

IV. Posta electrică. — Telegraf fără sîrmă și telefon fără sîrme.

Oficiile postale mijlocesc înțelegerile în trei moduri:

1. Trimit de-a dreptul scrisorile dela un loc la altul. Acesta e scopul poștei.
2. Mijlocesc prin aparate anumite și semne corăspunzătoare voința oamenilor și asta e scopul telegrafului; sau în fine
3. mijlocesc vorba directă — și asta e scopul telefonului.

Pentru toate aceste lucrări se încassează anumite sume, răscumpărate în *mărci postale*, cu cari se tacsază scrisorile, mandatele de bani, pachetele etc. La tacsare se ia în vedere 1) greutatea lucrului; 2) valoarea lui; 3) depărtarea, unde se adresează. Conspectul tuturor acestor taxări se numește *tarif de postă și tarif de telegraf*.

În cele următoare comunicăm amîndouă tarifele, însoțite de deslușiri corăspunzătoare, ca să fie tuturora spre folos.

1. Tariful de poștă.

Scrișori.

Țeara de destinație		Scrișori			Cărți poștale		Tipărituri			Taxa de recomandare			Taxa de avis (Retour-Recepis)	Taxa de expres
		Greutatea	francate	nefrancate	simple	duple	Maximis aduns	Taxa		Taxa de recomandare				
								à 50 gr.	Minimum		Taxa de recomandare			
		grame	banî		banî		grame	banî		b a n î				
Ungaria	In loc	Până la 20	6	12			1—10	2	—					
		20—250	12	18			10—50	3	—	10	10	30		
		250—500	18	24			50—150	5	—					
	In pro- vincie	Până la 20	10	20	5	10	150—250	10	—					
		20—250	20	30			250—500	20	—	25	25	30		
		250—500	30	40			500—1000	30	—					
Austria (Bosnia și Herțe- govina) și Germania		Până la 20	10	20			Până la 50	3	—					
		20—250	20	30	5	10	50—100	5	—					
							100—250	10	—	25	25	30		
							250—500	20	—					
							500—1000	30	—					
Anglia și America		à 15 gr.	25	50	10	20	2 klgr.	5	—	25	25	30		
Belgia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Bulgaria		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Dania		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Francia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Germania de jos		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Grecia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Helvetia		à 20	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Italia		à 15	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Luxemburg		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Montenegro		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Norvegia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Novibazar		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Portugalia		»	26	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
România (confiniar)		»	10	20	10	20	»	5	—	25	25	30		
» general		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	30		
Rusia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Spania		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Svedia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		
Serbia		»	10	20	5	10	»	5	—	25	25	30		
Turcia		»	25	50	10	20	»	5	—	25	25	—		

1. *Adresa*: trebuie scrisă cu litere cetețe, și să conțină pe scurt și limpede *numele și locuința* adresatului, (pentru orașe mari strada și numărul casei.) D. e.

Cătră Redacția

„*Poporului Român*“

Marcă
poștală

BUDAPESTA

VI., Vörösmarty-utca 60-a.

2. *Francatura* (plătirea) se face prin mărci poștale, în suma ce ne-o arată tarifele. La scrisori lipim mărcile, pe cât se poate la umărul drept al adresei, după cum se vede din chipul de mai sus. La mandate și buletinele de expediție (szállítólevél) este loc anumit pentru mărci.

3. *Scrisori recomandate* se primesc pe lângă un adaos de 25 de bani (în corespondență locală de 10 bani) la taxele de francatură. Să luăm un cas:

Trimitem o scrisoare recomandată la Canton, (Ohio) în America de Nord. Cântărim scrisoarea și ese la ivaală că are o greutate de 46 gr. Cât trebuie să plătesc pentru ea?

Impărțesc 46 gr. cu 15, căci din tarif ușor mă pot convinge, că tot pentru 15 gr. se ia taxa de 25 bani. $46 : 15 = 3$ și mai rămâne 1.

Voiu lua prin urmare de 3 ori câte 25 bani (fileri) = 75 bani;

pentru restul de 1 gr. încă trebuie să iau 25 b.; taxa de recomandație face 25 bani. Suma 1 cor. 25 b.

Pentru *perdere* unei epistole recomandate posta plătește 40 cor.

4. *Scrisorile exprese* trebuie înzestrate la marginea stângă din jos cu adaosul: „*Express*, care se subtrage cu roșu. Taxa de 30 bani se plătește prin lipirea de marcă poștală pe latura adresei. Epistola poate fi simplă sau recomandată; scrisoare închisă sau cartă poștală.

5. *Scrisorile oficiale* sunt în mare parte libere

de franco. Ele însă trebuiesc înzestrate cu adaosul pentru care sunt scutite, d. e. Hivatalból. „*Anyakönyvi ügyben portomentes*“, (în afaceri de matriculă liberă de porto). Cuvântul „Hivatalból“ nu e de ajuns.

6. Orcine este îndreptăţit a primi sau a nu primi ce i-se trimite prin poştă. Neprimirea însă este a se nota pe dosul expediţiei. Acte oficiale *nu se* pot respinge şi taxa pentru porto se va încassa, cerând trebuinţa, cu sila.

2. Mandate postale.

(Postautalvány.)

Ţeara de destinaţie	Suma asignată	Taxa	Avis de plătire	Recoman- daţia	Expres
		banî (filerî)			
Ungaria	Până la 20 cor.	10	25	—	30
	20—100	20			
	100—300	40			
	300—600	60			
	600—1000	100			
Austria	Până la 20 cor.	10	25	—	30
	20—100	20			
	100—300	40			
	300—600	60			
	600—1000	100			
Bosnia, Herţego- vina şi pašalicul Novibazar	Până la 40 cor.	20	25	—	—
	40—100	40			
	100—300	80			
	300—600	120			
	600—1000	200			

Taxa mandatelor postale destinate pentru străinătate este de 25 banî pentru fie-care 25 cor. sau fracţiune, până la suma de 100 cor., ear de la 100 cor. în sus taxa creşte cu câte 25 banî de fie-care 50

cor. sau fracțiune. D. e. asignează la *București*, prin mandat poștal, suma de 202 cor. Câtă taxă voiu plăti?

Respuns: Până la suma de 100 cor. voiu plăti:
de 4 ori câte 25 bani 100 bani
dela 100 în sus, de 2 ori câte 25 b. 50 "
pentru restul de 2 cor. iarăș se vin . 25 "

la o altă 1 cor. 75 bani

Excepție face *Britania* (și *America*), pentru care taxa este 25 bani de fie-care 25 cor. sau fracțiune până la suma maximă admisă (400 cor.).

Pentru birourile și statele, unde serviciul telegrafic aparține statului, se pot trimite și mandate telegrafice, plătind peste taxa arătată și taxa telegrafică corespunzătoare.

Porto de valoare, adică taxa, ce se ia pentru o valoare anumită, scrisă pe pachete sau pe epistolele cu bani: până la valoarea de 100 cor. face 6 bani, pentru valori de la 100—600 face 12 bani, iar mai departe, pentru tot câte 300 cor. se vin cu 6 bani mai mult.

In schimb (comunicație) cu străinătatea, se obișnuiesc;

1. *Colete postale*, adică pachete mici până la greutatea de cel mult 5 kg. Pentru ele se plătește o sumă statorită de „*Uniunea poștală Universală*” și face 50 de bani pentru fie-care țară, pe unde trece coletul.

2. *Scrisori de valoare*. Taxa lor e 25 b. după câte 15 gr. sau fracțiune și o taxă de asigurare, care face iarăș 25 b. după tot câte 300 cor. sau fracțiune. ($\frac{1}{2}$, or 1, 2, 5 etc. până la 15.)

3. *Cuții de valoare*, a căror taxă pentru *Belgia*, *Bulgaria*, *Dania*, *Francia* și *Olanda*, face 1 cor. 50 b.; pentru *Elveția*, *Italia* și *România* 1 cor. iar pentru *Portugalia* 3 cor. În celelalte țări nu se pot trimite.

Taxa de asigurare pentru toate țările amintite face 25 b. după câte 300 cor. sau fracțiune.

4. *Pachete mari*, mai mari decât coletele, adică trecând peste 5 kg. greutate, se taxează de două ori: odată până la granița țării noastre, conform tarifului; și a doua oară dela graniță până la posta respectivă din străinătate, unde se trimite pachetul.

Serviciul de mesagerie.

1. Pentru Ungaria—Austria—Germania.

Greutatea	Pachete regulate						Pachete volumnioase						
	Distanța în kilometri												
	75	150	375	750	1125	peste 1125	75	150	375	750	1125	peste 1125	
	b a n i						b a n i						
a) Scrisori cu parale până la 250 gr.	{ fr. ne- fr.	24	48	48	48	48	48	—	—	—	—	—	—
b) Pachete până la 5 ki- lograme		{ fr. ne- fr.	36	60	60	60	60	60	—	—	—	—	—
Până la 6 kg.		30	60	60	60	60	60	45	90	90	90	90	90
» 7 »		42	72	72	72	72	72	57	102	102	102	102	102
» 8 »	francate sau ne francate	36	72	84	96	108	120	54	108	126	144	162	180
» 9 »		42	84	108	132	156	180	63	126	162	198	234	270
» 10 »		48	96	132	168	204	240	72	144	198	252	306	360
» 11 »		54	108	156	204	252	300	81	162	234	306	378	450
» 12 »		60	120	180	240	300	360	90	180	270	360	450	540
» 13 »		66	132	204	276	348	420	99	198	306	414	522	630
» 14 »		72	144	228	312	396	480	108	216	342	468	594	720
» 15 »		78	156	252	348	444	540	117	234	378	522	666	810
» 16 »		84	168	276	384	492	600	126	252	414	576	738	900
» 17 »		90	180	300	420	540	660	135	270	450	630	810	990
» 18 »	96	192	324	456	588	720	144	288	486	684	882	1080	
» 19 »	102	204	348	492	636	780	153	306	522	738	954	1170	
» 20 »	108	216	372	528	684	840	162	324	558	792	1026	1260	
și așa mai departe până la 50 kg. de fie-care kg. câte ...		114	228	396	564	732	900	171	342	594	846	1098	1350
NB. Săculețe cu pa- rale de metal se pot trimite până la 65 kg.		120	240	420	600	780	960	180	360	630	900	1170	1440

2. Bosnia—Herțegovina—Novibazar.

Scrisori cu parale (250 gr.)	60	60	60	60	60	60	—	—	—	—	—	—
Pachete până 1/2 kg.	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
» » 5 »	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

» » 20 » a) Până la Brod după tariful intern. b) Dela Brod încolo după tariful bosniac de tot klgr. câte 10 bani.

Tariful telegramelor.

1. Oficiile de telegraf iau taxele după numărul cuvintelor sau după numărul cifrelor. Lungimea unui cuvânt nu poate trece peste 15 litere sau 5 cifre. Punctul, virgula, virgula punctată, semnul întrebării, al exclamațiunii se iau de câte-o cifră.

2. Textul telegramei trebuie scris cu litere cetete, fără corecturi, fără ștersături.

3. Dacă cine-va dorește ca telegrama lui să fie trimisă numai decât, o poate preda ca *telegramă urgentă*, dar atunci trebuie să pună înaintea adresei semnul (*D*). În acest cas taxa telegramei va fi de *trei-ori* cât taxa telegramei simple.

4. La telegrama noastră putem cere *răspuns*, scriind înaintea adresei semnul (*RP*) adică „Răspuns plătit.” Taxa răspunsului este taxa unei telegramme de 10 cuvinte. Putem cere și *răspuns urgent* (*RPD*), pentru care plătim taxa unei telegramme urgente de 10 cuvinte, adică în interiorul țerei noastre 1 cor. 82 bani.

5. Pentru *colaționarea telegramei* (*TC*) se încasează $\frac{1}{4}$ din taxa telegrammei predate.

6. Telegrammele adresate în locuri, unde nu se află oficiu (birou) telegrafic, se expediază cu poșta sau cu un curier expres. Trimitețorul e dator să indice totdeauna, înaintea adresei, că în ce chip să i-se facă expedarea.

a) Expedarea cu poșta se face gratuit.

b) Expedarea prin curier face de regulă 1 cor. Înaintea adresei trebuie scris semnul (*XP*).

Sistemul european.

TARIFUL I.

U n g a r i a.

	T a x a unui cuvânt bani	Mini- mum bani
1. Circulație generală	06	60
2. Circulația locală, între două birouri de stat sau de tren din aceeași localitate	02	40

TARIFUL II.

Ț e r i e u r o p e n e.

A. Cu taxă minimală (10 cuv.).

Austria și ducatul Lichtenstein	06	60
---	----	----

Boemia și Hertegovina :

a) circulație generală	06	60
b) circulație confiniară	02	40
Germania	06	60
Serbia	06	60

B. Cu taxă fundamentală și cu taxa de cuvinte.

	Taxa funda- mentală.	Taxa de cuvint.
Belgia (Belgique)	60	21
Britania-Mare și insulele canalului La Manche	66	26
Bulgaria și Rumelia	60	16
Dania (Dänemark)	60	21
Francia, Corsica, Monaco și republica Andora	60	16
Gibraltar	60	33
Grecia (Grèce):		
a) Continentul și insulele Euboea și Paros	60	41
b) Insula Corfu	60	26
c) Celelalte insule.	60	44
Helveția (Suisse)	60	09
Holanda (Germania de jos)	60	19
Italia:		
a) Circulația limitrofă	60	08
b) „ generală	60	16
Luxemburg.	60	21
Malta	60	37
Montenegro	60	09
Norvegia (Norvège)	60	32
Portugalia	60	33
România	60	09
Rusia, Caucasul	60	24
Spania (Espagne)	60	28
Svedia (Suède)	60	24
Turcia europeană (Turquie d'Europe)	60	28

Timbru și taxe.

Petițiuni.

Pentru petițiunile către oficii și autorități taxa de timbru este 1 cor. de cumva nu este anume stabilită o altă taxă oarecare.

Petițiuni la judecătorii sunt de a se timbra: în treburile procesuale cu 1 cor., însă dacă valoarea obiectului de proces e mai mică de 100 cor. cu 40 fil., afară de afaceri procesuale (de ex. în afaceri succesionale) cu 72 fil., resp. la valoare sub 100 cor.: 24 fil.; în treburile ale cărții funduale după valoarea dreptului de întabulare ori ștergere până la 100 cor.: 72 fil., până la 200 cor.: 1 cor. 50 fil.; preste 200 cor.: 3 cor. La petițiuni pentru petrecerea dreptului ipotecar în cartea funduală mai este de a se lipi în timbru pe petițiune taxa de întabulație în sumă de $\frac{7}{100}$ din pretensiunea de asigurat. Petițiuni către judecătorii comunale 24 fil. Petițiuni în afaceri criminale sunt scutite de timbru. Rugări pentru protocolarea ori schimbarea unei firme neguțătorești 20 cor.; pentru petrecerea (în registru) unui procurist, la societăți, a unui, desemnător de firmă câte 10 cor. Recursuri în contra sentințelor: asemenea cu taxe pentru sentințe. Recurse în casuri procesuale până la 100 cor.: 2 cor. și peste 100 cor.: 4 cor. Recurse contra decisiunii întăritoare taxa dublă.

Petițiuni pentru mandat de solvire: Până la 40 cor.: 64 fil., până 100 cor.: 80 fil., până 500 cor.: 3 cor., până 1000 cor.: 4 cor. Contraziceri pe filera de imanuare sunt scutite de timbru; făcute pe altă cale până la 40 cor.: 24 fil., până la 100 cor.: 40 fil., și peste 100 cor.: 1 cor.

Alte petițiuni: Arătări de industrie în orașe cu peste 50,000 locuitori 8 cor., cu dela 10,000 locuitori 4 cor., în alte locuri 3 cor.

Rugări pentru concesiuni pentru musică, de dans, circus, prelungirea oarelor de închidere etc. 2 cor., dacă reprezentațiunea se dă pentru scopuri filantropice, ori dacă taxa de intrare nu trec peste 40 fil. Până la 1 cor. taxa de intrare timbrul face 3 cor., până la 2 cor.: 6 cor., până la 4 cor.: 12 cor., până la 6 cor.: 16 cor., până la 8 cor.: 24 cor., până la 10 cor.: 30 cor., peste 10 cor. taxa de intrare: 40 cor.

Rugări pentru licențe de vânzare 2 cor.

Rugări pentru indigenatul de cetățean de stat ori comunal 4 cor.

Rugări kompetențiale cootra decisiunilor oficiilor de dare către direcțiunile financiare sunt scutite de timbru. Altmintrelea până la valoarea de 100 cor.: 30 fil., peste aceasta 72 fil.

Rekursuri de altă natură 2 cor., contra duor decisiuni conglăsuitoare 4 cor.

Petițiuni scutite de taxă: Rugări pentru elemosină, etc. — Rugări însoțite cu atestat de paupertate, pentru stipendii ori scutire de didactru, — mai departe pentru punerea în post a unui reprezentant al săracilor și concedare de drept de paupertate (scutire de timbru) în afaceri procesuale. — Petițiuni în afaceri curat publice — Petițiunile tutorilor către autoritatea de curatelă. — Petițiuni în afaceri militare (cu excepțiunea petițiunilor pentru

favoruri personale). Arătări către autoritățile industriale în casurile §§ 41, 44, 55, 73, 79, 103, 106 și 110 al legii de industrie din anul 1884.

Documente.

La documente — dacă nu se pot folosi blanchete timbrate, ca la bolete de transporturi și la cambii — trebuie a se suprascrie timbrul cu șirul prim al textului și la socoteți cu suma primă. Altmintrelea, precum și marce de timbru evident mai târziu lipite și suprascrise se privesc de neexistente. Numai marginea din jos a timbrului este de a se suprascrie.

Contracte în afaceri juridice privitoare la obiecte imobile 1 cor. dimpreună cu taxa procentuală.

Documente de drept, al căror obiect nu se poate taxa 1 cor.

Atestate și adeverințe despre însușiri personale și împrejurări, afară de aceea referate de stări din partea cunoscătorilor de lucru și artă 1 cor.; dela autorități de instanțe superioare 2 cor.

Testimoniul școlare, pentru domestici, calfe, învățăcei și salahori 30 fil.; pentru testimoniile învățăceilor după finirea timpului de învățare, dela autoritatea de industrie, 1 cor.

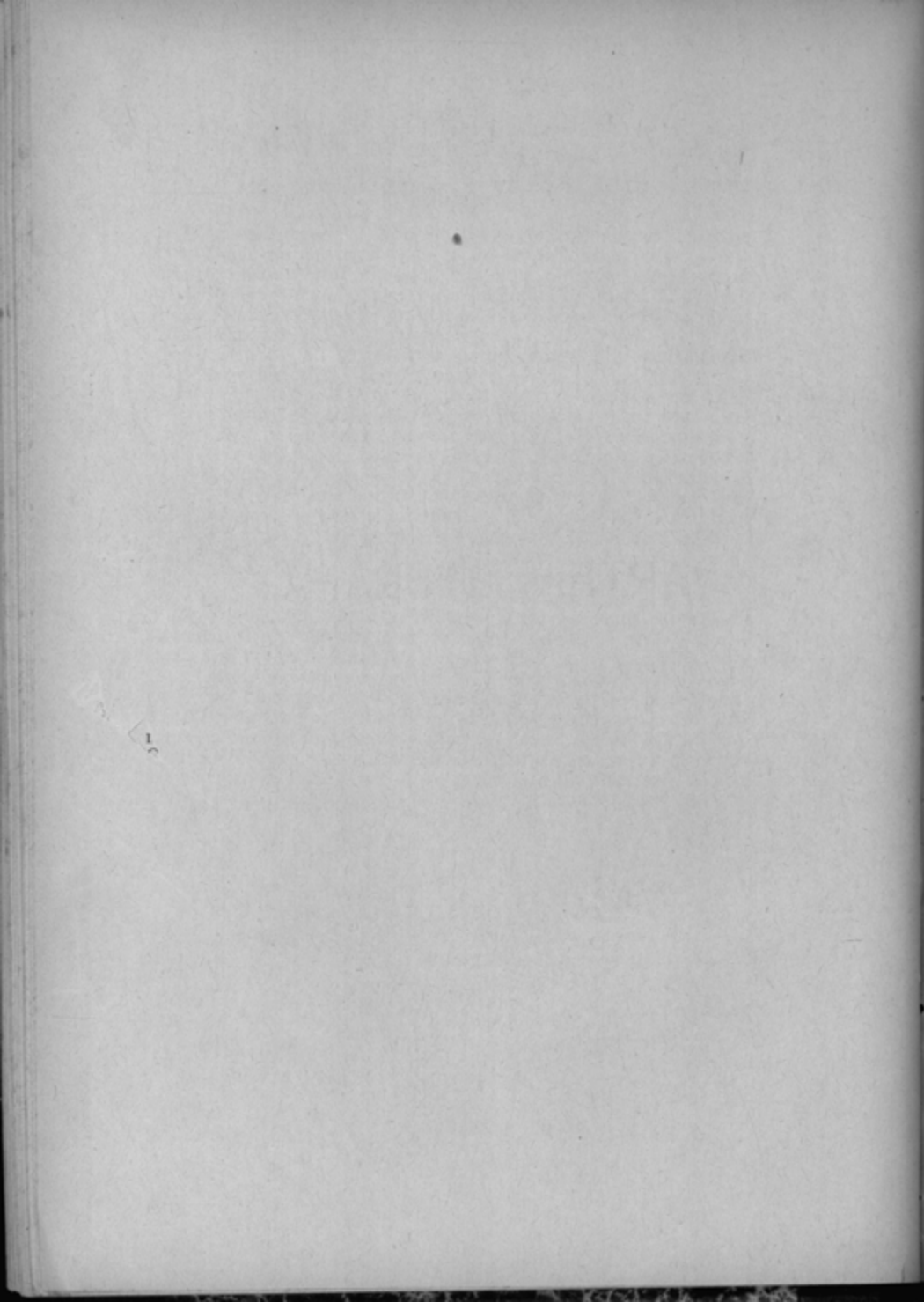
Cărți de botez, scrisuri de strigare, căți de cununie și bolete de moarte 1 cor.

Bolete de mesagerie despre transporturi, cari nu se expediază cu posta și nu peste 5 miluri 2 fil. toate celelalte 10 fil.

Conturi (saldate și nesaldate) pentru trebuință privată sub 100 cor.; 2 fil.; altcum 10 fil.; pentru trebuință la oficii: cele saldate după scara II.

Dacă o petițiune ori un document cuprinde mai multe coale, ori când se expediază în mai multe exemplare, atunci pentru coala a doua ori exemplarul al doilea și pentru fiecare urmează mai departe se vine o taxă de timbru de cel mult 1 cor. Când însă deja coala întâia este de a se timba mai jos, atunci se vine pentru toate coalele asemenea taxă. Rubrice sunt de a se timbra cu 30 fil., și când petițiunea se timbrează numai cu 40 fil. cu 20 fil.

PARTEA LITERARĂ.

Părintele Iftimie și Maica Filotea.

— Nuvelă. —

I.

Un timp frumos de Maiu, un cer albastru, presărat ici-colea de norișori cenușii. Pomii 'nfloriți, arborii 'nfrunziți și florile în zeci și sute de colorii răspândiau în grădină și 'n împrejurime un miros atât de 'mbătător, că nu te-ai fi depărtat o zi 'ntreagă, ci cu gândul îndreptat, unde dorul ți-'l trimite, ai fi tot stat uitându-ți cu totul de tine.

În foișorul împrejmuit de vr'o câțiva salcâmi un tinăr cetia și părea atât de adâncit, că natura nu-'i putea fura nici barem o privire răsleață. Era cuprins de un dor ascuns Cornel și ca să și-'l mai împace se apucă de cetit. Cetia poate pentru a treia-oară o carte de dragoste și până nu o isprăvi nici nu-'și ridică privirea, ca timp mai îndelungat și-'n liniște să poată gusta cât de cât din cele-ce i-le 'mbia împrejurimea.

Obosise de gândurile cele multe. Eși la preumblare. Era abătut. Fără să-'și fi dat seama se trezi pe promenadă și se așeză pe-o bancă.

Câteva fete se jucau în fața lui. La 'nceput nu le luă în seamă, dar' deodată tresări. Își uită cu totul de sine și rămase așa mult timp pe banca de pe promenadă.

Ajuns acasă aprinse o cigaretă și se tolăni pe divan. Cearcănila de fum îi ajutau să sboare departe cu gândul și dorul îi creștea. ... Mă vor omori acei doi ochi. Zimbetul acela sburdalnic mă face să bolesc. Prea mult trebuie să sufer, prea mă chinuște dorul de-a o cunoaște. ... O voiu cunoaște, îi voiu vorbi, și ...
... O să-î vorbesc, o s'o câștig și atunci cu nime nu voiu schimba. Mă urmărește și'n vis. Nu mai pot răbda ... îi voiu vorbi. ...

O căuta cu mai mare nerăbdare, umbla s'o 'ntâlnească cât mai des, dar' — poveste veche — ce cauți cu dor și neastâmpăr, nu găsești.

Să preumbla cu un prietin din pruncie. Îi spunea multe Cornel și Iorgu-l vedea, că are ceva; îl vedea că nu e liniștit ca altădată, dar' nu-î zise nimic. Fără să fi băgat de seamă, Cornel se trezește deodată 'n fața — ei, ținând pe mamă-sa de braț. ... — „Cornel“ — „D-na și D-șoara Crețulescu!“ — „Îmi pare bine“... Așa s'au cunoscut.

*

— Cea mai neașteptată bucurie mi-ai făcut erî, Iorgule. Spune-mi te rog, tot ce știi despre ea, spune-mi, căci sunt în stare, să te tot ascult. De când au venit și cât mai stau p'aici?

— Dar' de unde și până unde atâta interes? Doară nu te vei fi aprins?!

— Fi bun Iorgule, și nu mă necăji. Am văzut-o cu vr'o două săptămâni înainte de asta și de atunci am umblat, s'o cunosc.

Spune-mi tot ce știi despre ea. Nu mă face să te rog atâta.

— Prea multe nu-ți pot spune nici eu, n'o cunosc decât de vr'o trei săptămâni.

— De atunci a venit?

— Au venit să petreacă aci vara și având locuința la noi, am eșit la preumblare une-orî și numai eu cu ea.

— Și eu nu v'am văzut nici-odată!?

— Tatăl ei e în ministeriu. Mamă-sa e dintr'o familie moldoveană cu nume. Are un frate, care acumă călătorește prin Italia cu un prietin, care o va lua.

În acest moment Cornel se sforță, să ascundă o schimbare produsă în expresia feții.

— Tocmai m'a rugat d-na Crețulescu, să-'ți spun, să vii mai des pe la noi, căci n'au cu cine eși la preumblare. Dl Crețulescu e dus pe vr'o câteva zile.

La preumblare Cornel totdeauna era de-a stânga Valericeî. Așa de mult se împretiniră, că unul fără altul nu se simția bine. De multe-ori, fără să-'și dea sama, să uita Valerica fermecată în ochii lui visători, cari în fiecare zi i păreau mai scumpi. Uitase pe Petrescu, pe pe care de altcum nici nu-'l iubise. Ar fi voit, să nu se mai întoarcă din Italia.

Ce vară fericită pentru Cornel! D-neî Crețulescu îi plăcea așa de mult de el, fără a-i trece prin minte, că între el și Valerica ar fi ceva mai mult, decât prietinie. Dl Crețulescu de asemenea îl vedea cu ochi buni, căci era băiat deștept și de tot plăcut. Ba i-au permis chiar să-'i însoțiască până la București.

* * *

Erau numai singuri, el și ea. Stelele-'i priviau atât de duioase. Luna de jumătate lumina grădina, așa, că-i dedea un farmec povestic. Jumătate era ascunsă sub un nor sur. Stăteau fără de vorbă pe banca de sub salcâm. Floarea salcâmului se scuturase de mult, dar' frunza-'i deasă împedeca ochii luneî, așa, că nevăzuți își puteau destăinui sufletul și inima.

— Ne vom despărți, și cugetându-mă, că ce voiu face singur, mi-să turbură mintea. . . .

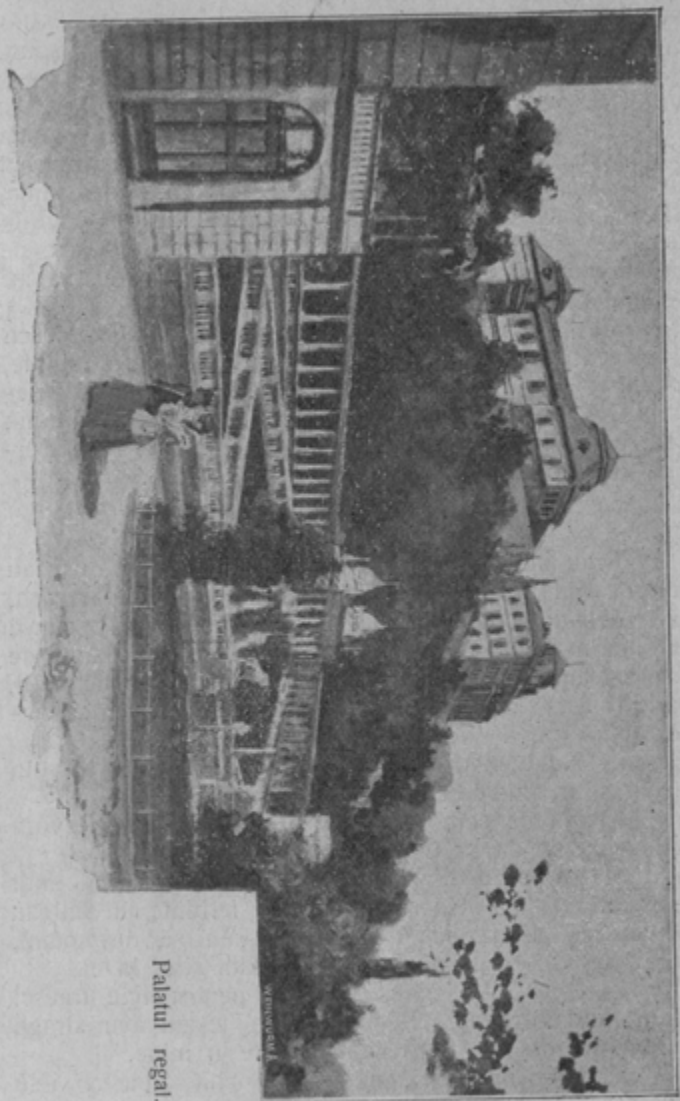
— Nu ne vom despărți pentru totdeauna. Ne vom vedea carăș, dragă Cornel.

Și ea-i căzu în brațe. Focul și dorul îi ținu mult timp îmbrățișați. Un sărut lung și ferbinte îi îmbătă și, cuprinși de farmec dumnezeesc, nu se deșteptară, decât după-ce luna ajunsă sus se uita șiret la ei.

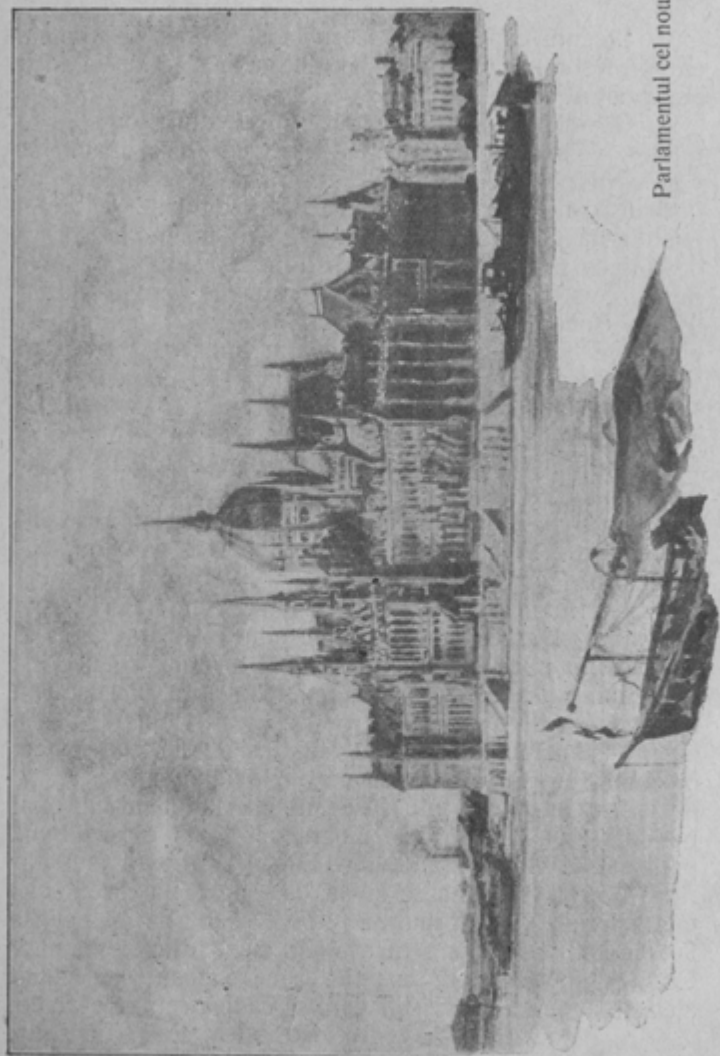
— Dacă mai trăiesc, numai pentru tine trăiesc. N'am iubit în viață. Pe tine numai te-am avut dragă și te voiu iubi cât timp va fi suflare 'n mine.

Își lăsă capul pe umerii lui, ochii albaștri i-să 'ndreptară spre cer.

— Sunt a ta, Cornel, și tu vei fi al meu.

Palatul regal.

Parlamentul cel nou.

II.

Trecură câțiva ani. Cornel absolvase facultatea, era profesor într'un orașel din România. Cu Valerica era prieten vechiu.

O vizitase deja de multe-ori și, după-cum s'au înțeles, voia chiar s'o ceară. Să temea însă că nu se vor învoi părinții ei. Ba, când își aducea aminte de vorbele d-nei Crețulescu, îi venia să se lase de acest pas. D-na Crețulescu îi spunea adecă de multe-ori, că o va face pe Valerica soție de ministru și că atunci va pune o vorbă bună și pentru el, că să ajungă profesor în București. Își aducea însă de grabă aminte de cuvintele Valericeî și era pe deplin hotărît.

Petrescu era din familie mare și era cu bani. Valerica îi fusese deja promisă de mult, dar logodna s'a tot amânat. Aurel, fratele Valericeî, nu era pentru Petrescu, căci înțelesese dela soru-sa, că nu-l voește nici moartă.

Cornel istorisi mamei sale, că voește să se însoare și are să ceară pe cutare și cutare fată din București.

— Bine ar fi, dragul mami, când n'ai umbla în geaba. Dar eu știu, că toate sunt înzădar. Cum îți pot sta ție mințile acolo? Cine te-a auzi va zice, că ai nebunit. Bine ar fi, dar eu îți zic, că nici să nu încerci.

— Mamă, nu mă mai amări și D-Ta. Va fi rău, or bine, eu nu mă las de ce am de gând.

— Uite, sunt vr'o șese ani, decând l'am îngropat pe tată-tău. Pe patu de moarte mi-a zis, că ar fi bună pentru tine llinca Sanduluî. E fată din satul tău, părinții-i sunt cu prindere și au dat-o pe la școli și-i fată cuminte și e frumoasă și-i vei fi bărbat și ea ți-a fi muere. Ce te sui tu așa de sus, dragul mamei? Ce-ți cauți tu muere 'n țară? Prea cucoane mari sunt ălea și nici n'o să trăești cum se cade cu una de-acolo.

— Mamă, lasă-le D-Ta toate ăstea. Eu ți-am spus, că ce am de gând și zi-mi mai bine „Dumnezeu să-ți ajute“.

— Văd eu, că nu mă ascuți. O să te nefericești, pe mine o să mă amărești. Văd eu bine, că m'eî băga 'n

pământ lângă tată-tău. Mi-a spus el popa, că tu ai s'o pătești. Ce te puî tu cu un fecior de ministru? Mi-a spus el popa, că —

— Pe popa lasă-l în pace. Eu fac ce știu și fac ce vreau. Pe D-Ta nu te întreb eu așa mult. Ți-am spus ca un copil. Așa multe sfaturi nu pot aștepta dela D-Ta. Că te învoiești, or nu, tot una-'mî este. Nu te uita D-Ta la gura popii, mai bine știu eu, decât el, că ce voîu face.

— Bine, bine, o să te căești tu odată; dar atunci o fi prea târziu. Știu eu de ce te opresc... — și o podidi plînsul.

... Doamne, unde-i stau lui mințile! Să umble el după o fată, pe care e s'o ia fecior de ministru!? Are s'o pătească rău, — dar pe mine n'o să mă doară capul. Când s'o descoperi, că s'a plăcut cu fata ceea, o fi vai de el. O să-l omoare feciorul de ministru. Doamne, ce mi-a fost ursita. Am cheltuit cu el pela școli, mi-am dat mai tot ce-am avut pentru el și-acuma uite, cu ce-o să mă aleg. Dar el o să poarte, ce i-o cădea pe cap. Eu n'o să-mî mai frământ creerii. Ducă-se, să nu-l mai vîd, nici de nume să nu-i mai aud!...

* * *

Preste câteva zile Valerica 'l aștepta. Să uita 'n oglindă, să vadă dacă-i va putea plăcea mai mult de astădată. Dar rămase așa uitându-se lung în fundul oglinzii. O apucase un fior și un tremur lin îi cuprinse trupul. O lacrimă ferbinte isvorî din ochiul ei cel mare și o lăsă să-i curgă pe obraz. Presimția, că de azi va fi cea mai nefericită fată din lume. Părea Magdalena la picioarele lui Christ. Lăsă să-i atârne părul pe spate și întorcîndu-se spre icoana cu Precesta căzu în ghenunchi, își lăsă fața 'n palme și o podidi un plîns înăbușit.

III.

— Să vede, că cu tot dinadinsul voești să nefericești pe Valerica. Vei doară, că pe cine-l vrea. De ce-ai voi să-i amărăști vieța?

— Nu-'mî mai vobi atîta. Tu știi una, dar eu știu mai multe. Trebuie să ia pe Petrescu, de nu, o trimit

la mănăstire. Cum aş da-o după unul din o aşa familie? Cine sunt părinţii lui? Nu-mi dau fata după un ţeran şi mai ales după unul de dincolo.

— Dar, tată, doară nu s'a născut nime ministru. Oare nu cei ce de jos ajung de cele mai multeori oameni la locul lor, bărbaţi destoinici!?

— Ce-am zis e sfânt; trebuie să mă ascultaţi.

— Doar nu mai trăim în vremea veche. Au trecut timpurile, când poporul nu număra. Azi fără el nu putem trăi. Trebuie spriginit poporul, trebuie cinstit, dar nu despreţuit.

— Nu-mi veni mie cu mofturi. Le ştiu eu astea toate. Dar nu vreau să mă apropiu de familie de moşici şi basta.

— Şi oare poate fi vorba de apropiere de moşici? E doară bărbat la locul lui, e om cu cap, cu poziţie 'n societate. Şi-a creat un nume în lumea ştiinţifică şi literară şi e tânăr încă.

— Ascultă-mă, Aurel. Eu am alte planuri şi nu permit, ca să vă împotriviţi. Nici mamă-ta nu ţine cu mine, dar eu imi voiu îndeplini voia. Vreau, ca familia noastră să numere de-acum 'ncolo mai mult. Cunoşti pe Petrescu, îi cunoşti familia şi totuşi te împotrivesţi. Vreau să jucăm rol şi asta se va întâmpla.

— Trebuie să ştii, tată, că nu aşa se umblă după fericire. Altele sunt vederile mele. Trebuie să stai pe o treaptă cu mult mai înaltă. Fiecare trebuie lăsat să se ferească după a lui voie şi apoi, fiind vorba de popor, nu fugi de el, apropie-te decâte-ori numai ţi-să dă prilej. Poporul trebuie întărit, căci prin el se întăreşte neamul; dacă porţi grije de bunăstarea lui, te-ai îngrijit de binele ţării. Dacă voeşti să pui basă unei familii, care să joace rol, cu mult mai fericită-i vederea mea: *coboară-te la popor*. Familiile cele mari au mai puţin de trăit. Poporul are mai mult drept de viaţă.

— Ţi-am spus; nu discut teorii sociologice. Dela hotărîrea mea nu mă poţi abate. Nu fac eu filosofie. La prezent mă cuget eu, nu privesc în viitor. Tocmai fiind-că şi eu sunt din popor, nu mă 'ntorc înapoi. Înainte vreau să merg.

— Din poporul de jos, şi vrei să mergi înainte! De ce te vei fi disgustat aşa de mult de popor? Cornel,

eată, poate fi așa cum vei fi fost D-Ta. De ce n'ar putea ajunge și el urma D-Tale?

— Ce atâta vorbă în zadar! Nu-mi aduc eu familia la nimicire. Nu vei lua și tu de dragul poporului vr'o țerancă? Să te-ascult. Tu o țerancă, soră-ta un țeran și eu cu mamă-ta ne facem țerănoi!

— Așa înzădar vom vorbi, tată, că nu ne vom înțelege.

— Acum ved eu, că te ții mai cuminte. Dacă ai studiat prin străinătate, nu poți avea și dreptul în toate privințele. Toate atârnă dela 'mprejurări. Principiile tale generale nu se pot aplica totdeauna.

— Adeverat, că toate atârnă dela 'mprejurări — o vorbă 'nțeleaptă aceasta și 'n casul de față mai mult e pentru mine, decât pentru D-Ta. Îți trebuie 'mprejurare mai grea în cumpănă, decât aceea, că Valerica îl vrea numai pe Cornel. Nu-ți va fi doar ținta, să-ți nefericești copila!

— O să mai vorbesc odată cu mamă-ta și cu ea. Le voiu descoperi planul meu și le voiu înduplica, ca Petrescu să-mi fie ginere. Dacă nu, eu îi sunt tată și vom vedea.

*

— Mamă, eu mă usuc de pe picioare. Tata le-a pus toate la cale și eu voiu fi silită să iau pe acela, pe care mai mult îl urăsc. Scapă-mă, scapă-mă, mamă.

— Am cercat, dragă Valerico, să-l înduplic în tot chipul. Are planuri mari, îmi spunea de legături familiare. Dar mănse-le pustiul de legături, dacă nu-l voești! Nici când nu ți-am călcat voia, și nici acum nu voesc. Vezi doară destul de bine, că eu sunt pe lângă Cornel.

— Mamă...

— Dar' bine nu-'i modru, să-'l abat dela ce 'și-a pus de gând. Nenorocit a fost momentul, în care te-ai cunoscut cu Cornel. Acum să fi nefericită pe vieată, eu să fiu amărită, cu toții să suferim. Uită-l, căci vezi, că cu tatăl tău nu te poți înțelege. Petrescu e destul de bun băiat și din familie, poți și tu. ...

— Mamă, ... nu-'mi mai spune nimic. Ved eu, că nime nu mă 'nțelege. Mamă, să știi că am să mor!

— Dragă Valerico, eu nu zic, ca să-'l ia! . Nu voesc, să-'fi stric voia, dar' spune-'mi ce să fac eu cu tatăl tău? . . .

— Lasă, mamă, n'am să mă mai mărit. Voiu suferi până voiu putea. Poate s'au lăsat asupra mea păcatele familiei. Voiu suferi. . . .

* * *

Trecură câteva zile. Aurel sta 'n foișor cu Valerica. Era liniște 'n foișor. Le era groază să 'nceapă vorbă. Pe Aurel îl cuprinseseră niște gânduri-amare. Valerica sta nemișcată ațintindu-'și privirea pe banca de sub salcâm. Aurel privia-'n pământ.

... Am și eu o soră, o mamă și un tată și să 'ndur atâta supărare! Cum îmi bătea inima de bucurie, când cugetam, că rentors între ai mei, voiu avea să: gust și eu clipe fericite. A încetat însă de-a 'mi mai bate astfel inima. . . .

... Ce voiu fi greșit, de trebuie să sufer atâta? Câtă lipsă de avânt sufletesc, lipsă de adevărată cultură. Cultura inimii lipsește, cultura minții nu o afli. . . . Nu știu ce va mai fi, nu știu. . . .

— Dragă Aurel, să-'ți spun ceva.

Trezit din gânduri se uită Aurel duios la sorioara-sa, care fără să-i fi lăsat timp, să zică ceva, începu cu voce blândă:

— N'o să-'i mai întristez pe părinți și pe tine n'o să te mai amărăsc. Voiu face voia tatii, dar' nu pe cea dintâi . . . — merg la mănăstire.

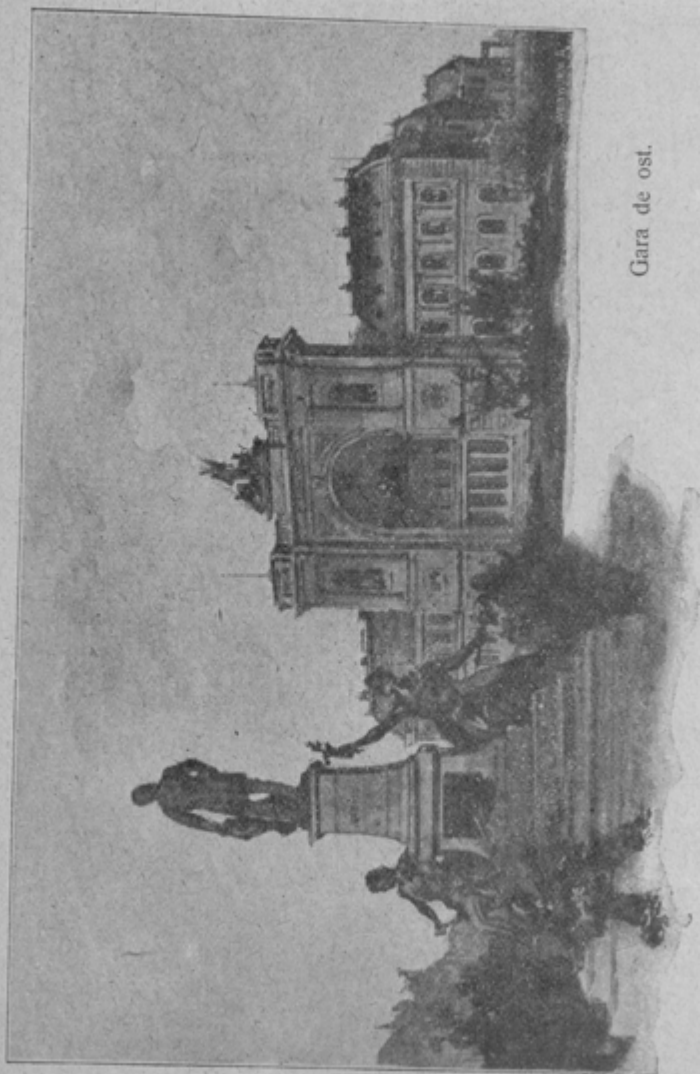
Aurel nu putu zice nimica. Îl coplesii durerea și aproape nu se mai putea stăpâni.

.... Sora mea să calce pragul mănăstirii! Dar' ce vom fi păcătuit?

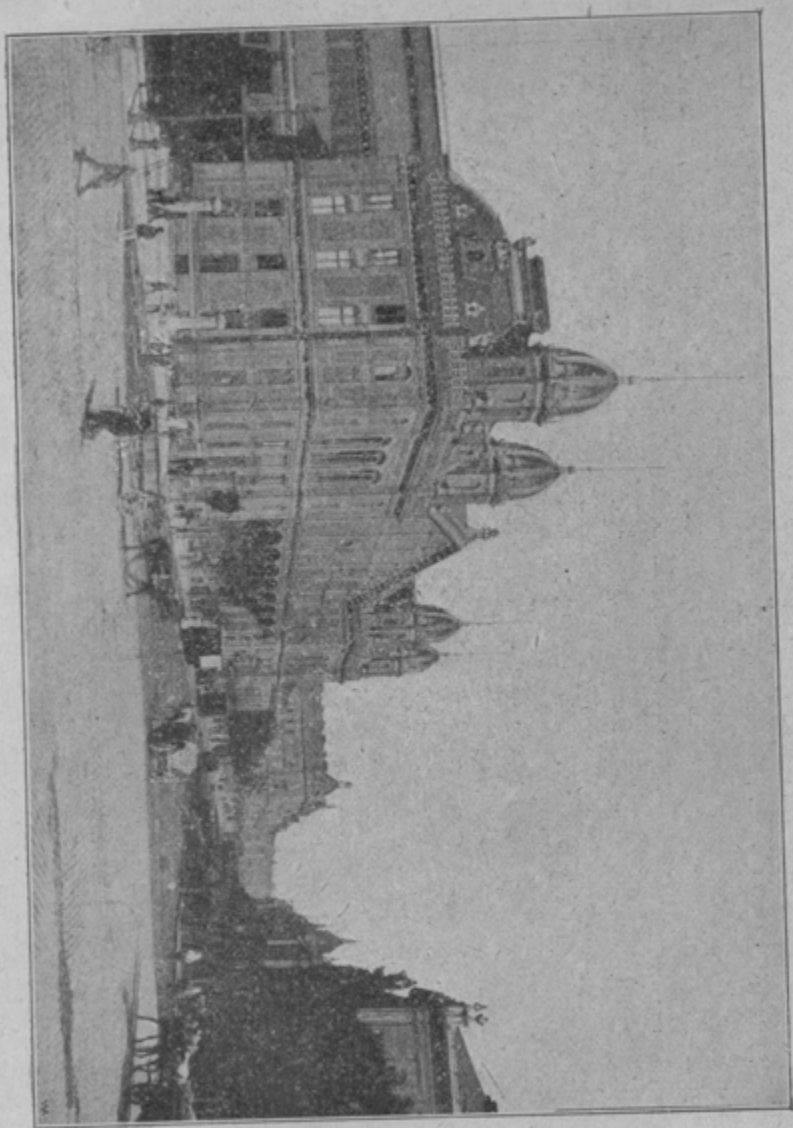
— Cum te cugeți la așa ceva? Nu ești tu de mănăstire. Tu ai să fi fericită, ai să trăești în societate. Nu e pentru tine mănăstirea.

— Nu, am să merg la mănăstire. Altcum nu voiu avea zile ticsite. Voiu merge și mă voiu ruga pentru tine și pentru părinți. Îmi place să mă rog, mă voiu ruga întreagă vieța.

— 'Ți-a fost dată de Dumnezeu și ție o vieță pe pământ, nu vei fi ursită doară s'o trăești în mănăstire.

Gara de est.

Gara de vest.

— Acolo voiu trăi-o. Mă voiu ruga pentru Cornel. Într'alte lumii voiu fi poate mai fericită. Pe pământ o duc numai în rugăciune. Mă voiu ruga pentru popor, căci dela tine am învățat să-l iubesc.

— Ce-a fost s'ajung!

— Nu fi supărat, eu nu mă voiu trudi. Așa de mult îmi place, să mă rog.

Aurel nu-'și putu opri lacrimile. Il năpădi o jale și un plâns amar.

IV.

Din profesor, apostolul poporului. Și nu sunt departe deolaltă aste două misiuni.

Il muștra conștiința pe bietul Cornel pentru insulta ce 'i-o făcuse mamei sale, ear' gândul, că Valerica nu va fi a lui, il rodia adânc la inimă.

Imbătrânise fără vreme. Trecuseră deja câțiva ani, decând nu mai văzuse pe Valerica. Mamă-sa închisese ochii pentru veci și, când se cugeta la ea, il apuca o amărăciune, că sta să ia lumea 'n cap și să nu mai dea față cu oameni.

Nu-'și putea găsi împăcare. Vieța sgomotoasă o încunjura.

Într'o bună dimineață își luă rămas bun dela cunoscuți și plecă. Unde? Nicî el nu știa.

*

Multe erni geroase fură alungate de blânda primăvară. De astă-dată abia se topise zăpada. Era noroiu pe drumuri, că abia puteai umbla cu piciorul.

Cu bățul în mână, cu desagi pe spate se apropia încet-încet de cătun un călugăr.

— Vine părintele Iftimie, strigau muerile.

— O bietul, nicî nu s'a desprimăvărat bine și a și plecat pe drumul lui cel lung.

— I-a fi dor să ne vadă, că de astă toamnă e mult.

— Dumnezeu să-'l țină, că mult bine ne aduce.

— Am văzut mulți călugări, începu o babă, dar ca părintele Iftimie nu se află altul în țară. Nu e el așa bătrân, după-cum s'ar părea. Eu îi știu toate pățaniile și știu și cum s'a călugărit. A 'nvățat multe școli, nicî nu mai găsești călugăr luminat ca el.

— Dee-vă Dumnezeu binele, — dar' ce multe vă adunarăți la olaltă!

— Dumnezeu să te audă, părinte Iftimie, — am văzut, că te apropii de cătunul nost și ți-am eșit înainte.

— Bine-ați făcut, bine-ați făcut. Mâne și așa e Duminecă. Vă veți aduna 'n biserică cu mic cu mare și-acolo o să vă mai spun câte ceva. Aduceți pe toți copiii, căci am să le vorbesc și lor.

Așa umbla părintele Iftimie de primăvara până-ce pământul începea să geamă sub greutatea zăpezii și de groaza gerului. Umbla numai printre popor, din cătun în cătun, și roadele muncii lui se cunoșteau pe unde trecea. Da sfaturi poporului în toate privințele. În copii sădia iubire cătră părinți, părinților le spunea cum pot ajunge la bunăstare materială și cum să-'și iubească neamul și țara. Ajuta nu numai cu cuvântul pe cei lipsiți, dar' și cu fapta. Mila, ce-o aduna dela cei cu prindere, o 'mpărția 'ntre sērăci.

Era cunoscut părintele Iftimie peste tot. Toți se rugau lui Dumnezeu să-'i țină zilele. Nu era el bătrân, îl îmbătrâniră însă gândurile și supărările. Cu ele intrase în mănăstire, și încă nu-'l părăsiră, deși nouă ani pretrecuse 'n post și rugăciune.

Părintele Iftimie era Cornel. Să hotări să servească toată viața intereselor poporului. Ca fiu al lui, îl cunoștea și știa cum 'l-ar putea fericii. Înțelesese, că poporul trebuie mântuit, dacă e să trăiască națiunea. Părintele Iftimie trecea și granița, nu umbla numai prin țară. Cătreera și ținutul, în care se născuse.

* * *

În scurtă vreme ajunse stareț la mănăstire. Nu 'i-a venit la socoteală însă, căci astfel nu-'și putea în-deplini misiunea, ce 'și-o propusese.

După un an fu trimis preot la maice. Pe acestea le povățuia, că nu e destul să se roage și să postească, ci să facă și alte lucruri frumoase și folositoare, să ajute pe cei strâmtorați și lipsiți cu cuvântul și cu fapta.

În scurtă vreme le câștigă pe maici pentru vederea lui; îl ascultau ca pe un profet.

Intimpina puțină pedecă într'ată, că stărița era bătrână, și nu o prea putea scoate din apele ei.

Dar în cele din urmă muri stărița și se bucura pe de-o parte părintele, că va putea mai ușor eși la cale cu noua stăriță.

Să svonia, că va veni stăriță o maică dela altă mănăstire. Să spunea, că e maică așa de bună și că nu e bătrână. Prin purtări, prin evlavia cea mare și prin istețimea ei ar fi câștigat încrederea mai marilor.

O chema Filotea și era atât de bună maica Filotea, că toate maicile o iubiau și o ascultau cu mare evlavie când le vorbea de iubirea către Dumnezeu și despre păcatele pământenilor. Era atâta potriveală între vederile ei și ale părintelui Iftimie.

Când se ținea serviciul dumnezeesc stărița îngenuchiând înaintea altarului totdeauna lăcrima. Iubirea cea mare a maicilor față de ea, le făcea și pe ele să lăcrimeze.

Plânsul acesta înăbușit al maicei Filotea însă nu era numai din evlavia, ce o cuprindea, ci era și din altceva... — își aducea aminte de zilele petrecute afară de zidurile mănăstirii și glasul părintelui Iftimie îi suna așa de duios în urechi, căci îi era cunoscut...

V.

Tot o zi de Maiu era ca aceea, când s'au cunoscut. Deosebirea, că el nu mai era Cornel și ea nu mai era Valerica, ci unul era părintele Iftimie, ear celalalt maica Filotea și nu erau la preumblare pe bulevard, ci între zidurile mănăstirii.

Îi povestea maica Filotea părintelui Iftimie tot, ce a pățit, de când nu s'au văzut. Îi curgeau lacrimile amintindu-și de trecut, dar totuș se simția ușurată, că în fine s'au întâlnit, apucând ambii pe aceeaș cale, neputându-și uita unul de altul.

N'a voit să ia pe Petrescu și astfel a fost trimisă la mănăstire. Cu inima ușurată a călcat pragul mănăstirii; doar o umbră de durere o neliniștea, când își aducea aminte de Aurel și de mamă-sa. Era pătrunsă de gândul, că ea are să ispășească păcatele familiei din moși-strămoși și convingerea asta îi da putere;

mângăarea, că 'n urma rugăciunilor ei va fi fericită și mamă-sa și va fi fericit și frate-său, o 'mpăca pe deplin.

Își aducea aminte și de Cornel, dar se obicnuise deja cu gândul de a-și uita de cele lumești și de a-î fi rugăciunea singura hrană sufletească.

Acum însă, când după atâți ani l'a aflat pe Cornel, mintea i-s'a turburat, dorul i-s'a aprins și inima a început să-î bată neregulat. Își uitase să se mai roage, maicelor nu mai știa să le vorbiască la inimă. Singura împăcare o afla în clipele, cari le petrecea zilnic după avcernie cu părintele Iftimie. Lui știa să-î vorbiască atât de cu foc, că-l podidiau lacrimile și nu putea roști un cuvânt.

Vedea și unul și celalalt, că'n chipul acesta nu vor mai putea-o duce.

* * *

Crețulescu moare și moartea îi e binevenită soției lui, să scoată pe Valerica din mănăstire. Nu trecură nici trei luni după înmormântare și Valerica era acasă, earăș sub ochii mamei. Neatinsă, tinără, frumoasă și cu mult mai cuminte s'a reîntors la căminul părintesc. O durea perderea tatălui său. O lună întreagă se rugase pentru sufletul lui. În sfârșit însă era mulțumită cu soarta, căci așa se deprinsese 'n mănăstire.

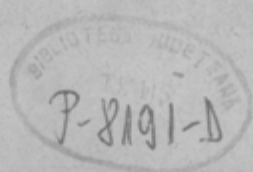
D-na Crețulescu îmbetrânise de dorul ei. De șapte ani n'o văzuse și-și perduse nădejdea de-a o mai vedea.

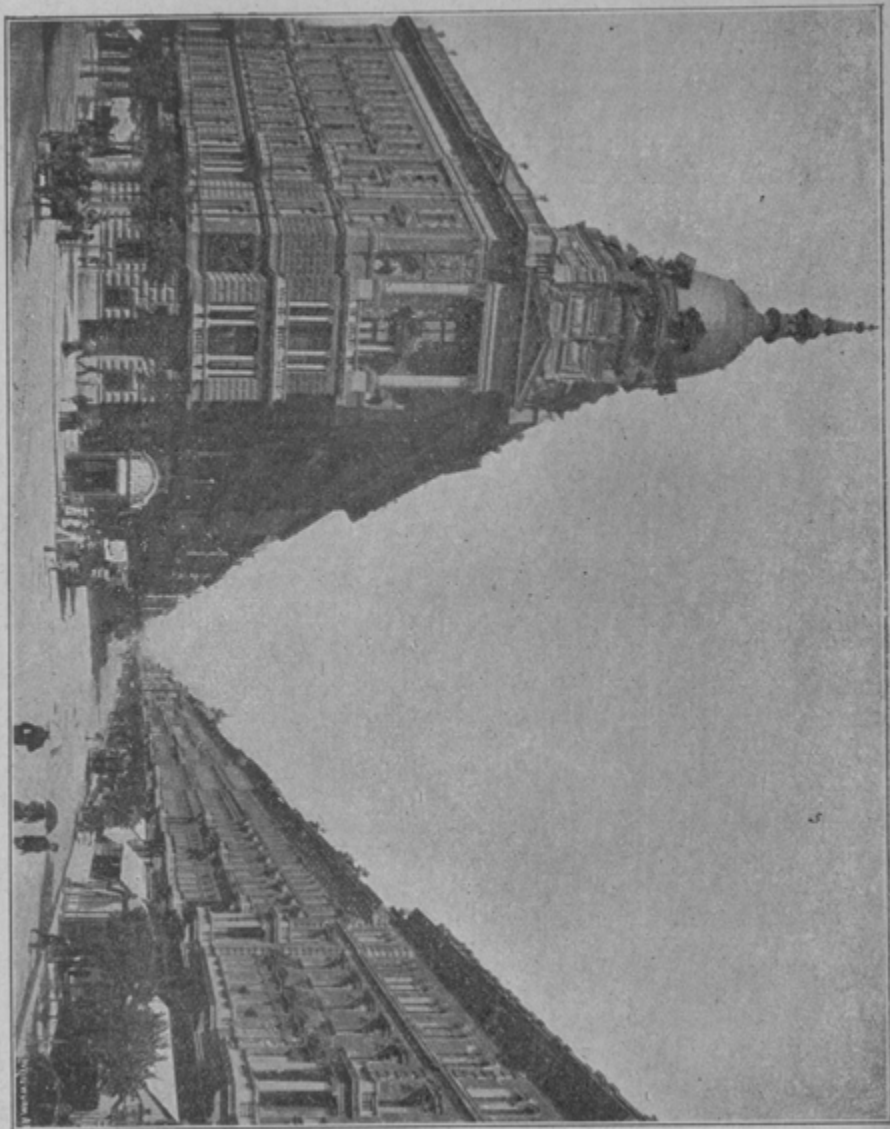
În curte, în grădină, în casă par'că totul era pustiu, nimic nu da semne de viață. Șapte ani de zile a fost pustie casa lui Crețulescu, grădina deșartă, straturile, pline cu flori altădată, erau coplesite de burueni, ear în curte crescuse iarbă.

Într'o zi merseră 'n grădină. O jale nemărginită o cuprinse pe Valerica. Banca de sub salcâm nu mai era. Salcâmul îmbetrânise, ear foișorul sta să se-dărime. Un trandafir îi însenină fața.

Aurel îi spune, că floarea asta e de șapte ani pusă lângă foișor și că astăzi îi pare mai frumoasă decât ori când. Și Valerica-l pricepu și deodată-și aduse aminte de părintele Iftimie. O cuprinse dorul și o la-

Biserica lui Matia din Buda.

Calea Andreassy.

crimă îi pică amintindu-și de teiul pus de părintele 'n curtea mănăstirii în ziua plecării ei. Un gând însă o înveseli și o făcu să-și uite de toate relele: gândul, că se vor întâlni.

*

Numai un an trecuse dela moartea lui Crețulescu și 'n casa lui era o bucurie ca și care nu mai fusese cândva. Vestile, despre cele ce aveau să se 'ntemple, nu mai încetau.

— Să mărită fata Crețulești, cea care a stat atâți ani în mănăstire. A stat vr'o 15 ani p'acolo și acum, că și-a aflat un călugăr bătrân, a eșit cu el cu tot și astăzi țin nunta.

— Abia a așteptat, să moară Crețulescu și a și eșit din mănăstire.

— Așa e. El a trimis-o, n'a voit s'o mărite.

— Sgârcitul n'a voit să-i dea zestre. Credea, că va săraci, de va mărita-o.

— Bine, că a murit, că prea era om rău.

Erau două nunți deodată în casa lui Crețulescu. Crețuleasca era și soacră mare și soacră mică. Fericirea cea mult așteptată intrase și pe pragul ușii ei.

VI.

Cornel și Valerica locuiau la o moșie din Moldova, rămasă D-nei Crețulescu dela părinți. Depărtați fiind de viața de oraș, pe care o urau, trăiau în tihnă nădăjduind în ziua de mâne. Aurel rămase 'n Bucu-rești, în casele tatălui său.

Era una din cele mai frumoase regiuni, aceea unde erau stabiliți Cornel și Valerica dimpreună cu mama lor. Și le plăcea atât de mult viața dela țeară. Faptul, că puteau veni în atingere cu poporul, îi ferecea. În scurtă vreme erau iubiți de întreagă 'mprejurimea. Nu era om, care să nu-i cunoască.

Curtea le era asil pentru lipsiți și mângăere pentru deserați.

Era spriginit țeranul și cu cuvântul și cu fapta și atâta-l deobligară, că ar fi fost gata, să-și dea viața chiar pentru ei.

Nu se poate spune prin cuvinte fericirea, de care erau părtași Cornel și Valerica. Imprăștierea binefaceri-

lor lor n'avea cap să mai încete. Ridică ră biserică pe spesele lor, clădiră școală și pe învățătorul ei îl plăteau. Învățăturile părintești ale lui Cornel aflară răsunset în inimile credincioșilor. Binefacerile și învățăturile lui însă nu se opreau în cerc restrâns, ci străbătură împrejurimea îndepărtată. Starea materială a țeranului se îmbunătăția văzând cu ochii. Jidani iși luară ziua bună de prin acele părți și Românul da'nainte.

Roadele muncii îl puteau mulțumi pe Cornel. Un dor ascuns însă nu-i da pace, îl chema înspre locul natal, îl chema peste munți, și nu se putu împotrivi acestui dor. Plecă împreună cu Valerica.

Casa, unde se născuse Cornel era surpată pe jumătate și era pustie curtea și grădina. O jale sfâșietoare îl cuprinse și-l podidiră lacrimile. Despărțirea de mamă-sa, când a plecat s'o ceară pe Valerica, îi veni în minte. Incepu să-i povestească și ei pățania de atunci, să 'i-se mai ușureze inima și sufletul. În grădină mai rămăsese din întreg foișorul o singură laviță. Aci se așezară amândoi și Cornel începu să povestiască. De astădată povestia Cornel cu atâta duioșie, că amânduora le umeziau ochii. De multe-ori îl părăsia glasul, îl inecau suspinele. Timp îndelungat nu putea rosti o vorbă. În astfel de momente îl năpădiau earăș și earăș aceleași gânduri neliniștitoare, gândurile, că în atâtea rînduri a supărat pe mamă-sa. Se credea atât de vinovat, dar totuș nu-'și putea închipui, că altcum ar fi trebuit să se 'ntemple. Causa o afla între contrastul dintre lumea, în care a trăit mamă-sa și dintre cea, în care crescuse el. O iubia mult, dar voia tot ni i-o putea face totdeauna. Când însă ca fulgerul îi trecea acum prin minte supărarea adâncă a mamei sale, când iși amintea de vorbele ei, că să fie blăstemat cine și-a mai da copilul la școală, vorbe însoțite de un plâns sfâșietor, furori îl apucau pe Cornel. Singură Valerica-l putea mulcomi. Ce n'ar fi dat, să poată vedea pe mamă-sa lângă el, s'o mângăie și s'o facă să-'și uite de durerile de demult!

Au împodobit mormântul bătrânei cu flori, i-au pus cruce la cap; în amintirea ei au renoit biserica, au împărțit pomană la sêraci, au pus basă la un fond școlar și au făcut o fundațiune mare sub scutul bisericii,

parte pentru aceasta, parte — și 'n mai mare măsură — pentru poporeniile din șapte comune învecinate.

Au stat aci luni de zile. Pe locul rămas după mamă-sa, Cornel ridică școală și o înzestră cu cele trebuincioase.

*

Fericirea mereu le creștea și timp să îmbetrâniască n'aveau. Ionel era mare și Mărioara nu mai era mică. Cu câtă plăcere eșia D-na Crețulescu la preumblare cu nepoții; de bucuria cea mare întineria, în loc să 'mbetrâniască.

Și trecea vremea mereu: anul ca luna și săptămâna ca ziua. Deodată cu vremea creștiau și copiii și 'mpreună cu ei bucuria părinților.

Ionel studiasse drepturile; isprăvisse cu toate esamenele. Mărioara până la etatea de 18 ani fu crescută în pensioane; școala cea mai bună însă o primi în casa părintească. Era de 20 de ani.

Sosise timpul, ca Valerica să fie soacră. Și ambele nunți au fost în aceeaș săptămână. Două săptămâni a ținut veselia, că s'a dus vestea.

Pe Ionel l'au însurat în comuna natală a lui Cornel, ear pe Mărioara au măritat-o la casa părintească, în Moldova.

În două locuri voiau să li-să 'nmulțească și 'ntărească familia și harul lor să se lățească și dincolo și dincoace de Carpați.

Ionel a luat pe fata popii din locul natal al părintelui său. O fată frumoasă și crescută la școli. S'au plăcut, s'au luat și Ionel avea să deschidă cancelarie de avocat, ceea ce ușor se putea, căci absolvase 'n Ungaria.

Mărioara a mers după un moșier bogat de-acolo. Baiat cuminte și de inimă, plăcut și cu carte.

Naș le-a fost amânduor părechilor Aurel, care ajunsese 'nsemnată poziție 'n București.

Bucurie completă domnia în întreagă familia, atât în Moldova și 'n București, cât și 'n Ardeal.

VII.

Trecură ani și D-na Crețulescu nu mai era în mijlocul familiei. Cornel era bătrân, Valerica asemenea.

Aveau nepoți. Aurel trecuse dintre vii nelăsând în urmă decât pe soție-sa, care nu întârziă de-a se căsători din nou.

Ceață și nori negri începură să se așeze deasupra familiei Crețulescu. Casa lui Ionel întrista amar pe bătrânii lui părinți. Să 'nstrăinase Ionel cu totul de biserică; pe țărani nu numai, că nu-i ajuta cu sfatul și cu fapta, dar ar fi fost în stare să le vîndă și straele din spate. Nu căuta să 'mpace pe 'nvrăjbiți, unica țintă-i era să stoarcă poporul. — „Doamne, ce păcat o fi ăsta pe capul nostru?“ — își ziceau de multe-ori țărani.

Intr'o Duminică după amiază erau adunați mulți poporeni, bărbați și femei înaintea școlii. Vorbiau despre una și alta până ce ajunse vorba la avocatul. Să plîngeau și nu-și puteau da sama, că de ce oare să poartă așa de neomenos cu ei și de ce se va fi schimbat așa de mult, căci în anii dintâi era ca pânea de grâu curat!?

Plîngeau și pe părinții lui, că nu au nici o bucurie în urma copilului, că ce oamenii lui Dumnezeu erau, ear avocatul, copilul lor, așa mare dușman al poporului.

Unii ziceau, că are copii mulți, casă grea și așa treabă să adune și să fie cruțător. Alții, că așa sunt toți advocații, toți umblă să sleiască pe bieții oameni. Și se plîngeau bieții țărani, că, de-ai fi fost să-i auzi și-s'ar fi sfâșiat inima de durere. Nu știau să afle pricina, din care toate treburile merg așa de rău. Nici fondurile lăsate de Cornel nu mai aduceau folos poporului, ca mai înainte.

Incetară glasurile, îi copleșise jalea pe bieții oameni, de nu se mai puteau nici tîngu. Atunci se scoală o femeie 'naintată 'n vrîstă și 'ncepe așa:

— „Dragii mei, tare mă mir, că nu știți pricina. Am tăcut, v'am ascultat, ascultați-mă acum și pe mine. Să știți, că la toate astea numai popa nostru e de vină. Tare mă ciudesc, că nu-l cunoașteți, că nu știți cum îi bate inima. Sunt muere bătrână, am văzut mulți oameni, dar pe cînte vă spun, că om așa rău la suflet nu mai e ca el“.

Toți amuțiră. Un bătrîn își ridică glasul: „D'apoi așa sunt toți popii, ce să le faci!“

— „Nu sunt toți popii așa. Ascultați-mă numai, oameni buni. Sunt câțiva ani de-atunci. Voiam să-mi

dau la meșteșug feciorul, care l'am înșurat zilele trecute, și m'am dus la popa să-mi spună cum ar fi mai bine de făcut. Și el în loc să mă 'ncurageze m'a desmântat dela planul meu... Că va putea trăi și el cum a trăit tată-său, că mai bine o duce la coarnele plugului, că meșteșugul nu se plătește pentru Români... Și eu biata de mine, tocmai fiindcă n'aveam pământ, vream să-l fac meșteșugar, căci așa mă 'nvățase dascălul. Zicea popa, că noi să rămânem pela vetrele noastre, să nu umblăm nimic“.

— „Tare s'a 'ngâmfat de când are ginere procatăr“.

— „Știți doară cum ne 'nvăța părintele Iftimie, Dumnezeu să-i dea pe pământ binele, ear în ceru raiul. Zicea să ne dăm băieții la meșteșug și cari putem să-i dăm și la școli, că astăzi fără măestrii și fără carte nu mai e de trăit. Așa ne 'nvăță și dascălul. Numai popa trage într'altă parte. Când și-a trimis ginere-meu băeatul la școală la oraș a zis popa, că de ce nu-l lasă acasă, că băieții de țăran și așa nu pot ajunge de parte, că e prea multă cheltuială, că nu trebuie să umble după atâtea domnii, că domniile nu-s de nasul lor. În loc să ne 'mbărbăteze, așa ne sfătuiește popa nost. El e pricina, că ginere-său e așa de nemilos față de noi“.

— „Că bine zice lelea Nastasia. El numai răul ni-l vrea. El a desmântat pe avocatul dela pornirile lui bune“.

— „I-a spus, că de-a face tot cum a 'nceput va sêrăci, și el nu vrea, ca fică-sa s'ajungă la sapă de lemn. Ba și fondurilor tot ei le trag folosul. De bise-rică și de noi nu se mai îngrijește nime. A zis popa cătră ginere-său, că ce să-și mai bată capul și să-și peardă vremea cu noi, că nu suntem vrednici, că noi și așa nu le putem face nici un bine“.

— „Bătutu-l'ar fi fost Dumnezeu, să-l bată. Era lipit pământului când l'am adus aci. S'a 'mbogățit și acum nu vrea să știe de cei lipsiți și necăjiți“.

— „Pecat de avocatul și de părinții lui, că ce oamenii lui Dumnezeu sunt. Ce păcate i-or fi împins să se 'nrudească cu așa oameni. Am auzit, că părintele Iftimie e necăjit foc și blastemă ceasul, când s'a 'ncu-scrit cu popa“.

— „Par'că-l vîd pe părintele Iftimie, începe un

moș, cum ne spunea să ținem unul la altul, să ne ajutăm și nici odată să nu ne vrem răul, că nici odată nu-și strică un neam mai tare, ca atunci când fiii lui, ei între ei nu se au bine. Și ce drept a vorbit părintele. Noi în loc să ne apărăm de năpăștile, cari ne vin dela străini, ne săpăm noi între noi unul altuia groapa. Ce om era părintele Iftimie, și-ar fi dat și cămașa pentru noi. Și tocmai așa era și avocatul vr'o doi, trei ani la 'nceput“.

— „Dumnezeu să-l aibă în grija sa pe popa nost și să-l răsplătească după a lui inimă“.

*

Zile negre au urmat pentru Cornel și Valerica. După Mărioara aveau bucurie, dar supărarea pricinuită de Ionel era cu mult mai mare.

O muncia gândul pe Valerica, că prin soarta lui Ionel s'au răsbunat păcatele familiei și se cugeta la tatăl-său și la trecut. Prea disprețuisse Crețulescu inima copilei sale și totdeodată poporul din care eșise.

Cornel era moșneag bătrân, toate speranțele-î trecură și na știa 'n ce să-și afle mângăere. Poate numai mormântul le-ar fi redat amânduora liniștea, pe care o căutau.

Dumnezeu însă nu-î chema la sine; merseră amândoi acolo, de unde cu atâta drag eșiseră, intrară în mănăstire cu bucuria, cu care se depărtaseră din ea.

Imbătrânise teiul pus de Cornel la eșirea din mănăstire. De multe-ori stăteau sub el și-și amintiau de viața petrecută înainte și după căsătoria lor. Se căsăniau să-î afle rostul, dar' în zadar, puterile nu-î mai ajutau. Rugăciunea le era unica mângăere. Și acum le era cu totul alta rugăciunea, li-să deosebia de cea din celalalt timp petrecut în mănăstire. Dela lumea de-afară acuma nu mai așteptau nimic. Gândurile nu le treceau peste zidurile 'nalte și dorul nu-î mai copleșia.

Au trecut în cea lume în aceeaș zi și-'n aceeaș oară și se zice, că-'n astfel de casuri bărbatul și femeia și-au împărțit viața unul cu altul. Au fost puși sub teiu, unul lângă altul.

Mormântul lor e ținut în mare sfintenție la mănăstire. Primăvara își scutură teiul floarea albă pe mormântul lor, ear frunza veștedă, îi deplânge toamna.

Să spună că primăvara într-o noapte frumoasă din primele zile ale lui Maiu ese părintele Iftimie cu maica Filotea la preumblare prin curtea mănăstirii. Sunt tineri și frumoși ca atunci, când au eșit din mănăstire. A doua zi apoi întreagă natura e 'nverzită, pomii 'nfloriți și florile 'n zeci și sute de culori te 'mbată cu parfumul lor. Toamna de-asemenea li-să deschide mormântul într-o noapte și rotesc de trei ori mănăstirea. De astă-dată sunt bătrâni, gârboviți, de-abia să mișcă. În ziua următoare pământul e acoperit de zăpadă, ear' teiul nu mai dă semne de viață.

A trecut multă vreme dela moartea lui Cornel și a Valericeî. Nime nu mai trăește din cei, cari îi cunoșteau. De binefacerile lor în Ardeal nici urmă nu mai e. Școala din comuna lui Cornel e trecută la stat, fondurile 'nființate de el de asemenea. Mai trăesc vr'o trei strănepoți de-ai lui, îmbătrăniți în necazuri; sunt cei mai decăzuți oameni și știu, că vina la aceasta e numai strămoșul lor, popa. Au auzit din oameni, că cine a fost strămoșul lor, părintele Iftimie, cunoșteau pe moșul Ionel, știau, că odată familia lor era cu stare și era dintre cele dintâi. De ce oare tocmai ei să ispășiască păcatele strămoșului lor?

Cei din Moldova au apucat cu totul pe altă cale, pe calea călcată de părinții lor. Știu, că cine au fost strămoșii lor și le cerceiează mormintele. de sub teiul din curtea mănăstirii. Nu știu însă că au rudeni în Ardeal.

*

Eșit-a sēmănătorul să samene. O mână de grăunțe a căzut pe pământ lutos, alta pe petriș și a treia între mărăcinî. Un singur grăunțe a căzut în loc bun, pe pământ roditor. Din acesta a crescut un paîu frumos cu spic bogat în grăunțe. Din cealaltă sēmēntă n'a putut alege sēmănătorul nici trei grăunțe curate, căci o parte n'a răsărit, alta a fost plină de neghină, ear a treia a fost numai tăciune.

Așa 'nvrednicește Dzeu pe oameni, pe fiecare după al lui suflet. În urma unui tată nevrednic sufăr copiii, sufăr nepoții și strănepoții, ear pe urma părinților vrednici întreg neamul e binecuvântat de D-zeu.

Lăcrimioarele.

A fost de mult, în vremuri vechi,
O fată de 'mpărat
Cu zimbetul de trandafiri,
Cu părul lung, buclat,
Cu ochi de te scoteau din firă,
Cu sin înrourat.

O zină mândră din povești,
Cum nu s'a pomenit.
Cerut-o-au viteji și prinți
Și crai din răsărit,
Ba și 'mpărați din nouă ginți
Au fost la ea 'n pețit.

Dar nime nu-'i era pe plac: —
Că cesta-i mic și mut,
Că cela-i la mânie foc,
Că celălalt e slut,
Al patrălea-i făr' de noroc,
Că 'n lupte-a fost bătut.

*

Trecut-au ani și s'a mărit
Cu fata vechiu-'i dor,
Să caute 'n codrul de arin
Pe chipeșul păstor,
Pe preafrumosul ei Sorin,
Pe ciobănașul lor.

Era o zi cu cer senin,
O dragă zi de Maiu,
Sânziiana veselă doinea,
Urcând întinsul plaiu.
Pe culme turma se zăria
Și 'n vale mândru-i craiu.

„Să știi, că ești al meu de-acum,
 „Și eu a ta-s, să știi,
 „De dorul tău am suferit
 „Un șir de vecinicii,
 „Iubește-mă, eu te-am iubit
 „Și 'n veci te voi iubi“.

*Un freamăt lung s'a început
 Prin frunzele de tei
 Și d'albe flori se scuturau
 Pe capul lui și-al ei.
 Isvoarele povești spuneau
 Cu fete mari și smei.*

*Pe deal un stol de pasări mici
 S'aud cântând în cor,
 Răsună codru 'ntinerit
 De chiot și de zor,
 Intregul plaiu e fericit
 De fericirea lor.*

*

*Dar iute le-a descoperit
 Iubirea un păstor.
 A dat de știre la palat
 Și sdravénul fecior
 A fost ucis nejudecat,
 În cârng, lângă-un isvor.*

*L'a plâns Sânziana pe Sorin,
 L'a plâns un șir de ani,
 Udat-a plaiu 'n lung și 'n lat —
 Pământ și bolovan —
 Și lacrimile i-au secăt
 În blăstem de dușmani.*

*Intr'un amurg s'a stins și ea
 În cârngul de arin.
 De-atunci e codrul plin de flori,
 De lacrimioare-î plin,
 Ce plâng de seara până 'n zori
 Pe-un Făt-frumos Sorin.*

Dionisie Stoica.

Răsboaiele și jocurile furnicilor.

Deși ni se pare, că între furnici nu domnește decât iubire, unire și egalitate, totuș de multe ori ele întreprind răboaie de stîrpire unele contra altora, când se înmulțesc peste măsură. Ele însă nu-și întind curse, nu întrebuințează viclenia și nu se pîndesc ca multe alte insecte, ci se atacă pe câmpul deschis, organizate în armate mari.

Chiar și când fac război cu alte insecte, aceasta o fac prin luptă onorabilă.

În țările călduroase atacă chiar și șoarecii și cloșanii; la noi însă se apucă de dînșii și îi prefac în schelete numai când îi găsesc morți. Cărbușii de Maïu sunt animalele cele maï mari, de cari cutează a se lega furnicile noastre. Armele lor sunt fălcile, micul ghimpe și veninul acru, care causează o pată roșie pe piele. Dintre furnici numai lucrătoarele sunt harnice de luptă; celelalte apucă fuga când pot. Cele fără de ghimpe mușcă maï întâiu și apoi își întorc repede partea dindărăt a corpului, ca să-și verse veninul în rană. Dacă dușmanul s'a depărtat, se ridică în sus, își strîng burta între picioare și stropesc veninul cât pot de departe și de multe ori putem observa stropind în sus, din întreaga suprafață mușinoiului, o ploaie întreagă de acrili de furnici, cari miroasă a pucioasă aprinsă. Dintre toți dușmanii lor ele se tem maï mult de furnici străine, și maï ales de furnici maï mici, căci aceste se atîrnă cu grămada de picioarele celor maï mari, le tirăsc în toate părțile și le împedecă de-a fugi. În luptele lor te uimește îndîrgirea și furia lor: ele sufer maï bine să li-se smulgă picioarele de cât să se

dea biruite. De multe ori rămân capete smulse sau chiar trupuri moarte întregi atârinate de picioarele fugărilor, atât de adânc își împănă ele fălcile în picioarele dușmanului. La mărime egală sunt mai dibace furnicile, cari au pe extremitatea burții două bucle, din cauză că sunt provăzute cu un ghimpe, astfel sunt d. e. furnicile roșii, de-a căror împunsătură cu drept cuvânt se tem celelalte furnici. Dintre furnicile cu ghimpe, cele mai mici sunt în ținuturile noastre.

Cele mari atacă pe cele mai mici numai întâmplător, le apucă de spinare și le sugrumă cu fălcile. Ear dacă cele mici le observă mai înainte, atunci fug la mușuroiul sau în scorbura de arbore, unde au locuințele, și aduc pe celelalte și toate împreună năvălesc în masse. Furnicile cele negre vin din cetatea lor până dinaintea porților celor roșii ca sângele, cari sunt cu jumătate mai mici, însă cu mult mai numeroase, și se apără vitejește până ce partea cea mai mare rămân moarte pe câmpul de luptă, ear restul se retrage și-și stămută locuințele cu 50 de pași mai departe luând cu ele tot ce au mai de valoare.

Ca să putem observa însă războaiele lor regulate, trebuie să mergem în pădure, unde furnicile roșcate își afirmă stăpânirea lor peste toate insectele ce trec pe lângă dânsese, ce poartă războaie cu furnicarele locuite de furnici de potriva lor, întocmai cum făceau cetățile învecinate în evul de mijloc. Une-ori es din două colonii, îndepărtate de oaltă de peste 100 pași, armate așa de numeroase, încât acoper tot drumul în lățime de două picioare și se încaeră la luptă la mijloc. Mii și mii se luptă în parte și caută a se tiri cu gura în sclăvie. Teatrul adevăratei lupte are o întindere de trei urme pătrate și miroasă tare a acide de furnici. Pretutindenea zac morți acoperiți cu venin, pe când trupe întregi și coloane se țin prinse de picioare și de fălci și se hărțuesc încoace și încolo. Lupta începe de regulă între două.

Ele se apucă cu fălcile, se ridică una asupra celeilalte, ca să-și poată arunca veninul. Atunci cad la o parte și se luptă mult timp în țărină, până-ce în fine vine o a treia și hotărește lupta. Une-ori însă aleargă mai multe într'ajutor și se apucă de picioare, asifel că

de multe-ori stau 6—10 încheștate de olaltă. Lupta ține până câtră seară, când fiecare armată se retrage încet în cetatea sa, lăsând pe câmpul de bătaie morții și ducând cu sine prizonierii. A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, purced din nou la luptă încă și mai furioase, și teatrul luptei se lărgește până la sease urme. Pe la amiază înaintează armata învingătoare pe câmpul de bătaie până la zece pași mai departe. Pasiunea luplei este așa de puternică, încât poți să le strivești fără ca să le faci să fugă, ori să lase din gură pe dușman.

Vrednic de admirat e, că furnicile se cunosc între ele, și pot deosebi pe prietini și pe dușmani. Și eată-cum: Ele se aruncă cu gura deschisă unele asupra altora, une-ori chiar se atacă dar numai decât se opresc și se netezesc cu tentaculele (coarnele simțitoare), când se cunosc, că fac parte din acelaș furnicar. Pe timpul războiului toate afacerile în cetate își urmează mersul lor regulat. Unele duc prizonierii acasă, unele rămân la luptă, altele se duc în pădure, ca să aducă hrană. Când vine ploaie, armatele se retrag și în retragere ocolesc cât pot cetele dușmane. Cu totul altă față iau luptele furnicilor roșcate cu cele roșii ca sângele.

Acestea așteaptă pe dușman, așezate în mici trupe în apropierea furnicarului lor, înaintează în cete strînse, fără a se despărți de olaltă și fiecare apucă câte un dușman, care cutezase a se apropia prea mult de dênsele.

Războiul acesta presintă un teatru foarte plăcut: amândouă partidele se țin la pândă și păzesc momentul, când pot ataca pe neașteptate. Dacă furnicile roșcate înaintează cu putere, atunci cer ajutor dela cele rămase acasă și numai decât năvălesc prin porți afară și caută să înconjure cetele singuratice ale dușmanului. Această scenă se poate vedea reînnoindu-se între două popoară de furnici, destul de îndepărtate de olaltă săptămâni întregi, în fiecare zi, dacă li-se încrucișează drumul.

Furnicile roșcate cunosc și unele jocuri. Anume în zilele frumoase se adună în grămezi de-asupra furnicarului și se mișcă repede străbătând unele printre altele, întocmai ca la joc, apoi își mișcă tentaculele cu o iuțeală uimitoare, se adie (se mângăie binișor pe cap cu picioarele de dinainte), se ridică părechii-părechii în

sus și se luptă, se trântesc și se apucă de fălci, de gât, ori de partea de dindărăt a corpului, dar' nu se stropesc cu venin și nu-și pricinuesc vre-un rău. În fine se despart și se duc la altele ca să repete acelaș joc. La alte feluri de furnici nu se obsearvă aceste jocuri. Aceste jocuri se pot vedea mai ales la acele furnicare, cari au o poziție potrivită, în apropierea cărora se află multă hrană, apă, și sunt scutite prin vre-un zid, ori gard de atacurile dușmănești.

Câte-odată se observă pe furnicar furnici, cari se târăe două sau trei minute clătănându-se pe picioare, ca și când ar fi amețite, apoi deodată năvălesc asupra alteia, o apucă de picioare ori de tantacule și o lasă eărăș, spre a alerga la a treia. Probabil această buimăceală le vine din arșița soarelui; altele se joacă cu soarele lor ca câni, se ridică, se trântesc pe spate, se pândesc și se feresc deolaltă, se prefac că se mușcă, etc.

Une-ori sufer de o boală particulară. Nu mai pot umbla drept, ci se tot învârtesc în cerc de mii de ori într'un ceas și aceasta durează mai multe zile și nopți.

Câte-odată gustă mierea ce li-o dă cineva, dar îndată fug dela densa.

Aceasta o fac însă numai unele. Alte boale nu s'au putut observa la furnici.

Răsboiul Burilor cu Englesii.

1899-1902.

I. POPORUL BUR.

Patria Burilor se află în sudul Africei, la Capul Bunei-Speranțe.

Era prin anul dela venirea Mântuitorului 1650. Holandezii din Europa pentru întâia-ooră s'au așezat în Africa-de-sud. Mai 'nainte umblară și Portughezii pe aici, dar alungați de vremuri rele și amăgiți de vestea aurului au plutit mai departe cu corăbiile lor. Cetele de Olandezi s'au simțit însă destul de bine, s'au așezat în *Teara-de-foc*, (așa se numește țeara din Sudul Africei, unde locuiesc Burii) ba s'au și întărit sub clima cea aspră. Să țineau pe la marginea Oceanului și nu pătrundeau prea tare în lăuntrul țării, fiind-că aveau de toate, ce le trebuia. Dar și-au zidit case și cu trecerea anilor și-au ridicat orășele mărunt ca *Wynberg*, *Stellenbusch*. În decurs de o sută de ani, după așezările aceste, africanerii — cum se numiau ei — s'au întins încetul cu încetul până în lăuntrul țării, ocupând podereii (platoul) care zace dela ei înspre miază-noapte. Ocupațiunea principală le era cultivarea pământului și creșterea vitelor. Niște boale primejdioase, cari însoțesc pe omul alb și la America și la Australia, au bântuit și pe africanerii. O boală lipicioasă de vârsat a măturat așa zicând pe locuitori, încât alte cete de Olandezi, cari au fugit din Europa către Africa — au găsit aici locuri pustiite destule. Aștia s'au întins din ce în ce spre nord, ridicând ici-colo sate și orășele, precum *Graaf-Reinetet* și *Swellendam*, unde se întemeie o bi-

serică reformată și o băcănie cu de-ale mâncării, amândouă menite ca să adune din vreme în vreme cetele risipite.

Deja de pe vremea asta dinșii își puseră de gând să trăiască cu totul neatirnați de Europa. Au și cercat să se desbina cu totul de țeara lor mamă, de Olanda, dar nu le-a succes.

Krüger, președintele Transvaalului.

Pe vremea războaielor lui Napoleon cel Mare (1791—1815) Olanda a pierdut câte-va colonii și *Africanderii* au ajuns sub stăpânirea Englezilor (1814).

Iată dreptul de stăpânire al Englezilor. Vorba Românilor: „Părinții mănâncă mere acre și copiilor li-se strepezesc dinții“. Dacă norocul i-ar fi ajutat pe Buri — cum se numiau acești coloni — să se scape mai înainte de sub Olanda, nu ar fi ajuns sub Englezi la 1814.

Din anul acesta neînțelegerile s'au înmulțit. Africanderii nu voiau să se supună cu una cu două sub noul stăpân. Se trăgeau din ce în ce mai înlăuntru către rîurile Vaal și Oranje. Înădădar, căci Englezii îi urmăreau. În aceste neînțelegeri și frământări trebuie să căutăm pricina adevărată a războiului din zilele noastre.

II. *Cauza cea mai apropiată a războiului a fost... aurul. „Banul e ochiul dracului“.*

Să știa mai de demult, că în Transvaal este aur, dar numai în 1886 s'au descoperit straturi adevărate de pietriș cu conținut de aur. După socoteli făcute, aurul ce se află acolo, ar plăti 700 milioane de punți sterlingi, adică 16 miliarde 800 milioane de coroane, în cifre 16,800.000.000 coroane.

Generalul De Wett.

Descoperirea asta și-a avut urmăriile sale. Mii de aventurieri începură să alerge din toate părțile. Noroc, că o împrejurare neașteptată puse pedecă năvălirii prea

dese. Anume băile sunt astfel, pietrișul e atât de teapăn încât aventurierii singuratici nu să pot feriți, nu fac nici o ispravă. Exploatarea (lucrarea) minelor trebuie făcută cu mașini. Însă mașinile de acest fel sunt foarte scumpe, trebuiesc averi întregi pentru a le cumpăra. La mașini trebuie oameni pentru ale conduce; iar

† Paul Joubert.

pentru lucrări trebuiesc ingineri, trebuiesc chimiști. Toate aceste mașini, toți acești oameni, și paralele de lipsă s'au adunat de prin Anglia, America; mai apoi din Franța, Germania. — Băiașii așezându-se în Transvaal au format nu peste mult o colonie grea la cumpănă.

Guvernul Burilor din Pretoria impuse firește multă dare asupra acestor exploatare. Veniturile acestora încă erau mari.

Colonia nu era însă de fel mulțumită să plătească atâta dare. Un șir lung de plângeri

la Guvernul din Anglia sili pe acest din urmă să provoace pe Buri la deslegarea pacinică a neînțelegerilor. Guvernul Burilor nu suferi amestecul străin în afacerile sale.

De aci până la declararea și izbucnirea războiului nu a fost decât un pas.

II. RĂZBOIUL.

I. Războiul s'a început în Septembrie 1899. Ne-ar trebui o carte întreagă, ca să descriem amănunțit toate luptele, toate atacurile câte s'au dat în decurs de aproape trei ani de zile.

Burii au declarat răzbelul și ei l'au început. Sub comanda generalilor *Joubert* și *Cronje* 20.000 de ostași au năvălit pe teritoriul englez, au alungat trupele engleze ce li-să împotriveau, respingându-le în orașe întărite ca *Ladysmith*, *Kimberley* și *Mafeking*, pe care le-au împresurat. În același timp resping la *Colenso*, și

Naggersfontaine armatele engleze, cari voiau să scape cele trei forturi. Aproape toate luptele le-au câștigat până în Februar 1900. Lumea remănea uimită că un popor atât de mic ca al Burilor, îndrăsnia să înceapă resboiul cu o putere atât de uriașă ca a Angliei. Burii

Benjamin Viljoen.

Olivier.

erau însă oțeliți în lupte. Vieța sub arme le era prefăcută în sânge și în carne. Abia 10 ani mai înainte avuseră un resboi strașnic cu Anglesii, din care eșiseră învingători. Atunci se înființase „*Republica Sudafricană*”.

Ei bine, după învingerile din Septembrie 1899 până în Februar 1900, Burii prinseră mare nădejde că vor recâștiga toate țările până către miază-zi, la Ocean, unde se așezaseră întâiu (1650). Dar nu e cum vrea omul, ci cum vrea Domnul. Răsboiul începu a da îndărăpt pentru ei. Anglia destitui din comandă pe *Buller* și denumi pe lordul *Roberts* și *Kitchener*, dându-le o armată de 250.000 de oameni. Aceste trupe, conduse de cei doi generali respinse pe Buri, schimbând astfel toată starea lucrurilor.

Atunci presidentul Republicei Transvaalului, renumitul bărbat *Paul Krüger*, începu să stăruiască pe lângă guvernul Angliei — ca să facă pace.

Stăruințele n’au avut însă efectul dorit. Anglia nu s’a învoit.

II. Răsbelul s’a continuat mai departe. Venind generalul *Joubert* în fruntea armatelor bure ajunsse gene-

Pe câmpul de luptă.

ralul *Botha*, ajutat de alți doi generali : *De Wett* și *Delarey*.

De astă-dată norocul armelor a rămas pe partea Englesilor. Generalul bur *Cronje*, care cu 4300 de oameni a ținut pept vreme de trei zile la 150.000 de Anglesi, mai pe urmă a trebuit să se retragă și generalul *Roberts*, unul pupă altul a scăpat cele trei orașe impresoarate. În 15 Iunie ajunse acumă dînsul să impresoare capitala Transvaalului — *Pretoria*. Armata Burilor scăzu la 15.000 de oameni și cu toate-că mai învinseră de 3 ori pe Anglesi — soarta resboiului nu o puteau

Generalul Botha.

schimba. *Kruger*, presidentul Republicii Transvaalului, fu silit să-și părăsească țeara și în 20 Oct. porni către Europa. Comandantul engles *Roberts* declară anexarea (alipirea) republicelor sudafricane; comanda supremă o predete lui *Kitchener*, iar dînsul plecă acasă, la Londra. De pe drum trimisese o telegramă la ministeriul engles, zicînd că „Armata bură nu mai e decît o ceată retăcitoare de colo până colo“.

III. Bătrînul *Kruger*, după-ce a scăpat din Pretoria a venit la Europa, ca să stăruiască la care-va putere europeană să dea bieților Buri o mână de ajutor. Tocmai la începutul primăverii 1901 a ajuns în portul Marseille din Franța. O mulțime nenumărată îl aștepta în port. Francezii de multă vreme nu au primit pe nimeni atât de

strălucit ca pe bătrânul president. Dar' când acesta merse să vorbească cu ministrul afacerilor străine și cu presidentul republicei franceze: amândoi l'au întrebat de sănătate, ce-i face soția, cum a călătorit pe apă și nici într'un chip nu l'au întrebat de soarta bieților Buri, cu atât mai puțin să-i fi făgăduit ceva ajutor: fie într'un chip, fie în altul.

Bătrânul Krüger și-a luat rămas bun dela Francesi și a plecat în Germania.

Aici a pățit tot așa.

L'a primit bine mulțimea de rînd; l'au întîmpinat pretutindeni cu ovații însuflețite — dar' împăratul și ministrii nici nu au vrut să stea de vorbă cu el.

Supărat, cu inima adînc mișcată de cele două desamăgiri, presidentul s'abătu la Olanda, în patria străveche a Burilor.

Abia aici a fost primit cum se cuvine. Cu dragoste și însuflețite l'au primit atât mulțimea de rînd, cât și cercurile înalte. Regina Olandei, Vilhelmina i-a eșit spre întîmpinare și l'a sărutat pe frunte, când l'a văzut. Atîta a fost tot ce i-a putut da și mica Olandă.

De atunci Krüger a rămas aici. În Olanda i-a sosit telegrama tristă că familia i s'a risipit; în Olanda i-a sosit telegrama, că soție-sa a murit, iar poporul său scade și se pustiește.

IV. Dar' lucrul nu stătea tocmai atât de trist. Buri erau o „ceată risipită“, cum telegrafase Roberts și Anglesii au trebuit să se convingă trist despre puterea, ce zăcea în oștenii buri.

La începutul anului 1901 războiul izbucnește din nou.

Burii se împărtesc în cete mărunte, în comande deosebite: se ascund prin păduri, își sapă șanțuri, se pitulează în ele, îmbracă trunchiuri de lemn ca haine militărești — cum făceau Românii în 1877—78. — Anglesii amăgiți trag cu puștile — socotind că trag în carne vie; dau năvală să-i prindă. Burii le dădeau pace să puște cât le place, să-și gate gloanțele: iar la momente binevenite năvăliau din pădure ca niște lei, îi luau pe dindărăpt și într'adevăr trăgeau în carne vie... Trupelor engleze nu le rămănea altceva decât să se predea.

Cum mănă soldații Englezii prinși de Buri.

Iată, cum o mână de oameni făcea minuni, adevărându-se și aici vorba: „Nu cu lopata, ci cu judecata“. — Zi de zi câștigau teritoriul pierdut; trăiau pe cheltuiala dușmanilor, că prindeau toate carele cu deale mâncării, ce veniau pe seama Englezilor. Pe dușmanii cari îi prindeau, nu-i țineau în temniță, că își ziceau ei: de unde să le dăm de mâncare? — ci le luau armele, îi infierau pe brațe și le dădeau drumul, zicându-le: „Acuma vă slobozim în pace, nu vă facem nimic. Mergeți acasă și vă vedeți de lucru. Iar dacă vă mai prindem, că veniți la luptă împotriva noastră — n'o să vă dăm altceva nimic — decât glonțul“. Și asta era vorbă omenească și dreptate ne mai pomenită în istoria războaielor. Englezii pentru toată lumea nu făceau așa; erau cu mult mai cruzi. Pe prizonierii buri în mare parte îi pușcau. Prin asta însă numai ură și-au atras. Toate popoarele din lume, erau pe partea Buriilor și batjocorau pe Englezi. Durere, că domnitorii nu se gândiau tot astfel, căci atunci în scurtă vreme ar fi putut pune capăt războiului.

Buriile au rămas cu dragostea popoarelor și cu vitejia lor. Dar și atâta le-a fost destul, pentru a se ridica încă odată. Generalii Buri, *De-Wett* și *Delarey* au devenit cei mai primejdioși dușmani ai Englezilor. Înădărar amenința cu îngâmfare lordul *Kitchener*, că până în 15 Sept. 1901 toți Buriile să depună armele și să se dea supuși, căci astfel îi alungă din țeară. Buriile nu s'au supus ci le-au dat Englezilor răspunsuri strașnice bătându-i de două-ori după olaltă. Abia acum s'a convins *Kitchener*, că nu trebuie să fie așa îngâmfat și că primejdia e cu mult mai mare decum și-o închipuia. S'a pornit cu 30.000 de oameni să prinda pe *De-Wett*. L'au împresurat de toate părțile, i-au tăiat toate drumurile. Lumea aștepta ceas de ceas telegrama că *De-Wett* e prins împreună cu ceata sa de Buri.

S'a întâmplat cu totul altfel.

De-Wett a stricat pe ascuns împrejurările Anglezilor, a mănă o ciurdă de boi către Englezi și printre boi s'a furișat și dinsul ca o pisică. Când au băgat de seamă Englezii s'au minunat și ei; dar n'au avut ce să facă: au suflat în păsă și-au fluerat în pagubă, iar păcăleala cu boii le-a rămas păcăleală pen-

tru toate timpurile și pentru toate popoarele, căci toată lumea a rîs, când a auzit.

Toată pofta de luptă li-a perit însă Englesilor la începutul primăverii din 1902. — În 9 Martie 1902 Buriî sub conducerea generalului *Delarey* au bătut cu desăvîrșire pe Englesii de sub conducerea lordului *Methuen*. Insuș *Methuen* a căzut în prinsoare. Știrea a produs nemulțumire generală în toată Anglia. Poporul pretindea să se facă. În acelaș timp Buriî slobod din

Immormentarea unui ostaș bur.

prinsoare pe *Methuen*. Impregiurarea aceasta moaie și pe guvernul engles.

Incep a să face pertractările de pace. Comandanții buri se adună în 14 Aprilie la Pretoria, sfătuindu-să cu generalii englesi *Kitchener* și *Milner*.

După aceea se întorc iarăși la armate — să le dea de știre hotărârile consfătuirii, și în Maiu s'au întors din nou la sfat, la *Vereening*, de unde au trimis deputați la *Kitchener* (în Pretoria) dându-i de știre condițiile cele doresc. În 30 Maiu s'a încheiat apoi pacea, pe care au aprobat-o amëndouă părțile rășboitoare și guvernele lor.

În urma acestei păci:

1° republica sud-africană, adevă Transvaalul și Orange aparțin posesiunilor engleze; dar' rămâne țeară liberă.

2. prizonierii buri își recâștigă libertatea, se transportă acasă și de-odată cu libertatea își capătă îndărmăpt și averile;

3. limba bură este egal îndreptățită cu cea englesă, atât în școli cât și la judecătorii;

4. se va introduce un guvern parlamentar neamțarnător;

5. pentru despăgubire de războiu nu se repartizează nici o dare nouă;

6. din contră, pentru ridicarea bunăstării materiale, Englezii dau Burilor 60.000,000 (șese-zeci milioane) de coroane.

De bucurie, — că s'a încheiat pacea, Londra a fost iluminată strălucit și toată lumea a felicitat pe regele Edward VII, pentru tăruințele lui de a se pune capăt războiului.

Astfel s'a încheiat acest lung șir de lupte sângeroase, care spre rușinea Englesiei durară doi ani și jumătate, în șir. În tot decursul războiului Burii nu au avut mai mult de 36.000 de oameni, față de 250.000 ai Englezilor, — cu toate acestea ei au rămas învingători în 17 bătălii, în vreme ce Englezii abia au câștigat 8 învingeri.

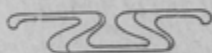
Cătră fecioara Maria.

*Fecioară curată,
Maică îndurată,
Care cu daruri cerești
Sufletul ți-l'ai hrănit,
Te rog, ca să mă grijești
Când voiu fi cătră sfârșit.
Privește din cer la mine
Și din păcate mă scoate,
Fă, maică, tot ce se poate,
Ca s'ajung din rău la bine.*

*Fecioară 'ngerească,
Crăiasă cerească,
Tu de sus toate le vezi,
Vezi și chinul meu nespus
Și durerea mea o crezi.
Roagă-te dar' lui Isus,
Ca din a Lui îndurare
Și 'ntr'al meu suflet să verse,
Să-mi știu păcatele șterse,
Ca în cer să am intrare.*

*Maică preamărită,
Odraslă slăvită,
Prin care 'n lume-a venit
Mântuitorul ceresc,
Ca să mă știu ispășit
Și raiul să-l dobândesc,
Varsă-ți marea bunătate
Peste sufletul meu, mamă,
Ia-mă cuvintele în samă,
Căci de-azi nu mă fac păcate.*

Antoniu Popp.

Multe și mărunte.

Dragii mei Români!

După spusele frumoase, pildele minunate și sfaturile părintești, ce ați avut norocirea a le auzi din rostul de aur al povățuitorilor d-voastră, preoți și dascăli — dați-mi voie și mie, ca — deși mai tânăr — să vă spun și eu câte ceva, căci între multe verzi și uscate, ce vă voie spune, mai știți?... poate să se strecoare și ceva bun și să se lipească de unul ori altul.

Una însă v'o spun din capul locului, la mare pri-copseală să nu v'așteptați și nime să nu creadă că dacă 'și va cântări capul după cetirea celor înșirate, îi va fi mai greu, ca la 'nceput.

Asta nu! Dar vorba ceea: omul cât trăește, în toată ziua învață ceva!

Așa și acum stând de vorbă puținel unui cu alții vom ști poate la urmă ceva mai mult decât ieri.

Acuma, ca să nu mai lungesc vorba, să vedem anume despre ce să vă vorbesc?

Inchipuiți-vă o boltă minunată, încărcată cu toate bunătățile, haine frumoase, aurituri sclipitoare, mâncări gustoase, cu o vorbă, plină de toate bunătățile, — și un om sêrac lipit pământului, gol la stomac și la trup. Și minune mare, pe omul ăsta sêrman lipsit, îl pof-tește negustorul — bogat putred, să-'și aleagă ce va vrea din bolta lui. Dar' numai un fel de lucru și nu-mai odată!

Ce-și va lua bietul creștin — de cumva n'o fi de altă lege? —

Și-ar lua haine, că-i gol-goluf și afară-i frig, nu glumă; dar' stomacul strigă și el, că și lui îi trebuie ceva. Ba să ia asta, ba ceea. ... Pe urmă cum îi fug ochii după treburile de-acolo, eacă, zărește într'un corn un bulgăr mare de aur.

Aha: „Oiu lua aurul ăsta domnule“, și creștinul nostru s'a depărtat mulțumit, că acum își va cumpăra cu aurul toate, de câte avu trebuință.

Am adus pilda asta, pentru-că vreau să asămuesc lumea cu prăvălia aceea mare și minunată: căci e plină lumea de tot felul de învățături, despre Dumnezeu despre soare, lună, stele, pământ, legi, povești; sunt cărți cât ușa de mari și cât foița de țigare de mici, sunt învățături folositoare și învățături otrăvitoare — zăhar și fiere!

Boltașul aș fi eu, și v'aș îmbia pe d-voastră cari închipuiți pe omul cel sêrac cu un lucru din prăvălia cea mare — lumea — și nu știu pe care să vi-l dau, căci atâtea lucruri sunt și așa sunteți de lipsiți încât nu știu pe care l'oiu alege, ca să vă fie mai de folos.

Grele sunt multe lucruri, dar' e greu și a alege potrivit!

Ce să vă spun, despre ce să vă vorbesc?

Să vă spun lucruri despre frica de Dumnezeu, credință, iubire față de mama noastră, sfânta biserică? Despre datorința noastră de creștini? 'Mi-e, că voiu păți ca un păpucar în vechime. Zugrăvise adevărat un pictor un om minunat de frumos, de se uita toată lumea la el, ca la altă minune. Când colo ce să vezi? eacă nimește, te miri de unde, un păpucar și se uită și el la chipu, la care se uita mulțimea de oameni. Să uită el, se uită și numai odată zice: „Oamenii buni e frumos chipul ăsta, dar' tot are greșeli!“

— Ce greșeală? — spune, zise atunci răstit zugravul, care era și el aci, și căruia îi era năcaz, că chiar un cismaș vine să-i arete greșeli în chipul, de care toată lumea se minuna.

— Călcăele dela păpuși nu-s bune — zice păpușarul — arătând unde și cum e greșeala.

Ai dreptate, zise în sfârșit zugravul, văzând că are dreptate păpucarul, și a îndreptat greșala.

Dar păpucariul nostru dacă a văzut că i-s'a sfețit băgarea lui de seamă, mai stătu cât stătu, uitându-se la chip și zise earăș:

— Și la față sunt greșeli, ochii nu sunt buni și umbra nu-i destul de scoasă la iveală.

Atunci zugravul nostru se întoarce supărat și zice:

— Măi păpucariule, rămâi la calapoade, nu te sui mai sus!

Așa și eu de m'oiu încerca să vă vorbesc despre lucrurile, cari nu se țin de meseria mea, mi-e că oiu auzi pe domniî preoți:

Rămâi la calapoade!

Apoi dar' ca să nu pățesc vre-o rușine lăsăm tema asta.

Alta?

Să vă spun, că pământul e rotund ca oul și că se învîrtește ca un prisnel și totodată se învîrte și în jurul soarelui?

Să vă spun că soarele stă în loc, de când l'o făcut Dzeu și până 'n ziua de azi?

Să vă mai spun că luceafărul îi mai mare, decât luna de o miie-de-orî, — și că în lună sunt munți și ape, câmpuri și dealuri?

Mi-e că nu mă veți crede, ba asta, calea-valea, dar' mi-e frică să nu ziceți:

Pecat de el, măi omule, ar fi băiat fain, — dar' după atâta învățătură s'o smintit oare-ce în capul lui!?

Nu rideți... am pățit-o, de aceea v'o spun.

Era acum 6 ani. Mersesem acasă pe vacanțele de vară. Intr'o Duminecă seara se adunaseră oamenii în vorbă. Era o seară din cele frumoase. Cerul era ca lacrima. Luna răsărise de după deal și ne lumina la toți fețele.

Să încinsese poveste vrăjmașe. Mie-mi plăcea de mic să ascult la sfaturile bătrânilor.

Nu știu cum, mi-o fost și-mi este drag Românul! Nici nu știe povesti frumos și șăgalnic ca Românul nici un neam de oameni pe rotundul pământului.

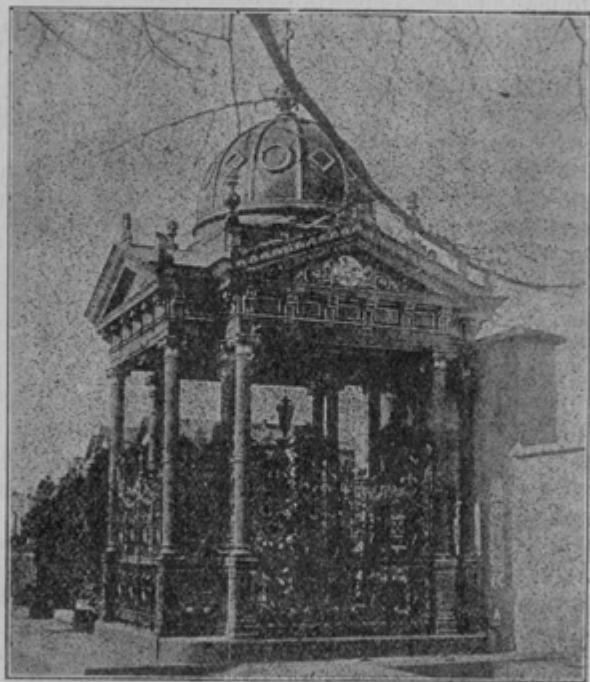
Ei, vorba vorbă-aduce: cum, cum nu, ajunsese povestea acolo, că un învățat bogat și-a luat merinde

Emanuil Gozdu.

pe 5 ani de zile și 10 oameni și-ar fi făcut o corabie mare — mai ca a lui Noie, și ar fi tot plutit pe mare până a ajuns chiar la marginea de dincolo a mării celei mai mari de lângă America, la țermurele cělălalt, la sfârșitul lumii !

Zice că se uitau cu ochii într'o prăpastie adêncă... de li-sê pierdea vederea în afunzimile făr' de margini. Și-ar fi scris învêțatul ăla în cărți tot ce-o vèzut acolo.

Mormêntul lui Gozdu.

Și s'au întors ei — dar' ce te socotești, frate — să te duci tu pân' la marginea pământului să bați atâta amar de drum, și să te și întorci, aia nu-i numa ca dela Sibiiu pân' la Poplaca — li-s'a gătat merindea bieților oameni și au murit moarte cumplită, au murit de foame.

Dar' corabia a tot plutit și au adus-o apele chiar în marea, de-î zic Caspică, ori cum, șiau găsit oamenii scrisorile învățatului.

Povestea asta minunată ne-o spunea George al Măriei, Român cu prindere și om vechiu.

Cum ascultam la poveste m'am ținut să nu rîd, dar' când a ajuns acolo, că or adus apele corabia chiar în marea Caspică m'a umflat rîsul, și-am rîs bine. Rîs nu glumă!

Eram băeat de 13 ani, dar' îndrăsneț și sfătos la vorbă de-atuncia.

Da badea George al Măriei, după-ce se uită nu chiar cu ochi veseli la mine, că am rîs de povestea lui, zice: „Da ce, rîzi dragu badii, domnișorule?”

„D'apoi poți rîde, — dragul meu — că asta chiar așa o fost, că o știu mai mulți inși! Uite George-î aici, întreabă-l nu ne-o spus-o chiar așa Niculiță al lui Văsil?”

Ca să-î arăt eu, că nu e adevărată istoria asta am început să le spun:

Oamenii huni!

Înainte de toate pămîntul e rotund ca oul și așa nu are margini cum ai zis, că a văzut învățatul acela.

Cumcă pămîntul e rotund sunt mai multe dovezi. De pildă: dacă pornești dintr'un loc oare-care și ții drumul tot spre apus, ori tot spre răsărit ajungi ear' de unde ai pornit.

Că e rotund, se poate vedea mai bine pe mare. Dacă stai pe țărmul mării și aștepti bună-oară să soiască o corabie, întâiu vei vedea catargul, ventrelele, pânzele ș'apoi trupul năii.

Apoi am adus un ou și le-am arătat cu degetul calea cum ajunge omul eară de unde a pornit. Le-am mai spus, că pămîntul stă numai așa, neproptit de nimica, și că-l ține puterea soarelui, îl atrage.

Soarele, — de când l'a făcut D-zeu și până 'n ziua de azi a stat tot în loc. Pămîntul se învîrte în 24 de ceasuri odată în jurul osiei sale și în 365 zile, adecă într'un an, se învîrte odată în jurul soarelui; așa avem ziua, când suntem cu partea noastră către soare, noapte, când suntem întorși de către soare.

Primăvară, vară, toamnă și eamnă — după-cum

stăm cu partea noastră a globului pământesc mai pieziș orî mai oblu spre soare.

Le-am mai spus, că luna se învîrte împrejurul pământului, și că mai toate stelele ce le vedem pe cer se învîrtesc împrejurul soarelui, care e steaua cea mai mare în lume. El e de-un milion și jumătate mai mare ca pământul, ear' Luceafărul e mai bine de-o miie de orî mai mare ca luna.

Și așa după-ce i-am mai spus badii George, că marea Caspică e încungiurată de toate părțile de pământ, e un lac, în care se varsă numai riuri mari, ca de pildă Volga, și că nu s'a putut trezi așa din senin corabia învîtatului celuia în ea — îl vedeam pe George al Măriei, că îi era năcaz, că l'am luat în ris cu povestea, eu un băețandru de 13—14 ani și el om bătrîn!

Băgam eu de seamă că asculta el, asculta ce zic și din când în când îi trecea câte-un zimbet pe buze.

După ce-am gătat cu povestea — căci vorbisem mai un ceas de vreme — răsufală odată ușurat George al Măriei și zice:

— Țineți-vă bine mei, că se învîrte vrăjmaș!

— Acuma încă tot mai merge, da când om ajunge cu capu-'n jos să vezi prăpădu lui D-zeu.

— Pământu,—ca oul?... noa da zdravănă găină care l'o ouat!?

Pe vorba asta au bufnit toți într'un ris cu hohot.

— Apoi zici d-ta domnișorule, că soarele stă tot în loc — o fi că lumea-î rea — acuma dară unde-î?

— De ce nu-î pe cer ca la ameazi, dacă stă 'n loc?

— No asta să mi-o spuî, acum unde e?

— Auzi mă Niculae al Floariî, că luceafăru-î mai mare ca luna?

Ear' un hohot de ris. Și rîdeau Româniî mei dela baierile inimiî!

Ear' pe mine nu mă ținea pământul, de năcas și rușine ce-mî era.

Cercat-am fel și chip să le lămuresc, cum stau lucrurile, — dar' ți-ai găsit! — tot mă dovedea nenea George — și Româniî rîdeau de să tăvăliau când îmi puneă întrebări nenea George:

— Auzi mă că stă pământul așa numa 'n vînt?

Nimica în lumea lui D-zeu nu stă nerăzemat, o sta chiar nămila asta de pământ, așa?

— Du-te să te ție D-zeu, nu mai spune!

Eu eram zăpăcit de nu mai știam ce-i de capu meu.

Dela o vreme badea George începe a spune cu glas așezat și bătrânesc:

— Ii bună și școala, că zău omu neînvățat nu poate răsbi în ziua de azi, și se cere mai mult ca 'n vremile bătrâne, — dar' știe D-zeu o fi coada veacului, de încep a învăța nărozii în școală.

Maî 'nainte vreme cântau copiii cântece bisericesti și învățau rânduiala slujbi, făcea dascălu „irozi“ cu băieții mai mărișori — azi le spune că luceafăru-î mai mare ca luna — măcar îl vede ori-care om cu mintea întreagă, că-i numai cât un crețar, ear' luna-î cât un blid.

Zău că dela o vreme să ia omul de gânduri cu învățații eștia!

Nu-î vorbă, că puțin dascăli is vrednici de leafa ce o iau, — dar' ăla care te-o învățat pe d-ta lucrurile alea schimonosite n'o fost vrednic nici măncaarea! Ala trebuia legat!!

Lasă-le și d-ta la Dumnezeu drăguțul de minuni și nu mai spune la de-ai nostri de-astea, că nu te crede nime, ba te judecă!

Rușinea aia ce-am mâncat-o ca băiat n'o s'o uit toată vieța.

Ca să nu se repețească cumva și acum s'o lăsăm și asta!

Alta? Să vă povestesc poate ceva despre bătaia Englezilor cu Buri?

Dacă-ai vedea că un om mare s'apucă de bătaie cu un copil — mai stare-ai la îndoială, că nu-l poate bate omul pe băiat?

Așa nu sta nime la îndoială când s'o început bătaia Englezilor cu Buri: că nu-î vor putea bate pe bieții Buri.

Le era numai teamă și milă de soartea, ce-or avea-o.

O mână de oameni, în bătaie cu nația cea mai puternică din lume?! Și aproape 3 ani de zile s'a ținut răsadu ăsta viteaz, nu s'a dat, a ținut piept la toate

Andrei Baron de Saguna.

năcazurile, dar' odată cu capu n'a vrut să se dea supus!

Nu, pentru-că 'și-a apărat țara și vatra, și-a iubit ce-i al lui și i-a fost dragă libertatea!

Or hotărit cu toții mic și mare, bărbați și copii, femeii și bătrâni că vor lupta până la cea din urmă picătură de sânge, mai bine morți decât supuși unui neam viclean și lacom.

Când au pornit bătaia Englezii, au pornit-o cu gândul ca să puie mâna — fără multă trudă pe bieții Buri. Dar' uite minunea minunilor că 3 ani au tot cheltuit atâta amar de bani, a căzut potop de ficioși tineri și nevinovați — pentru a face hatîrul stăpînirii și oamenilor lacomi dela cîrma țării. Și de ce s'au ridicat cu bătaie asupra Burilor?

De aceea că de-o vreme încoace s'au descoperit în țara Burilor câmpuri, în cari să găsește aur! Câmpuri întregi sunt pline cu aur. Bogăție mare se află în țara lor.

Ear' Englezii lacomi... au pornit bătaie asupra lor, ca să le ia avutul. Și nici nu le-a trăsnet lor prin minte, să aibă de furci cu o mână de oameni, — au pornit asupra lor cu încrederea, că una-două și — pun' mâna pe ce vreau. Dar' eacă, că Dumnezeu a hotărit altfel și până 'n zilele trecute s'au tot răsboit.

Neamul ăsta al Burilor a uimit lumea cu vitejia și chibzuiala lui! — ...

Hm!... dar vorba merge — vremea trece și eu tot nu m'am hotărit să vî povestesc anumit despre ceva.

Să face acuș seară și stomacul dă alarmă, că-i flămînd.

Și-i poruncitor ciudat stomacul ăsta al omului: porunca lui e sfîntă!

De toate ne uităm. Uităm să împlinim porunca lui D-zeu, trecem cu vederea legile țării, uităm de porunca solgăbirăului, dar de mîncare — ba!

Orî ce-ar face, orî ce-ar dregе omul, dar stomacului trebuie să-i dea cînd cere, — căci de nu, se supără și-și răsună cumplit!

Un învățat neavînd alta de lucru, bag-seamă, s'a apucat și a socotit cît mîncă un om în vieța lui. E de speriat cît înghite și un om!

Zicem că sunt pasări răpitoare, fiare sălbatice: lupi, urși, lei, tigri — cari prăpădesc turmele oamenilor. Fiara cea mai sălbatecă e tot omul.

Și de ce?

D'apoi un om, care trăește 60 ani și trăește bine, mănâncă 30—40 de boi, or vaci, 20 hectolitri de lapte, o pită cât o șură, vre-o 20 de hectolitri de zamă! și așa mai departe.

Ce dihanii mai răpitoare 'ți trebuie pe fața pământului.

În zadar, dacă vrei să trăești, trebuie să mănâci!

Dar bag-seamă că omul despre care a socotit învățatul nostru cât mănă, n'a fost Român, căci n'a amintit câtă fasole și câtă mămăligă mănâncă?

Socotind că zilele de post sunt 100, adică aproape jumătate din an, apoi un Român sănătos la burtă și care trăește 60—70 ani, mănâncă un hotar sămănat jumătate cu fasole și jumătate cu cucuruz. Un Românaș de pe țara Oltului înghite în viața lui o mămăligă cât un deal. Nutreț nu glumă!!!

Îi stăpân tiran de tot stomachul — ai, n'ai — el cere și tu trebuie să-i dai.

Dacă n'ai trebuie să cumperi. Însă decum-va ai pe ce cumpăra e lesne — dar când n'ai atunci e greu.

Ai bani, e bine, — n'ai bani e rău.

Hei, și strigă lumea în gura mare: „nu-s parale, nu-s parale!

Banul încă e cine-va în lume...

Românul zice, că cu bani de toate 'ți cumperi, numai sănătate, tată și mamă nu!

Eu aș zice că numai sănătate nu; tată și mamă capeți în ziua de azi, numai să-i plătești bine. Te țin ca pe-un puțu, — pe palmă, de aia să n'ai grije!

Sănătate nu poți cumpăra cu bani — dar cu toate astea de multe ori lipsa de bani e vina boalei. Sărăcia te îmbolnăvește și la suflet și la trup de multe ori. Sărăcie, săracie! n'ați avea parte de ea în toată viața d-voastră.

Sărăcia asta — dacă e să nu ne dea pace nici aici — e soră bună cu „Lenea“ și verișoară cu „Prostia“. Banu-i dușman de moarte cu Sărăcia și Lenea! Unde-i el, nu încape săracia. În schimb e prietin bun banul

cu „Munca“. Aștia sînt tot de mînă — pe cum tot la o laltă umblă *Lenea* și *Sărăcia*.

Prostia și banul încă se cam ocolesc dar se întîmplă câte odată de se întîlnesc în câte-o casă. Apoi aci se răfuesc ei — dușmanii vechi — (căci e de mult de cînd s'au certat strajnic) și la urmă face ce face Prostia și dăduce din casa aceea pe Banul, și rămîne ea stăpînă!

Èar banu se ia frumușel și-și caută tovarăș pe omul în casa căruia nu-î Prostia stăpînă.

Ce e banul?

V'ați ținea, că știți cu toții, ba nu numai d-voastră oameni—ci pînă și copiii de 2—3 ani știu ce-s creierii și zloții. Doar și ei își cumpără dela jupân Kohn zăhar și turte.

Cu toate astea eu imi iau voia să vă spun mai „pe învățătură“ că ce e banul.

S'o încep mai de departe. Dacă ai vedea de pildă pe un om, care are de vîndut o părechie de boi... și are de gînd să-și cumpere doi cai de 4 ani, că se ia din sat în sat și din casă în casă, întrebînd pe tot omul: Mă omule, eu am de vîndut doi boi buni și vreau să cumpăr doi cai de 4 ani, nu cum-va ai d-ta lipsă de doi boi și n'ai cum-va de vînzare doi cai, să-ți dau boii mei și să iau caii d-tale? — n'ați zice că bietul om și-o pierdut mintea?

În loc să-și ducă boii la tîrg să-î vînză cu bani și să-și cumpere apoi cai, de cari vrea el, sîracu umblă cît îi Ardealu să schimbe boii pe cai!

Orî de-ați vedea pe altul, că umblă de-a rîndul prin toate satele cu o vacă legată cu un ștreang de coarne și cere pe ea un car nou nouț—n'ați zice că-î luat din iele și că n'are o doagă?!

Apoi zău că azi ar fi de rîsul lumii un om, care ar face asta, dar înainte cu mii de ani, cînd nu erau bani în lume, așa trebuiau să facă oamenii. Și greu va fi fost atunci a cumpăra și a vinde.

Tu ai de vînzare de pildă un porc și vrei să-ți cumperi 3 oi. Acuma să ieși razna lumea și țara, pînă găsești un om, care tocmai are lipsă de un porc și tocmai vrea să vînză 3 oi. Unde mai pui greutatea, că din întîmplare el are lipsă de un porc mai mic,

or mai mare ca al tău, iar ție nu-ți plac oile lui. —
Și cum zic, în vechime așa era.

Dar cum omul, e născocitor și cu minte, a văzut
că așa nu merge și-a zis: Ha! să găsim o unealtă, și
cu ajutorul ei să schimbăm lucrurile noastre și cu ea
să cumpărăm ce avem lipsă.

† Josif Goldiș, episcop.

Și în chipu ăsta omul din vechime a iscodit
unealta aceea și s'au învoit cu toții, ca să dea lucru-
rile lor pe astfel de unelte și apoi tot cu ele să
plătiască lucrurile, pe cari vreau să și-le câștige.
Unealta aceasta au numit-o ban. Și așa oamenii vindeau
vitele și lucrurile lor pe bani și plăteau ce cumpărau
ear cu bani. Să duce omul în târg și cere pe boi bani,
ear' cu bani și cumpăra ce vrea el: cal, car, plug,
coasă ș. a. Va să zică *banul este o unealtă*, ce mijlo-

cește schimbul. Schimb boii pe cai — prin bani. Ce privește materia din care se fac bani, precum și forma lor aceea a fost foarte deosebită în decursul vremurilor.

Azi se fac, adică „se bat“ bani din aur, argint, nichel, aramă, ș. a. N'au fost însă totdeauna făcuți din metale.

În timpurile străvechi folosiau oamenii drept bani niște scoici mici, frumoase. Azi zău nu știu cine ar vinde boii lui pe vre-o 100—200 de scoici.

Alte neamuri aveau și folosiau drept bani niște pietricele mici și sclipitoare.

Și azi sunt oameni pe fața pământului, cari trăesc cu ajutorul scoicilor și a pietricelelor.

Chiar și strămoșii nostri, Romanii, la începutul vieții lor — cumpărau cu capete de vită.

Vitele erau bani lor. Cu vremea apoi și ei au început a bate bani din metale (ruduri mici și lungărețe.) În urma urmelor oamenii văzând, că la toate lucrurile le scade într-o formă or într'alta prețul — au hotărât să bată bani din aur și argint, căci ăștia nu ruginesc, sunt tari și deci nici prețul nu le scade, nu se urcă așa repede... Și-apoi pentru ca să fie și mai purtăreți i-au făcut *rotunzi*.

Azi dară bani sunt rotunzi. „Fuge ca banul“ — zice Românul și mai spune, că „banu-i ochiu draculuu“. (Cine fuge de el?) Azi bani sunt albi — și Românul cu minte 'și „adună bani albi pentru zile negre“.

Afară de slujba de-a servi ca unealtă de schimb, mai are banul și menirea de-a măsura prețul lucrurilor. Să mă lămuresc:

Ai de pildă un loc, sau zicem o casă și aceea e vrednică 300 fl. Acuma dacă n'ar fi bani cum ai prețui-o?

Cum ai zice: „e vrednică casa mea 2 boi, sau e vrednică 600 de găini, ori e vrednică 15.000 de ouă?“ Pentru-că neavând aceeaș măsură, cu care să-î măsuri prețul, ar trebui să-o asemeni cu o grămadă de lucruri și asta ar fi o greutate nespūsă.

Prin aflarea banilor, lucrul s'a înlesnit foarte mult. Zici simplu: casa asta e vrednică 300 fl. Boii ăștia sunt vrednici 250 fl.

Cine are drept să bată bani? Pentru-că trăim în stat, de aceea și banii unui stat trebuie să fie unii și aceiași — pentrucă fiind o grămadă de soiuri de bani ear ar fi năcaz cu sêmuirea diferiților bani.

Deci statul bate de regulă un soi de bani și oprește prin lege pe orî-cine a face astfel de bani.

Apoi măcar că banii sunt tari — sunt bătuți din metale — cu toate astea se tocesc și ei dela o vreme, și tocindu-sê se fac mai ușori, adecă pierd din preț, tocmai de aceea statul tipărește niște hârtii pe cari scrie anumit ce sumă cuprind și-apoi ne îndreptățește de a plăti și schimba cu ele.

Hârtia aceea în sine n'are nici un preț — e o hârtie care nu-i vrednică mai mult ca un sfert de crețtar și cu toate astea îți dă statul pe ea 10 or 100 fiorini. Vezi bine, că banii cari corêspund la suma aceea, îi are statul în visteria sa în metal. Și când de pildă se scot banii din folosință, îți dă pe hârtia aceea atâta aur și argint, cât e scris pe ea.

Am văzut dară pe scurt, că ce-i banul.

Acuma vê întreb, cine vrea să aibă bani câți îi trebuie lui?

Cine? Ce mai întrebare. E vorba că cine ar fi prostul ăla, căruia să nu-i trebuiască parale? Lipsă de parale avem va se zică cu toții — apoi n'avem decât să ni-i câștigăm.

Eu vê voiu spune mijlocul, prin care orî-cine va putea să-și facă parale câte vrea.

Nici cu mașina nu v'aș sfătui să-i faceți, pentru-că ajungeți mai curênd orî mai târziu, la rêcoare.

Nici de furat nu poate fi vorba, căci te 'nfundă 'n pușcărie.

Comoară nu știu la nici o rădăcină de copac!

Ci vê spun meșteșugul cel mai vechiu și mai bun, care ni-l spune învățatul Benjamin Franklin:

„Astăzi când toată lumea se plânge de lipsa banilor, mi-sê pare cu totul folositor d'a arêta celor în lipsă mijlocul prin care să-și poată umplea punga. Voi să le spun adevêratul mijloc tainic de a câștiga bani, calea sigură de a-și îndesa chimirul și modul de a-l avea totdeauna plin. Douê regule simple, observate cum se cuvine, sunt neapêrate pentru aceasta.

Cea dintâu e ca cinstea și munca să le fie soațe neștrămutate.

A doua: să cheltuiască pe fiecare zi un ban mai puțin decât venitul curat.

Prin acestea, punga lor, seacă până atunci, va începe îndată să se umfle, și nici-odată nu se va mai plânge că stomacul îi e gol: proprietarul ei nu va mai fi strîmătorat de creditor, apăsător de sărăcie, frământat de foame, înghețat de frig. Totul îi va străluci c'o lumină mai vie și inima-i va bate de plăcere.

Grăbiți-vă dar' a îmbrățișa aceste reguli și a vă face fericiți. Alungați din cugetul vostru suflarea înghețată a întristării, și trăiți neatârnat. Atunci veți fi oameni: nu vă veți mai ascunde fața la apropierea avutului; nu veți mai avea neplăcerea de-a vă simți mici, când fii norocului vor merge de-a dreapta voastră, căci neatârta și mulțumirea cu mult sau cu puțin este o soartă fericită: vă face deopotrivă cu cei mai îngâmfai dintre oameni. Fiți dar' înțelepți; lucrați din răsăritul zorilor până seara, când vă va chema oara somnului. Cinstea să fie sufletul sufletului vostru.

Nu uitați nici-odată că trebuie să vă mai rămână un ban din toate cheltuielile voastre socotite și plătite. Astfel veți ajunge la culmea fericirii, independența vă va fi zăua și scutul, casca și coroana. Atunci veți merge cu fruntea ridicată fără a vă pleca înaintea omului de nimic, îmbrăcat în mătase, pentru c'ar avea avuții, nici nu vă veți simți umiliți, când mâna ce vi-se va întinde ar schinteia de diamante.

Apoi iertați, că cu „treanca-fleanca trei lei părechea“ și după atâtea verzi și uscate, multe și mărunte câte v'am mai tocat, o să ziceți ca cela: „roata morii tot se mai oprește, da gura lui ba!“

Dar' vorba aia: să vă ferească Dumnezeu de primejdii mai mari, decât povestea mea!

La anul cu bine!

Aurel Paul Bănușlu.

Trei povestari.

Ispirescu, Creangă și Stăncescu.

În lungile serii de eamnă nimic nu este mai plăcut, decât a sta la vatra familiară, a privi cu inima liniștită, cu mintea senină, jocul zarei dela foc. O rază de îndestulare sufletească simțim, dacă în clipe de acestea avem între noi câte un povestăruș. Fermecătoarele povestiri ne mângăie, ne alină cu visuri încântătoare; ne face să uităm necazurile zilnice; ne ridică pe un minut din mocirla păcatelor; au o fericită înrîurire asupra inimei și închipuirii noastre.

Iată de ce, scoțând calendarul de față, gânditune-am și la minunatele noastre povești populare. Nu puteam să le trecem cu vederea, bine știind, că ele sunt o adevărată hrană sufletească pentru țărâtime. La munca grea de toate zilele, la șezători, — în lungile serii de eamnă, în zile de sărbători — iată tot atâtea momente binevenite de a recurge la basme, glume, ghicitori, cântece pentru a ușura munca obositoare și a alunga simțirile josnice și negrele gândiri.

Începem de astă-dată cu frunțașii noștri povestari.

1. Petre Ispirescu. A trăit în București. De meserie era culegător de litere într-o tipografie. Toată viața s'a luptat cu necazul și lipsa. A murit sărac, precum a trăit.

Lucrarea de frunte, ce ne-a rămas dela el, este colecția de povești, publicate sub titlul: „*Legende*, sau

basmele Românilor, adunate din gura poporului de *P. Ispirescu*, culegător-tipograf". E una din cele mai frumoase cărți scrise în limba românească. Toți învățații nostri au rămas fermecați de dulceața limbei în care sunt adunate. Insuș poetul *V. Alecsandri* i-a scris lui Ispirescu următoarele :

„Ai făcut un bun serviciu neamului românesc adunând într'un șireag mulțime de pietri scumpe din averea națională, un șireag care nu mai este amenințat de a se perde. Recunoștința noastră îți este dar câștigată pentru totdeauna. Prețiosul dtale volum trebuie să se afle în fiecare casă, căci în el generațiile nouă vor învăța a cunoaște valoarea inteligenței și a naturei poporului român".

Reproducem după Ispirescu următoarea poveste :

Numai cu vitele se scoate sărăcia din casă.

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi nu s'ar mai povesti; de când făcea plopșorul pere și răchita micșunele; de când se băteau urșii 'n coadă; de când se luau de gât lupii cu mei de se sărutau înfrățindu-se; de când se potcovea purecile la un picior cu 99 oca de fer și s'arunca în slava cerului de ne aducea povești; de când scria musca pe părete, mai mincinos cine nu crede.

A fost odată un țeran și-l chema Neagoie. Acest țeran era om voinic și harnic. Nu-i păsa lui de nu știu cine ar fi fost. Vezi că-și căta de munculița lui, își plătea dajdia, se avea bine cu toți din sat, și cum făcea el, ce dregea el, se chivernisa omul ca să-l ajungă agoniseala muncei sale pentru multă vreme.

Îi veni vremea de înșurătoare, și, ca tot creștinul, își făcu și el rîndul. Ce să vezi D-ta? odată cu nevasta, se strecură în casa lui și sărăcia. Ea găsisese un tron vechiu, urgisit într'un colț din bordeiul Neagului, la care nimeni nu luă aminte, și acolo, pe dînsul, sărăcia își făcu culcușul. Sta grecește pe tron cât e ziuaica și noptica de mare, și din loc să se miște, qa. Pasămi-te tronul era gol, nu mai punea oamenii într'însul nimic, atât era de vechiu și de odorogit.

Bietul Neagoe văzu că începe a da îndărăt, lucru-

rile nu-î mai mergeau strună ca mai 'nainte; se luă de gânduri, fiind-că el se ştia că munceşte şi mai şi de cât înainte; şi de la o vreme încoă, două în treiu nu putea lega. Să spetise bietul om muncind, şi să salte şi el ceva, te-aşi! câtuşi de cât! ferit-a sfântul!

Ba până 'ntr'atât ajunsese, în cât să-l împingă păcatele să se gândească ca să-şi facă seamă singur; vezi că dracul n'are de lucru, el nu face biserici ori puşuri pe la răspântii.

Să sbătea, bietul om, cu mintea şi cu trupul, şi par'că era un făcut, mergea din pagubă în pagubă, de ajunsese în sapă de lemn.

Tot satul îl luase în ochi; îl vedea lucrând când la alde neica Burcilă, când la aleşii ori la fruntaşii satului, când la taica popa. Totdeauna găsea el de lucru; la toii muncea şi la toţi sporea lucrul lui.

Când însă muncea şi pentru dînsul, munca nu-î da în spor. De venea apa mare, arăturile lui le îneca. Dacă vr'un prăpăd de la niscaî-va lighioane, ori de la ciori cădea peste semănăturile megiaşilor, ale lui era stinse cu desăvîrşire; de bătea piatra holdele, apoi pe ale lui le amesteca cu pământul, de nu se mai alegea nici praful de dînesele; ba une ori porumbul se tăciuna, ba lăcuste, ba potop, ba toate relele numai pe capul lui cădea.

Sătenii, megiaşii lui, puseră mâna cu toţii de mai multe ori să-î dea câte vr'un ajutor, să-î facă câte vr'o clacă; dar toate în deşert, că nu-î eşea în de bine nimic; în cele din urmă şi vecinii şi tot satul îl părăsiră. Toţi cu totul zicea că aşa i-a fost osânda şi credeau că trebue să fi căzut asupra capului lui vr'un blestem de la Dumnezeu.

Ajunse omul să-şi urască zilele. Şi aşa cu sufletul amărit şezând într'o Duminecă cu luleaua în gură şi gândindu-se cum să-şi curme viaţa, ca unul ce i se urise cu sărăcia, iată că vine soţia lui şi îi spuse că peste puţin are să fie tată.

El, ridicându-şi ochii la soţia lui, i se păru că vede o slutenie de fiinţă stând greceşte şi ghemuită pe tronul cel vechiu şi neîntrebuinţat. Să frecă la ochi, să mai uite odată, şi ce să vază? O sfrijită de lighioaie, mai urită decât ciuma, cu barba adusă de părea că

stă să o apuce de nas, cu ochii numai scoverliile, părul îi sta în cap de par'că ar fi fost pus cu furca, mâinele ei reschitoare goale, cocoșată și cucuiată, de seamăn pe lume numai avea.

Când vezu el o așa nemetenie spurcată stând ca o cobe rea în casa lui și pe tronul lui, un șarpe rece îi trecu prin sân. El însă își ținu firea, și merse drept la ea, întrebând-o:

— Cine ești tu, și ce cauți aici?

— Eu sunt Sărăcia, răspunse ea, și am venit nepoftită.

— Ești afară din casa mea!

— O! o! stai că prea te pripești, voinicule, îi răspunse Sărăcia rânjind la dânsul cu batjocură. Ca să scoți sărăcia din casă, trebuie să ai ce pune în locul ei.

Și rânjind încă odată, îi arătă niște colți, de care s'ar fi speriat și dracul.

Bietul om tăcu și înghiți gălușca. Cugetul că are să fie tată, vorba că trebuie să aibă ce pune în locul Sărăciei, îi mută gândul.

El voia să gonească Sărăcia din casa lui, căci nu putea mistui înfruntarea ce i-o făcuse ea, și apoi nu se îndura să-și lase odrasla pe mâinele cele blestimate ale Sărăciei.

Din nou se puse pe muncă, — muncă jidovească — se svârcolea omul și în dreapta și în stânga, noaptea o făcea zi, da și din mâini și din picioare, cum se zice, și folos nici cât negru subt unghie. Nevoile îl năpădea din toate părțile, și el nu mai știa ce să facă. De câte ori intra în casă, de atâtea ori și sfrijita de Sărăcie îi rânjia în bătae de joc.

Intr'una din zile iată că și nevastei îi abătuse să facă, și născu un dolofan de copil, sănătos și voinic ca tată-său.

Acum ce să facă el? parale n'avea; de moară nici cât să orbească un șoarece, ce-va țoale, ori vr'un dichis în casa lui, tufă! Nimic, dară nimic n'avea de ce să prinde ochiul la el. Cum s'o scoată la căpătăiu. Ar fi voit și el, de! să-și boteze copilul cu vr'un naș mai de doamne ajută, să facă și el o cumetrie. Dară cu ce? Sta bietul om cu mâinile încrucișate; se uita în cer și în pământ, și nu știa la cine să caște gura.

Și de felul lui fiind cinstit, nu voia să amăgească pe nimeni cu minciuna. El știa una și bună. Când o zice da, să fie da; când o zice nu, apoi nu.

El cunoștea de mult pe un cioban chiabur, dară nu era în sat. Când, iată că se pomenește că-l chiamă cine-va să-l cinstească. Acolo ce să-i vadă ochii? Prierenul lui suia oile în munte. Părerea lui de bine nu

Dr. Ales. de Mocsonyi,
președintele Asociațiunii.

să poate spune. Il rugă să se cumetrească, și ciobanul primi cu bucurie să-i boteze pruncul. Partea lui să trăiască bine! Să puseră toate la cale cum e bine.

La botez ciobanul dăruie finului său o oaie fătătoare. Atâta îi trebui. Când fu să plece mocanul zise: — Cumetre, tot n'ai tu unde ținea oia; lasă-o în turmă la mine, și mi ți-o îngriji-o ca și pe ale mele.

— Bine, cumetre, răspunse Neagoe, să fie precum zici tu.

El era bun bucuros că-i ia beleaua din băătăură, de oare-ce n'avea ei ce să mănânce, dar încă-mi-te să mai dea și oile.

■ Mocanul se duse cu oile. Omul se puse eară pe muncă; dară munca lui d'abia aducea cu ce bruma să-și ție zilele. Cum am zice muncea în sec.

După câtă-va vreme se pomenește cu un argat de la stâna mocanului.

— Neică, m'a trimes stăpână-meu cu lâna asta la d-ta.

— Ei, și ce să fac eu cu dânsa?

— Apoi, să vezi d-ta, stăpână-meu a pus de și-a tuns oițele și a tuns și oaia finului său. Aceasta este lâna ei și a trimis-o cui se cuvine.

— Foarte mulțumim de bunătate. Să spui cu-mătrului multă sănătate și se auzim de bine.

Și luând lâna din mâna argatului, intră în casă, merse drept către sărăcie, și cu graiu țanțos îi zise:

— Dă-te Sărăcie, la o parte, că am să pui lâna asta acolo.

Sărăcia nu se îndura, neiculiță, să iasă din culcușul ce și-l făcuse acolo.

Rânji ea și de astă dată, dară îi dete rânjitul prin pele, căci voinicul unde aduse odată lâna și buf! o lovi după ceafă de era să-și muște limba și o răsturnă jos de pe tron. Sărăcia rămase locului unde căzuse ca vai de ea.

Oaia finului fătase un miel; acesta, după ce se mai mări, îl mițui și pe dânsul ca pe mei! ceilalți și îi trimise mițele acasă.

Țeranul, și mai curagios, intră în casă, și merse iarăș drept la sărăcie.

— Dă-te, rinjito, mai la o parte, că am să pui mițele astea acolo.

Și fiind-că sărăcia tot cam întârzia, o lovi odată cu mițele de-î merse fulgi, și o dete peste cap, mai către ușe.

Pe toamnă se pomenește cu un argat că-i aduce un burdușel de brânză.

— Baciul de la stână, zise el, a adunat laptele de la oaia finului, l'a făcut brânză și l'am adus acasă.

— Spune cumătrului, răspunse Neagoe, că finul D-sale îi Sărută mâinile și să ne vedem sănătoși.

Apoi se întoarse repede în casă și îndreptându-se către sărăcie, îi zise :

— Dă-te, Sărăcie, la o parte, că am să puî burduful ăsta în locul tău.

— Da unde să mai mă dau ? răspunse Sărăcia.

— Ești afară, dacă n'ai loc, și te du în oțelele puștei vr'unui vînător ; că acolo ți-e locul.

— Ba aia-î vorbă ! mai puneți pofta în cuî.

Și lovind-o cu burduful în cap, o făcu mototul după ușe.

Bietul Neagoe fu nevoit să petreacă încă o earnă întreagă cu Sărăcia pe vatră.

În vara viitoare, mielul de la oaia finului se făcuse mare.

Acum îi aduse două lânî.

Tăranul intră cu amândouă în mânî și bufnind și răsbufnind pe Sărăcie, o pofti să iasă afară cu nepusă în masă. Sărăcia dacă văzu zorul, dete dosul pe ușe afară ; și să te ții pârleo, îi sfăriia călcăele fugind, până ce se duse să-și clocească oule în oțelele puscilor vînătorilor.

Și d'atunci a rămas de vânătorii sunt sărăci ; fiind că-și perd vremea prin colții de peatră, și mărăcinî, umblând toată ziua până să împuște și ei câte vr'o babușcă de nu știu care păsărică.

Neagoe începu a bate în pintenî de bucurie, că se cortorosise de sărăcie. Acum pe ce punea mîna, puneă și Dumnezeu mila. Toate mergeau în de bine. .ncepu și el a lega gura pânzei. Munca lui se vedea cum mergea înainte și avea parte de ea. Ce să mai spunem multe ? În scurtă vreme ajunse fruntaș al satului, după hărnicia lui, cu vitișoare, cu pluguleț și cu toate dichisurile unui om cu parte lăsată de la Dumnezeu.

Vezi că numai cu vitele se scoate sărăcia din casă afară.

2. Ioan Creangă (1837—1889) e tipul Românului neaș. Glumeț, guraliv, deștept, bun la inimă. A scris cum a trăit și a trăit cum a scris. El însuș își povestește viața cam în felul următor:

„Sunt născut la 1 Martie 1837 în satul Humulești, din părinți români.

Întâiu și întâiu am început a învăța cruce-ajută, după moda veche, la școala din Humulești, o chilie

Ioan Creangă.

făcută cu cheltuiala sătenilor, prin îndemnul și osîrdia părintelui Ioan Humulescu, care avea o mână de învățătură, un car de minte și multă bunătate de inimă, Dumnezeu să-l ierte. Poate să fi fost de vr'o unsprezece ani, când am început a învăța. Știu că eram atunci un băiat sfrijit, prizărit și fricos și de umbra mea.

Tata nu știa carte de fel și nici mult haz nu fă-

cea de densă. El ades îmi zicea: „Logofete, brânză 'n cuțu, lapte âcru 'n călimări, chiu și vaî prin buzunări, cam prea te codești la treabă; mă tem că de atâta cărturărie n'o mai fi cine să ne tragă cismele“.

Din Humulești trecu la școala din Broșteni, iar mai pe urmă la Seminarul Socola din Iași, unde absolvi (isprăvi) la 1859.

Carierea preotească nu-i venia la socoteală; a lăsat-o în pace și s'a făcut dascăl.

Ca învățător era iubit de copii, căci era glumeț și bun la inimă.

— Măi Țică, zicea el — ean fă tu la tablă pe cracănatu (M); ean fă pe bårdănosu (B); pe ghebosu (G); pe covrigu (O). Și așa fie-care literă avea o po-reclă și elevii învățau cu drag.

Din scrierile lui două sunt de mare însemnătate:

1° Un volum cuprinzând povești; și

2° Al doilea cuprinzând amintiri din copilărie, și diferite alte povestiri scurte.

Născut, din popor, trăind la țară, deprins cu datinele și credințele țăranului, din fire isteț și glumeț: numai el a fost în stare să înțelească pentru vecie icoana țăranului sfătos și glumeț, când poetic și plin de jale în povestirile întâmplărilor din viața sa, când hazliu și luător în rîs pentru tot ce era străin, pentru tot ce era tîrgoveț. Reproducem o parte din:

Dănilă Prepeleac.

(Poveste.)

Erau odată într'und sat doi frați și amândoi erau însurați. Cel mai mare era harnic, grijuliv și chiabur,¹⁾ pentru că unde punea el mîna, punea și Dumnezeu mila, dar n'avea copii. Iară cel mai mic era sărac. De multe ori fugia el de noroc și norocul de dînsul, căci era leneș, nechitit la minte și nechibzuit la trebî; și apoi mai avea și o mulțime de copii! Nevasta acestu sărac era muncitoare și bună la inimă, iar a celui bogat era pistriță la mațe și foarte zgârcită. Vorba veche: „tot un bou și-o belea“. Fratele cel sărac — sărac sê fie de păcate — tot avea și el o păreche de boi, dar

¹ bocotan.

coale: porumbi la păr, tineri, nalți de trup, țapoși la coarne, amândoi cudalbi, țințați în frunte, ciolănași, cum sunt mai buni de înjugat la car, de ieșit cu dinșii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cărcee, coasă, hreapcă,¹) țepoi, greblă și câte alte lucruri ce trebuesc omului gospodar, nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemenea lucruri, totdeauna supăra pe alții, iar mai ales pe frate-său care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adese-ori:

— Frate, frate, dar pita-i cu bani, bărbate.

— Apoî dă, măi nevestă, sângele apă nu se face. Dacă nu l'oi ajuta eu, cine să-l ajute?

Nevasta ne mai având încotro, tăcea și înghițea noduri. — Toate ca toatele, dar carul său era de hai-mana. Nu treceau două, trei zile la mijloc, și se trezea la ușa ei cu Dănilă, cumnatu-său, cerend să-i împrumute carul: ba să-și aducă lemne din pădure, ba făină de la moară, ba căpiți din țarină, ba multe de toate.

— Măi frate, zise într-o zi, cel mai mare, ăstuia-lalt: mî-e lehamite de frăția noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ți închipuiești și un car? Al meu l-ai hârbuit de tot, Hodorog! în colo, hodorog! pe dincolo: carul se strică. Și apoî știi vorba aceea: „dă-ți popă pintenii și bate iapa cu călcăiele.“

— Apoî de, frate zise ăstalalt, scărpinându-se în cap, ce să fac?

— Ce să faci? Să te învêț eu; boii tăi sunt mari și frumoși; ia-i și-i du la iearmaroc, vinde-i și cumpără alții mai mici și mai ieftini; ear cu banii rămași, cumpără-ți și un car și iacă te-ai făcut gospodar.

— Ia, știi că nu mai învățat rău? Așa am să fac.

Zicend aceste se duse la dînsul acasă își ia boii de funie și pornește cu ei spre târg. Dar cum am spus, omul nostru era un om de aceia, căruia îi mânca căiniî din traistă și toate trebile câte le făcea, le făcea pe dos. Târgul era cam pe de parte, și iearmarocul pe sfîrșite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Pre-

¹ sapă.

peleac? (că așa îi era porecla pentru-că atâta odor avea și el pe lângă casă, făcut de mâna lui). El tu-
flește cușma pe cap, o îndeasă pe urechi și habar n'are.
„Nici nu-î pasă de Năstasă; de Nichita, nici atâta.“
Mergând el cu Duman și Tălășman ai săi, tot înainte
spre iarmaroc, tocmai pe când suia un deal lung și
trăgănat, alt om venea dinspre târg cu un car nou, ce
și-l cumpăraseră, chiar atunci și pe care-l trăgea cu mâ-
nile singur, la vale cu proptele și la deal cu opintele.

— Stăi prietene, zise ăst cu boii, care s'nt tot
zmuceau din fune, văzând troscotul cel fraget și mândru
de pe lângă drum. Stăi puțin cu carul c'am să-ți spun
ceva.

— Eu aş sta, dar nu prea vrea el să stea. Dar
ce ai să-mi spui?

— Carul dumitale par'că merge singur.

— D'apoi... mai singur, nu-l vezi?

— Prietene, știu una?

— Știu dacă mi-î spune.

— Hai să facem treampa: dă-mi carul, și na-ți
boii. Nu vreau să le mai port grija 'n spate: ba fân,
ba ocol, ba să nu-î mănse lupii, ba de multe de toate...
Oi fi eu vrednic să trag un car; mai ales dacă merge
singur.

— Suguiești, măi omule, or ți-î într'adins?

— Ba nu suguiesc, zise Dănilă.

— Apoi dar te vîd că ești bun mehenghiu¹)... zise
cel cu carul; m'ai găsit într'un chef bun; hai, noroc
să dea Dumnezeu! Să-ți aibă parte de car, și eu de boi.

Apoi dă carul, își ia boii, pleacă pe costișă în-
tr-o parte spre pădure și se cam mai duce. Istalalt,
adecă Dănilă, zice în gândul său:

— Taci, că-î cu buche; l-am potcovit bine...
De nu cumva s'ar resgândi; dar par'că nu era țigan
să 'ntoarcă.

Apoi își ia și el carul și pornește tot la vale, înapoi,
spre casă.

— Aho! car nebun, aho! Când te-oî încărca zdra-
văn cu saci dela moară, or cu fân din țarină, atunci
să mergi așa!

Și cât p'aci, cât p'aci se nu-l ia carul înainte.

¹ Șugubăț, glumeț.

Dar dela o vreme valea s'a sfirșit, și s'a început un deal; când să-l suie la deal, suie-l dacă poți!... Hârți! încolo; scârți! încolo; pârfi! încolo... carul se da înapoi.

— Na! Car mi-a trebuit, car am găsit!

Apoi cu mare greu hartoește carul într'o parte, îl oprește în loc, se pune pe proțap și se așterne pe gânduri.

Dr. Iosif Gall,

membru în casa magnaților, președ. parohiei rom. din loc.

— Mă!... asta încă-i una! De-oî fi eu Dănilă Prepeleac, am prăpădit boii; ear de n'oî fi eu acela, apoi am găsit o căruță... Ba e Prepeleac, ba nu-i el...

Când iacă un om trecea iute spre târg, c'o capră de vânzare.

— Prietene, zise Dănilă, nu mi-i da capra ceea să-ți dau carul ăsta? etc. etc.

3. **Dumitru Stăncescu.** Urmaşul cel mai de frunte al celor doi povestari : Ispirescu şi Creangă, putem zice, că a fost *Dumitru Stăncescu*. Nu a trăit mult, dar' a lucrat mult. A făcut traduceri bune din scriitori străini ; a condus „*Biblioteca pentru toţi*“. Lucrarea sa cea mai însemnată rămâne însă adunarea de basme şi glume — din gura poporului.

George Szerb,
deputat dietal, vice-preşed. par. rom. din loc.

Am zis că e un fel de urmaş al lui Ispirescu şi Creangă, dar' e urmaş numai în privinţa renumelui. Incolo : e o deosebire între ei. Apucându-se de-odată să scrie despre acelaş lucru : am vedea pe Ispirescu, că scrie serios, în limbă curgătoare, dulce ; Creangă ar scrie tot în limbă dulce ca un fagure de miere, dar' mai pe lung, făcând mai multă vorbă, presărând glume

și frânturi de limbă; *Stăncescu* ar măcina-o cu zece cuvinte, dar atât de nimerit, încât ai rămânea încântat. Mai pe scurt: *Ispirescu* e maiestos; *Creangă* senin și guraliv; *Stăncescu* scurt și mēduvos. Eată ceva din peana lui:

Nați-o frântă, că ți-am dres-o.

Un student primii într'o zi cu bucurie pe servitorul casei lui, care îi aducea nuvele din partea familiei.

— Ce veste îmi aduci d'acasă? întrebă tinărul, bune, bune!

— Nici o veste, dle, răspunse servitorul, decât aceea numai că a murit cioara.

— Acestea sunt toate nuvelele? și cum a murit biata pasere?

— Fiindcă a mâncat multă carne.

— Cine i-a dat atâta carne? întrebă studentul.

— Cei patru cai ai trăsurii noastre, răspunse servitorul.

— Cum au murit caii? explică-te.

— Ah! sērmanii dobitoci era să trăească multă vreme, dacă nu-i sileau să care atâta apă.

— Și la ce v'a trebuit atâta apă?

— La stînsul focului în ziua când s'au aprins casele.

— Ce fel, casele noastre au ars? Ah! Dumnezeule!

— Așa din nenorocire! și dacă oamenii casei erau mai cu luare aminte când țineau luminările, nu era să se întēple nimic.

— Dar ce trebuință aveau de luminări?

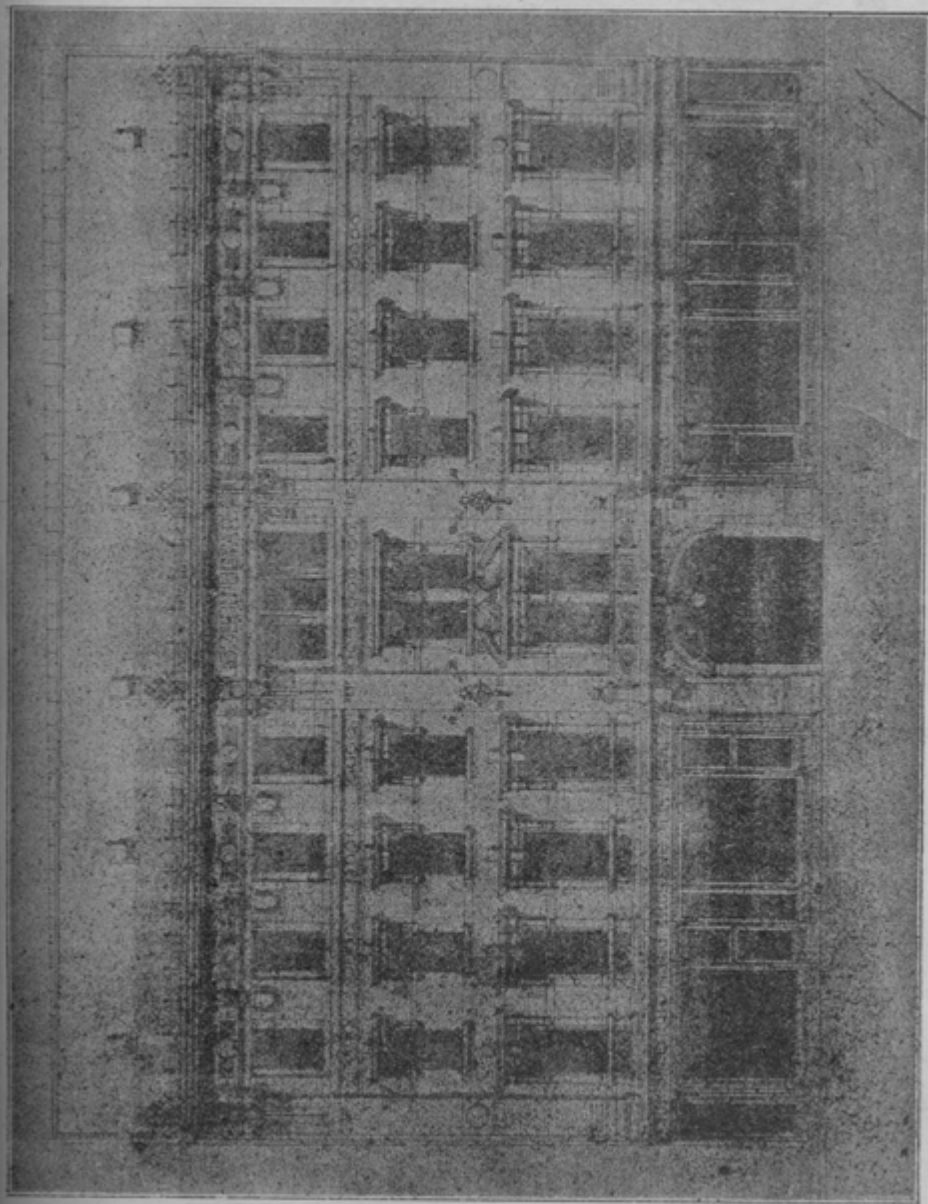
— Le țineau când înmormētau pe mama d-v.

— Cum! a murit mama! Ah, D-zeule! și mie să nu-mi facă nime cunoscut.

— Nu s'a putut, d-le, răspunse servitorul, fiindcă mama d-v. a murit de supărare.

— Pentru numele lui D-zeu! cine i-a cauzat astă supărare!

— Moartea părintelui d-v., care a murit de apoplexie.

Casele lui Gozsdu.

Schimb.

Trecea un Țigan pe un drum mare ducându-se unde i-o fi fost lui treaba.

În cale iacă o cârciumă pe care o ținea un Ovrei. Țiganul se frigea de sete de o parte ear de alta îi și plăcea băutura, bată-l pustia, de murea după ea, ear banî se plătească de o bea.... nici lăsaie.

Cum se facă?... S'a gândit să caute a păcăli pe Ovrei. A intrat în cârciumă și s'a așezat la o masă și a cerut să-i aducă o litră de vin. Ovreiul i-a adus și Țiganul a gustat nițel din el, și a lăsat ulcica jos, iar după aia a trecut un minut de ceas și a repezit țiganul mâinile la pânțe și a început a țipa, că moare și moare de durere la inimă, și nu, că a dat holera peste el și ce se face, că moare și îi rămâne Țiganca și dancii pe drumuri.

Ovreiul când a auzit de holeră a înlemnit după teighea. Țiganul din dureri l'a rugat să ia vinul înapoi și să-i dea o jumătate de rachiu de drojdii, că cu-ala poate i-o trece. Cârciumarul repede s'a coborît în pivniță, a scos o jumătate de oca de rachiu de drojdii și a adus-o țiganului, care o bău iute.

După-ce o bău de își mulțumi pofta, se făcu țiganul a se liniști și a-i trece durerea din ce în ce mai mult, până îi trecu de tot.

Și după-ce îi trecu zise „noroc“ și se îndreptă spre ușe să plece.

Ovreiul văzând, că pleacă, se repezi după el să-i plătească.

— Ce să plătesc mă Jidove, nu-ți dădui vinu îndărăt?

— Bini, ai dat, răspunse Ovreiul, dar dacă l-ai plătit?

— Da ce mă l-am băut, se țî-l plătesc? Am făcut schimb; ei al dracului Jidan vrea să mă mai înșele după-ce nu era bun.

Și plecă Țiganul făcând gălăgie, ear Ovreiul rămase nedumerit în ușe făcând socoteala pe degete.

Parochia română din loc.

Până în anul 1888 familiile române de legea ortodocșă din Budapesta se țineau de *parochia greco-valachă* și aveau preot, cantor și învățător român. Și erau mulți Români parochieni ai acestei comunități bisericești, erau aleși și în comitet, ba și președintele comitetului a fost în multe rânduri român, între ei și *Emanuil Gozdsu*. După naționalitate parochienii erau de două feluri: *Greci* și *Români* și anume Macedo-Români și Români băștinași.

În 1888, după moartea preotului Ioanichiu *Miculescu*, Grecii nu s'au mai învoit să se aleagă alt preot român în locul lui, fiind hotărâți totodată a scoate și limba română din slujba dumnezească. Până aci o Duminică se ținea serviciul grecesc și a doua românește. În anul acesta s'a ales preot macedo-român, care să servească numai grecesc. Acestuia i-s'a oprit mai târziu de a folosi limba română chiar și la botezuri, nunți, masluri, feștani etc. în familii române. Cantorul și învățătorul românesc de asemenea și-au pierdut slujba.

Pricina acestor schimbări a fost neînțelegerea dintre Grecii și Români din România — cei chemați însă le-au întemeiat pe împrejurarea, că parochia e numai a Grecilor și a Macedo-Românilor și că la început s'a și folosit numai limba grecească la serviciul divin. Vederile acestea au fost spriginite și de câțiva Macedo-Români mai noi, crescuți în spirit grecesc și 'n chipul asta Români băștinași (din Ungaria, stabiliți în Buda-

pesta) au fost șterși din lista parochienilor, după ce fuseseră parochieni aproape 80 de ani.

S'au luat tot felul de pași împotriva acestei hotărîri, dar nu s'a ajuns la nimic; chiar nici petițiunea adresată în 10 Martie 1890 Majestății Sale n'a ajutat mult. Rezoluțiunea ministerială din 1888 dă dreptul celor îngremiați ca parochieni, să pornească proces pentru câștigarea drepturilor, ear Românilor greco-orientali din Budapesta neîngremiați la comunitatea bisericească gr.-valachă li-s'a răspuns, că pot constitui parochie neatâr-nătoare.

În chipul acesta Româniî din capitala țerii au ră-mas fără păstor sufletec.

În 1890 s'a spus pe larg tot trecutul Românilor gr.-orientali de aci și purcederea nedreaptă a Grecilor față de dênșii — din partea dlui *Ioan cav. de Pușcariu*, jude de Curie în pensiune, într'un memorand bine redactat. S'a accentuat în acest memorand și lipsa de a fi îngrijite sufletește familiile române barem provisor din partea preotului macedo-român. La rezultat însă n'au ajuns Româniî nici acum.

Tot în anul 1890 s'a petiționat la consistorul din Arad, ca să fie primiți în sinul metropoliei române ortodoxe și să se poată constitui în parochie neatâr-nătoare de cea greco-valachă, neperzându-și însă dreptul de a-și câștiga pretențiunile dela amintita parochie. În anul acesta, luna Decembre, a fost primită cererea de mai sus în principiu (fără a se aduce hotărîri anumite); în Martie 1891 apoi Româniî, cari nu s'au ținut de bi-serica greco-valachă, au fost primiți în metropolia din Sibîu și îngremiați la protopopiatul Aradului. În scrip-tul consistorial se dă îndrumarea, ca deocamdată să se constituie parochie filie, care să se țină de cea din Arad. Funcțiunile în familii le va 'ndeplini preotul român militar.

Nu peste mult însă preotul militar român a fost transferat din Budapesta. În urma acestei împrejurări a fost apoi denumit de catichet candidatul la preoție și iuristul absolut, dl *George Bogoeviču*. Denumirea aceasta însă a fost protestată de episcopul sêrb, *Bogdanovici*, din Buda, sub cuvânt, că toți greco-orientalii din Buda-pesta se țin de iurisdicțiunea (legiuirea) lui. Faptul ăsta,

dar mai ales împrejurarea, că familiile române erau lipsite de mângăerea, ce ar putea-o gusta ascultând slujba dumnezească în graiu românesc, aduse cu sine ca Români de aci să se adreseze episcopului *Iosif Goldiș* cu rugarea de a-l sfinți pe dl G. Bogoevițu întru preot. Ți-s'a răspuns, că fără constituirea Românilor greco-orientali în parohie materă și fără asigurarea venitoror recerute nu se poate face sfințirea de preot.

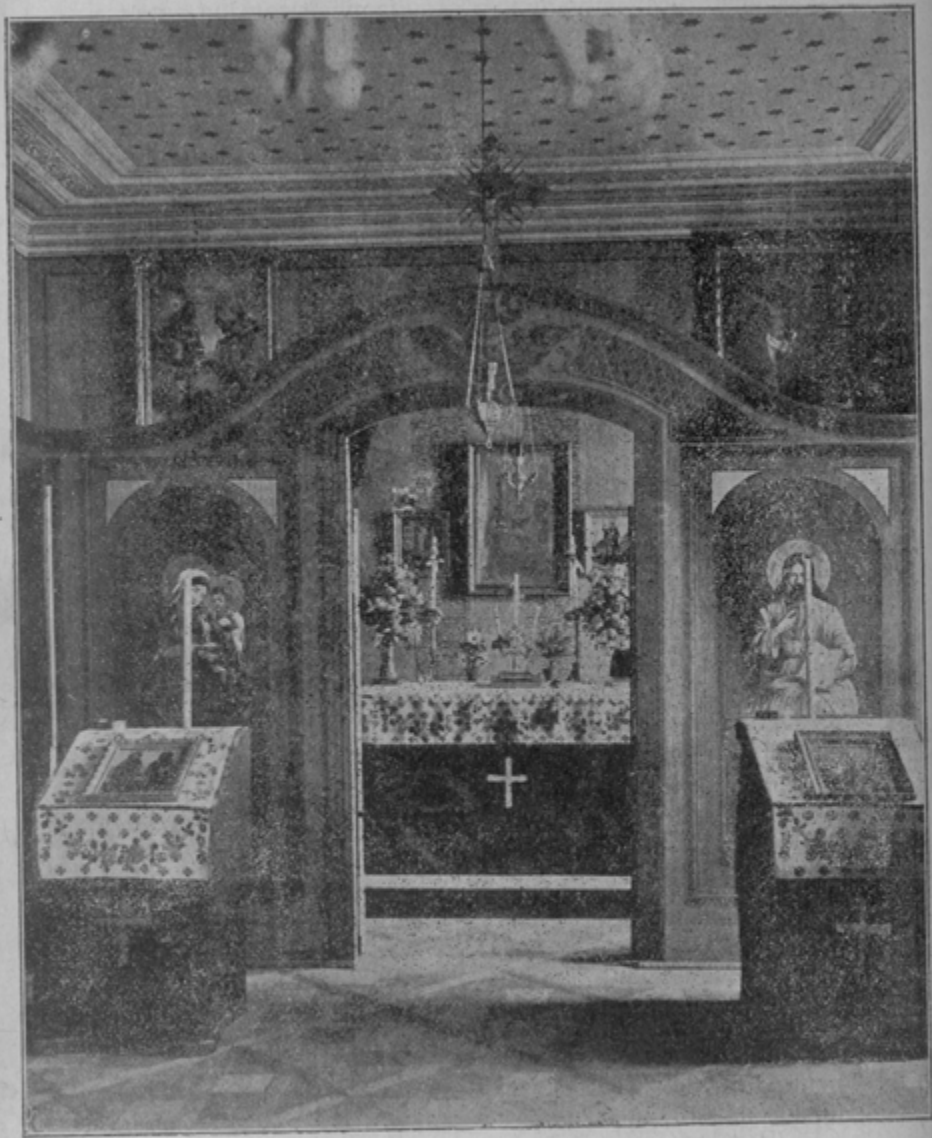
Stând așa lucrurile, în 11 Martie n. 1900 s'a întrunit mult public românesc într'o sală a hotelului »Re-

Vichentie Babeș,
membru al Academiei române.

gina Angliei» din loc, ca să se sfătuiască în privința înființării parohiei. A alergat la această întrunire și tinerimea universitară și între aplause sgomotoase și cu mare însuflețire a fost ales președinte dl *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, care lucrase deja mult pentru eșirea la un bun sfârșit cu afacerea aceasta atât de însemnată.

Resultatul adunării acesteia a fost hotărîrea însuflețitoare de a se 'nființa parochia materă atât de mult

Iconostasul și altarul capelei rom. gr.-or. din Budapesta.

așteptată, care să aparțină eparchiei Aradului. Își susține totodată dreptul de a se folosi de toate cele avute până la 1888, când a fost scoasă limba română din biserica greco-valachă, numită acum greco-macedo-valachă.

S'au înscris ca parochieni 44 capi de familie și s'au subscris din partea tuturor 820 fl. anual pentru susținerea parohiei și 730 fl. pentru înzestrarea capelei.

Ghenadie G. Bogoevițu,
preotul par. rom. gr.-or. din Budapesta.

Leafa preotului se ficsează la 300 fl. deocamdată, a cantorului la 60 fl., și a crâșnicului la 40 fl. Din partea președintelui se exprimă nădejdea, că tinerimea va ajuta îndeplinirea slujbei dumnezeiești cântând, ba formând chiar și cor. Tinerimea promite însuflețită prin rostul dlu *I. Lăpădatu*, stud. în filosofie. Paroch e ales dl *G. Bogoevițu*, care mulțumește Tatălui ceresc pentru

că în sfârșit s'a pus temeiul parohiei și promite celor de față, că-și va îndeplini chemarea cu cea mai mare sfințenie, corăspunzând încrederii puse în dînsul. Intre altele spune, că meritul cel mai mare întru îndeplinirea fierbîntei dorinți de a se face biserică în Budapesta este al episcopului Goldiș și al Dlor I. cav. de Pușcariu și Dr. I. Gall.

În comitetul parochial s'ă aleg cu unanimitate următorii domni: 1. Dr. Emil Babeșiu, 2. Ioan Canidachi, 3. Dr. Victor Cupșa, 4. Dr. Augustin Dumitreanu, 5. Dr. Iosif Gall, 6. Dr. Iuliu Pușcariu, 7. Gherasim Rațiu, 8. Silviu Suciu, 9. George Szerb și 10. Paul Toiorescu.

Epitropi s'ă aleși cu unanimitate domni: George Radulescu și George Liuba. În ședința comitetului ținută tot în 27 Februarie (11 Martie) s'a ales președinte dl Dr. Iosif Gall, ear vice-președinte dl George Szerb.

Raportul comitetului parochial prezentat primului sinod, ținut în 3/16 Martie 1902, după ce parochia a fost recunoscută din partea guvernului, arată toată activitatea, ce s'a dezvoltat în sînul parohiei dela înființarea ei până în 3/16 Martie 1902. Scoatem din acest raport datele mai însemnate.

De capelă s'a închiriat o localitate din casele lui Gozsdu (str. Holló, 8). Din partea consistorului arădan s'au aprobat toate hotărîrile, precum și alegerea preotului, pe care l'a promovat întru ieromonach.

Sfințirea capelei s'a făcut cu mare pompă din partea episcopului Goldiș în ¹²/₂₆ Noembre. Răspunsurile le-a cântat corul studenților sub conducerea d-lui Leonida' Domide, stud. med. Parochul Ghenadie G. Bogoeviciu din prilejul sfințirii a fost distins cu briu roșu.

Încă în 1901 s'au făcut pașii de lipsă la magistratul capitalei, pentru dobîndirea unui loc gratuit pentru zidirea unei biserici după cum cer împrejurările. Petițiunea încă nu e rezolvită, dar e nădejde, că va fi luată în seamă. Comitetul a făcut propunerea în sinod, ca să se înceapă o colectă de bani în țara întreagă pentru acoperirea speselor împreunate cu clădirea, ceea ce în principiu s'a primit și din partea sinodului.

Intre donatorii bisericeii sunt înșirați: Episcopul Goldiș cu 1 antimis; d. Vicențiu Babeș cu 12 Mineie,

1 Penticostar și 1 Triod; Consistorul archidieceșan la intervenirea Escelentei Sale Mitropolitului Ioan Mețianu cu 1 Evanghelie, 1 Apostol, 1 Ochtoich mare și 1 Ochtoich mic; d-na vîd. Melania Gozșdu cu 1 rînd de haine preotești, precum și toate cele ce sînt de ele, afară de aceasta mîsaie brodate de dînsa pentru sf. altar; d. G. Rădulescu cu 1 icoană și 1 candelă de argint; d-na G. Rădulescu și d-șoara Irina Rădulescu cu 1 mîsaie pentru sf. mormînt, 2 vase cu flori artificiale și 3 stihare pentru copiii ministranți; d-na G. Frușă cu 4 sfeșnice, etc. etc.

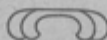
Din partea tinerimii s'au dăruit 400 cor. ca basă a unui fond de cor bisericesc permanent, ear 93 cor. 28 fil. pentru trebuințele bisericii. Suma din urmă a fost primită din partea sinodului ca prima sumă intrată pentru acoperirea speșelor împreunate cu zidirea bisericii. Sumele acestea două au fost obținute din partea corului bisericesc, care condus de dirigentul *C. Popescu*, stud. în fil. a arangiat o ședință în amintirea lui Șaguna și o petrecere cu joc. Actul de donațiune e subscris de domni universitari *Dionisie Stoica*, *Cornel Popescu*, *Grigorie Domilescu* și *Filip Mihaiu*.

Numărul sufletelor înmatriculate în parohie până la 31 Decembre 1901 a fost 480. Afară de aceștia sunt membrii parohiei și tinerii universitari coriști. Crește însă din zi în zi numărul celor dintâi.

*

Prin înființarea acestei parohii s'a făcut mult bine. Ne-am adunat toți Români la un loc, unde mărim pe prea bunul Dumnezeu în dulcea noastră limbă strămoșească.

Lucrul de căpetenie este acum zidirea bisericii. Să nădăjduim însă, că se va face și aceea cu ajutorul lui D-zeu și al oamenilor de inimă.

Zina Munților.

Trei poeți.

Alecsandri, Eminescu și Coșbuc.

Românul e născut poet, vorba lui Vasilie Alecsandri. Când e voios cântă, când e întristat eară cântă și când își petrece nu poate sta fără să nu cânte. Poate nici un alt popor n'are atâtea poezii ca poporul nostru. Poeziile populare sunt cunoscute destul de bine și 'n „Poporul Român“ publicăm în de-ajuns. Aci voim să le facem cunoscut cetitorilor pe cei mai mari poeți ai nostri, cari s'au îndeletnicit cu scrisul de poezii, nu atât în formă populară, ci în formă măestrită. O facem aceasta cu atât mai mult, cu cât suntem convinși, că poporul în cea mai mare parte nici de nume nu le-a auzit.

1. Vasilie Alecsandri. Senin și frumos a fost cerjul atunci, când a văzut lumina soarelui un mare poet al nostru, senină și frumoasă i-a fost întreaga viață și senine și dulci sunt versurile lui, scântele și mărgăritarele sufletului lui. Farmecile naturii, zimbetul dorului de călătorie picură în cuvintele lui ca lacrimi de rouă în frunzișul codrului. Nu înzadar a întocmit Dumnezeu așa, ca Alecsandri să vadă razele soarelui pentru prima-dată afară în natură, într-o căruță simplă pe drumul ce duce spre Bacău.

Erau vremuri grele la 1821 în țeara românească și părinții lui Alecsandri au fost siliți să fugă spre Bacău, ear în drumul acesta pe așternutul de fân a zărit mai întâu lumina zili seninul și veselul nostru Vasilie Alecsandri, cântărețul florilor și al primăverii. Norocoasă a fost steaua, sub care s'a născut; a știu întrupa frumsețile naturii în icoane amăgitor de fru-

moase, și-a iubit neamul și țeara și mai presus de toate și-a iubit poporul, ca nici un altul, căci întreaga viață i-a fost legată de el și tot ce a făcut pentru el a făcut.

Durere însă, poporul român astăzi abia îi cunoaște numele, ba câți nu sunt, cari nici nu i-l'au auzit. De aceea ar fi păcat, ca să nu se renască în cugetele Românilor și să nu știe că cine a fost.

Încă de copil Alecsandri a dovedit o agerime rară de minte; era pururea vesel, sprinten și sburdalnic, plăcerea cea mai mare-i era să alerge prin grădina frumoasă a moșiei din Mircești cu prietinel său nedespărțit, Țigăncușul Vasilie Porojan. Aici la moșie a avut tot ce i-a dorit inima, căci părinții-i erau avuți și le era drag de băiat. În umbra tremurătorilor arbori, pe cărările tăiate printre flori și earbă verde, în bătaia mirosului de lunci, înfrățit cu fluturii, încungiurat de câmpii îmbrăcate în aurul grânelor, ascultând glasul dulcele doine și perzându-și privirea în urma cocorilor dispăruți în marea albastrului cer — și-a trăit el copilăria.

Natura își săpase adânc farmecile în sufletul lui, când Alecsandri plecă departe, la Paris, ca să-și isprăviască anii de școală. Dorul de țeară îl aduce nu peste mult înapoi și își pune'n gând să lucre din răspuneri pentru deșteptarea poporului său iubit. Intră în mijlocul poporului și începe, să desgroape din mintea lui cântece și basme; pe „Ileana Cosânzeana“ și pe „Feți frumoși“. El le dă în lume și începe să cânte și el pe coarda poporului. Abia era de 20 ani când a arătat lumii câtă frumseță știe croi mintea poporului, pe care până aci nime nu-l băga 'n seamă. El cântă alături cu poporul frumsețile naturii și dragostea de țeară. Privește cu ochii natura și sufletul țăranului; câmpul, florile, pădurea, izvoarele sunt surorile lui, pe cari le iubeste și cărora le cunoaște toate șoaptele și suspinele. Poesiile din partea primă a vieții lui sunt șoapte de dragoste și de frumseți prinse din tremurul frunzișului din codru: „Doine“ și „Lăcrimioare“.

*

Munții încep să se cutremure, din stâncă în stâncă ca un bubuit puternic răsună glasul libertății, care ajunge și în țeara lui Alecsandri. E anul 1848. Europa

întreagă fierbe. Alecsandri încă e însuflețit de glasul libertății și își dă toate silințele, ca să deștepte în poporul său conștiința, că cine și ce este el. Isbutește să mântuiască din sclăvie pe Țigani, cari până aci erau robi la curțile boerilor și erau ținuți în rînd cu animalele.

După anul 1848 trebuie să plece din țeară; să duce ear la Paris, unde ține Francezilor conferințe despre Români, descriindu-i în colorile cele mai frumoase și câștigând multe inimi pentru ei.

Să întoarce ear acasă nu peste mult. Pe acele vremi era mare desbinarea între cele două țări românești, Muntenia și Moldova. Lupte peste lupte, frații între ei își vîrsau sângele fără milă pe câmpul de bătălie. Alecsandri ajutat de câțiva prietini umblă din loc în loc, din o țeară în cealaltă și isbutește să împace cele două țărișoare punându-le de domnitor la amîndouă pe Cuza, în 1850. Bucuria cea mare, ce a simțit-o Alecsandri atunci a dat naștere la frumoasa poezie „*Hora unirii*”.

Nu mai el a putut cu cuvintele blânde și chibzuite câștiga pe crâncenul Napoleon, de care tremura Europa întreagă, pentru Români și prin aceasta și recunoașterea României din partea puterilor europene.

Să retrage apoi la moșia sa la Mircești, unde pune pe hîrtie mîrgăritarele poeziei sale, așa numitele „*Pasteluri*”: poeziile gingașe și senine, în cari cîntă frumsețile primăverii, tainele nopții, lacrimile dimineții și farmecile frumoasei naturi.

Nu trece mult și vremurile se schimbă. Domn al României ajunge Carol I., care 'și-a pus de gând să-și înalte țeara și poporul la bunăstare. Sub mîna lui ocrotitoare țeara crește și înflorește. Vine anul 1878. Să prind în luptă Rușii cu Turcii și era cît pe-aci să mînce Rușii bătăie, de nu le săriau într'ajutor Români, cari s'au grăbit să-și apere țeara de peire. Alecsandri în aceste vremuri de cercare lucră cu puterea cuvîntului cutreerînd țeara și adunînd bani pentru cei rămași orfanî și lipsiți. Scrie poezii însuflețitoare și aprinde sângele în vinele tuturor; țeranul lasă coarnele plugului, funcționarii aruncă peana și prind armele în mînă. În aceste vremuri a făcut Alecsandri neperitor numele unui „*Peneș Curcanul*”, „*Sergentul*”, „*Frații Jderi*” etc.

După războiul Alecsandri lucră mai departe pentru-ca România să câştige dreptul de regat, ceea-ce îi şi succede în 1881.

Tot în acest timp câştigă Alecsandri dela o societate din Franca premiul o cupă de argint pentru „*Cântecul gînteî latine*“, care a fost declarată ca cea mai bună dintre 57 de poezii, ce intraseră la concurs. Cu aceasta şi-a câştigat un renume înaintea lumii întregi atât sieşi, cât şi întregului popor român.

Dar' vremea trece şi gingaşul şi sprintenul copil de odinioară îmbătrâni. După atâtea fapte nobile şi măreţe se retrase ca om bătrân, dar' tot tînăr în simţeminte, la moşia din Mirceşti, unde în August 1890 îşi închise ochii pe vecie.

Ţeara întreagă l'a jelit; n'a fost suflet român, care să nu fi vărsat o lacrimă pentru el, pentru-că el singur a fost, care era iubit atât la palate cât şi la coliba ţăranului. El este singurul, care a rămas lipit de poporul său, pentru care a jertfit tot, ce 'i-a stat în putere. El a rămas pentru totdeauna'n sufletul poporului român. „În toate a fost stăpânit de aceeaşi simţire românească, de aceeaşi duşie şi nestrămutată dragoste pentru tot ce se ţine de mândria neamului, de farmecul limbii şi de pămîntul ţării“.

Alecsandri a scris multe piese teatrale, dintre cari o parte se joacă şi azi. Fie ca poporul nostru să-şi îmbroscăteze amintirea acestui mare bărbat al neamului nostru, să cetească ceea-ce măiestra lui mână a pus pe hîrtie, şi din aceea să-şi aducă aminte cine a fost Alecsandri, ear din cuvintele lui pline de foc şi dragoste de neam să ia şi poporul nostru învăţătură să-şi iubească neamul şi oamenii mari.

*

2. Michail Eminescu este cel mai profund cugeător dintre toţi poezii, pe cari i-am avut. În poeziile lui se află în mare parte filosofie provenită din căutarea după adevăr, din căutarea rostului vieţii şi al lumii.

De aceea însă a cântat el şi iubirea, dragostea în poezii de o frumseţă neîntrecută şi de-o gingăşie, ce n'o mai găseşti în literatura noastră. Iubirea de patrie i-a fost mare şi aceasta l'a făcut să-i ia la răfuială pe toţi nemernicii, cari se fălesc cu numele de Român şi

cară nu-î fac țerii decât rușine. Eminescu batjocorește în poeziile sale tot ce nu îi se cade unui om să facă.

Împăcare nu-și află bietul poet pe pământ. Dragostea îl împacă câțva timp, dar în cele din urmă numai în viața cealaltă sperează fericire.

Poesii așa frumoase nu s'au scris la noi ca ale lui Eminescu. A cunoscut bine limba, precum și poeziile populare și a știut să se folosiască și de cea dintâi și de cele din urmă.

Mihail Eminescu.

S'a născut în Botoșani (România) și a trecut prin multe neajunsuri în viața sa. A studiat și în Blaș, apoi în Cernăuți și 'n urmă prin Germania. Fiind însă om drept și nefiindu-i frică a spune adevărul n'a prea dus-o bine în viață. A fost mult timp redactor la un

ziar din România „Timpul“. Intreagă vieața a trăit-o sărac. Imprejurarea aceasta, munca nepregetată, gândurile cele multe și profunde, precum și niște boale de natură mai grea l'au făcut de și-a pierdut mai în urmă mințile și a murit la 1889 în casa de nebuni.

A scris puțin, dar ce a scris e de o valoare netăgăduită. Afară de poezii a scris nuvele și articole de ziar. În anul acesta*) i-s'a ridicat la Dumbrăveni un monument, care s'a desvălit cu frumoase ceremonii.

Eminescu a fost un adevărat măestru al condeiului și dacă e să reproducem ceva de el, cam greu putem alege, căci numai cetind tot ce a scris ne putem face idee de puterile sufletești, pe cari a fost stăpân.

El a scris „Ce te legeni codrule?“, „Vezi rându-nele se duc“, „Somnuroase păserele“ și alte multe poezii, cari se cântă azi. Tot din peana lui a eșit frumoasa

DOINA.

*Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânșu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân' la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la mare la Hotin
Mereu calea ne-o ațin;
Din Boian la Vatra-Dornii
A umplut omida cornii
Și străinul te tot paște,
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar până 'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărât tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici îl vara vara lui,
Și-i străin în țara lui.*

*) Vara a. 1902.

De la Turnu 'n Dorohoiu
 Curg dușmanii în puhoiu
 Și s'așează pe la noi ;
 Și cum vin cu drum de fier,
 Toate cântecele pier,
 Zboară paserile toate
 De neagra străinătate :
 Numai umbra spinului
 La ușa creștinului.
 Iși desbracă țara sînul,
 Codrul — frate cu Românul —
 De seacă se tot pleacă
 Și izvoarele îi seacă —
 Sărac în țară săracă !

Cine-a îndrăgit străinii,
 Mânca-i-ar inima câinii,
 Mânca-i-ar casa pustia
 Și neamul nemernicia !

Stefane, Măria Ta,
 Tu la Putna nu mai sta.
 Las' Archimandritului
 Toată grija schitului,
 Lasă grija Sfinților
 În sama părinților.
 Clopotele să le tragă
 Ziua 'ntreagă noaptea 'ntreagă,
 Doar s'a 'ndura Dumnezeu,
 Ca să-ți mântui neamul tău !
 Tu te 'naltă din mormânt,
 Să te-aud din corn sunând
 Și Moldova adunând.
 De-î suna din corn odată,
 Ai s'aduni Moldova toată,
 De-î suna de două ori
 Iși vin codrii 'n ajutor,
 De-î suna a treia oară :
 Toți dușmanii or să peară
 Din hotară în hotară —
 Indrăgi-i-ar ciorile
 Și spânzurătorile !

Eminescu n'a scris pentru ca să publice, ci pentru că a simțit lipsa de a scrie, de a-și pune pe hârtie cugetările și simțimentele. De aceea după moartea lui s'au găsit mulțime de poezii necunoscute, cari împreună cu cele cunoscute și cu tot ce a scris poetul s'au publicat în „*Biblioteca scriitorilor români*“, ce apare în București.

Din poeziile nepublicate lăsăm să urmeze două:

*Doină, doină, greu îmi cazî
Din pădurea cea de brazi
Și cu jale îmi răsuni
Din huceagul de aluni,
Și m'adormî, m'adormî cu drag
Prin frunzișul cel de fag.
Cine sună'n cetine?
Doinița, prietine,
Tragănă-să, tragănă
Frunza'n codru leagănă.*

*

*Codrule, Măria-Ta
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n'oiu strica,
Numa'n umbră m'oiu culca
Sub cel teiu bătut de vînt,
Cu floarea până'n pămînt
Și s'aud vuind cu drag
Vîntu 'n crengile de fag.
Vîntul sună, tragănă,
Frunza 'n codru leagănă,
Lângă teiu va trăgăna
Frunza că i-a legăna,
Frunza, că i-a scutura
Rîșchirînd-o, vînturînd-o
Peste mine troenînd-o.*

*

3. George Coșbuc e cel mai de frunte poet român în viață. S'a născut în ținutul Năsăudului, dar trăiește în București. De mic băiat a crescut și a trăit tot în mijlocul poporului. Avînd mare dar dela D-zeu

a început a scrie poezii de când era de 15 ani. Vieța poporului cu toate durerile, și cu toate bucuriile se oglindează în scrierile lui. Simte o plăcere nespasă de câmpul cu florile, de dealul cu pădurile, de pasările cântătoare, de satul cu feciorii și fetele — și de toate lucrurile lăsate de Dumnezeu spre binele și bucuria oamenilor. Cetind poeziile lui, simțești o mai mare dragoste de vieță; ți-să inseninează inima și sufletul.

George Cosbuc

Dela el avem două volume de poezii:

1. „*Balade și Idile*“;

2. „*Fire de tort*“. A mai scris apoi:

„*Răsboiul nostru pentru neatârnare*“ și „*Istoria unei coroane de oțel*“ — amândouă în prosă, etc. etc. Îi publicăm următoarea poezie mai nouă:

ÎN MIEZUL VERII.

Sub paltin aici e răcoare.

S'aud rîndunele de sus

Cîntînd și jucîndu-să 'n soare.

Tăcută e valea 'nflorită
 Și-un nor ca o pânză-aurită
 Să duce spre-Apus.

Pădurea pe culme, mai tace,
 Mai cântă cu freamăt încet,
 Iar une-cri virfu-și desface
 Dând vântului loc să colinde.
 Ear grangurul puii-și deprinde
 Să cânte 'n făget.

Eu ved cum se urcă pe-o creastă,
 Călare pe-o gloabă de cal,
 Merinde ducând o nevestă.
 El merge prin earbă cu botul,
 In urmă s'oprește cu totul,
 Să pască pe mal.

Nevasta pe coamă s'apleacă
 Trăgând cu mânia de friu.
 Cu troscotu 'n gură el pleacă,
 Și 'nghite de-abia 'mbucătura
 Și earăș s'oprește cu gura,
 Să rupă din grâu.

Să 'ntemplă cu sgomot acestea,
 Și tot cu mai mare năcaz,
 Și tot mai de ris e povestea —
 Ear epurî din verdea sêcară
 Scot veselî urechile-afară,
 Șireții, fac haz.

In urmă, colina-î ascunde.
 Eu șuer o doină. Când tac
 Din crîngurî o mierlă 'mî răspunde,
 Din vale vin doine de jale
 Și roșu s'ntinde prin vale
 Năvalnicul mac.

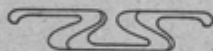
Slăbite, de-atâta căldură
 Și leneșe apele curg,
 Și par'că-î un plâns, ce murmură.

*Ear câmpul în somn se frământă
Visând cât de veselă cântă
Rëcoarea 'n amurg. —*

*Sub paltin aici e rëcoare.
S'aud rîndunele pe sus
Cântând și jucându-se 'n soare.
Tăcută e valea 'nflorită
Și-un nor ca o pânză-aurită
Să duce spre-Apus.*

Coșbuc nu scrie numai poesii, scrie și'n proză și 'ncă așa de bine și frumos, că ai tot ceti. Cunoaște în deajuns bogăția graiului românesc și o și știe folosi.

Putem fi mândri toți Români cu Coșbuc, dar mai ales Ardefeni, cari ni l'au dat și crescut, ca să fie luceafăr în literatura noastră.

Eduard al VII-lea,
regele Angliei.

Pustiirea oraşului St.-Pierre.

Scris stă în cartea înţelepciunii, că «Vieţa omului e ca floarea câmpului.» Astăzi înverzeşte, mâne se ofileşte. Zilele omului numărate sunt şi nu ştim nici-odată în ce ceas eşim din casă şi când spre odihnă ne punem capul, nu ştim dacă ne vom mai trezi în viaţa asta. Un vis trecător e viaţa trupească şi drept ar fi ca totdeauna aşa să trăim, ca şi cum ne-am afla în ceasul morţii. Departe să fie de noi: ura, pisma, răutatea, trufia şi tot alaiul de simţiri josnice, şi să ne îngrijim de înaintarea vieţii sufleteşti: prin învăţătură, prin fapte bune, prin lucruri pacinice, căci trupul din pământ e şi în pământ să întoarcă, viaţa trupească ne lasă în baltă de multe-ori, când ne e lumea mai dragă. Singur sufletul e nemuritor, *el* vieţuieşte veci de veci.

Despre deşertăciunea vieţii trupesti nimic nu ne convinge mai adânc decât lucrarea puterilor groaznice, lăsate de Atotputernicul să domniască în lume. Şi aceste puteri câte-odată zidesc, câte-odată dărîmă. În mişcările lor de a se aduce în cumpănă dreaptă — nemernicile trupuri ale oamenilor puţin numără. Nişte fulgi de peană în vârtejul uraganelor!

Putere uriaşe de căldură lucrează sub pământ. Iar căldura face minuni. Vedem în viaţa de toate zilele, d. e. la maşinele de la tren, cum preface apa în vapori. Vaporii înfîbîtaţi sunt atât de puternici, încât pun în mişcare greutatea de milioane de kilograme. Cam acest fel de lucru se petrece şi sub pământ, dar în măsură, care întrecă ori-ce închipuire. Marea de gaze înfîbîtate svicneşte câte-odată şi puternic cu-

tremur de pământ face să simțiască svîcnitura mii, și milioane de oameni. Prin unele locuri izbucnesc afară din sinul pământului și aceste locuri sunt așa numiți *vulcani*, adică munți, cari aruncă foc. Vaî de satele și orașele, din jurul vulcanilor, când aceștia erup. Plângeri și pustiri rămân în urma cenușei și a gazurilor svirlite din adâncul pământului.

Erupțiunea vulcanului Pelée.

Cei mai apropiați vulcani de țeara noastră sunt: *Vesuvul*, nu departe de orașul *Neapol*, în Italia și *Etna*, pe insula *Sicilia* (care se ține tot de Italia).

În 79 după Christos, erupe (isbucnește) *Vesuvul* și îngroapă trei orașele: *Herculanum*, *Pompei* și *Stabiae*.

În 1667 un cutremur de pământ nimicește orașul *Semaha* (în Caucas) și omoară 80.000 de oameni.

În 1755 un cutremur de pământ înghite orașul *Lisabona* (în Portugalia) împreună cu 50.000 de oameni.

În 1883 pe insula *Iava* (Asia) erup de-odată 35 de vulcani, între cari și *Krakatao*, care a svirlit pietrele ferbinți până la depărtare de 75 km. Numărul morților 35.000.

Și în fine, în zilele noastre încă s'a întâmplat o nenorocire. Vorba e de catastrofa de pe insula *Martinica*.

Biserica din St. Pierre înainte de catastrofă.

Martinica e insulă în Oceanul Atlantic, pe linia, ce duce dela Europa la America. Are 32 de comune și 200.700 de locuitori. E proprietate francesă. Climă e caldă. Are numai două anotimpuri: unul cald, celalalt ploios. Încolo nici înghețări, nici ninsori. Pe vremea căldurilor sunt foarte dese vîrtejurile și orcanele. Să produc cu îmbelșugare: trestie de zahăr, cafea, bum-

bac, indigo, tabac, cacao (din care se face *ciocolata*) și cu acestea se face mare negoț. E împărțită în 2 cercuri: *Fort de France* și *St.-Pierre*. Are drumuri bune, căi ferate și o mulțime de fabrici, între cari 118 fabrici de rum și 20 de zahăr. Orașele de frunte erau două: *Fort de France* și *St.-Pierre*.

St.-Pierre era un oraș destul de mare și frumos. Zăcea la poala muntelui *Pelée*. Avea tribunal, căsărni, teatru, reședință episcopală, biserici, școli cu o grădină botanică, renumită în toată lumea.

Biserica din *St. Pierre* după catastrofă.

E de însemnat însă că pe insula *Martinica* sunt 6 vulcani mici și mari. Muntele *Pelée* încă e un astfel de vulcan, ba cel mai însemnat dintre toți. N'a erupt însă nici odată în mod înfricoșat, încât locuitorii își vedeau de treburile, nefiind îngrijorați din pricina lui.

În 3 Mai 1902 vulcanul începe să fiarbă. Se auzia un sgomot timpit din adâncimile lui. Nimeni nu și-a bătut capul cu acest sgomot. Incepu să curgă lavă (sgură topită) și curse două zile într-una, dar nu în

măsură îngrijitoare. Bieții oameni ar fi putut fugi din oraș. N'au fugit. Pe semne li-a fost scris să pățiască, ce au pățit. Căci în 7 Maiu vulcanul Pelée isbucni cu o putere ne mai pomenită. *Foc și lavă ferbinte acoperi orașul, încât în câte-va minute totul fu acoperit de întunec și de moarte. Nici urmă nu mai rămase din oraș și 40.000 de oameni fură îngropați de vii, fără să se mai poată scula.* Din toți locuitorii nu au scăpat decât 33 de înși, între cari și un ucigaș, care era judecat la temniță pe viață și acum ședea la robie.

Orașul St. Pierre după catastrofă.

Ploaia de foc a nimicit și portul (stația corăbiilor de pe apă), în care staționau 18 vapoare. Catastrofa a venit atât de iute, încât nici nu au avut vreme să fugă, deși au rupt îndată lanțurile. Focul le-a ars numai decât.

Marea ferbea, ca apa la foc și o sumedenie de pești au fost aruncați la țermure ca opăriți cu leșie.

Un nor de fum acoperia ceriul, vîsduhul ferbea și clocotia, ca și cum s'ar fi deslănțuit toate furiile

iadului. Sdraveni bolovanii de piatră sburau cale de o poștă, respingând cu groază orî-ce vapoare, cari ar fi îndrăsnit să se apropie de bieții nenorociți.

Lumea întreagă a rămas cuprinsă de jale în fața acelei nenorociri. Dar mai ales Francia a rămas adânc întristată de pierderea cumplită, ce a îndurat-o. Sume mari de bani și alte ajutoare s'au trimis din toate părțile pe seama celor scăpați din peire.

Dar furia puterilor tainice, nu s'a restrîns numai la muntele Pelée. Înainte și după izbucnire, un puternic cutremur a sguđuit o bună parte de pămînt, cutremur care s'a resimțit din America până în Țeara Grecească, va să zică peste jumătate întinderea pămîntului.

Nemăsurate sunt puterile Tale, Doamne!

G. T.

Ceva despre organizația țării noastre.

Din timpurile cele mai vechi, de când oamenii au început a se înmulți, s'a simțit lipsa, ca să-și croiască ei între ei anumite reguli de traiu, să se învoiască ei între ei ca un lucru să poată să-l facă, iar altul să nu-l poată face, căci numai așa a putut fiecare să-și vadă liniștit de trebile sale. Și aceste reguli le țineau cu asprime; pe cel ce se abătea dela ele îl pedepsiau foarte adese-ori cu moartea. Înmulțindu-se omenimea și împrăștiindu-se, s'au format tot grupuri, cari își făceau fiecare drepturi și datorințe pentru membrii săi, își alegeau conducător, care judeca, iar mai târziu s'au mai alăturat pe lângă conducător și alții mai mici, cari îngrijeau de soarta poporului lor și în cari poporul se încredea pe deplin. În felul acesta s'a dezvoltat roștul de astăzi al țărilor cu regi și împărați, cu miniștri și legi.

Mai demult domnitorii și conducătorii unei țări erau singuri stăpâni, făceau ce voiau. Azi însă atât domnitorii, cât și ceilalți conducători trebuie să facă ceea-ce zice țeara, poporul. Așa e și în țeara noastră. Domnul cel mai mare e la noi *domnitorul*, regele, dar și el se supune hotărîrilor, ce le aduce țeara, e supus și el tuturor legilor.

Cine e această țeară atât de puternică? Suntem noi toți, cari locuim pe pământul stăpânit de domnitorul nostru, noi toți, cari i-am jurat credință și supunere. Noi ne alegem oameni de încredere, pe cari apoi îi

trimitem să se înțeleagă și să se îngrijească de bunăstarea noastră materială și morală. Aceștia compun *Dieta țerii*. Dieta e deci puterea cea mai mare în țara noastră și aproape în toate țările de astăzi; în Rusia bunăoară, în țara muscălească — nu.

Dieta votează legile, cari nu sunt făcute pentru alta, decât să ne dea fiecăruia puțință de a trăi cum ne place după munca proprie și de a nu fi jigniți în munca și în averea noastră. Și pentru ca să fie cineva, care

O Româncă la adunarea Asociațiunii din Oravița.

să grijească, ca țara să crească și înflorească. Dieta a pus așa numiții *ministri*, și le-a dat putere ca împreună cu domnitoriul să facă totul, ca țara să ajungă la bunăstare.

În țara noastră sunt 9 ministri, pentru-că unul numai nu poate îngriji de trebile țării. Așa este ministru de interne, finanțe, agricultură, comerț, justiție, culte și instrucțiune publică, de război, Croato-Slavin, și cel de lângă Majestatea Sa.

Țara însă e mare și pentru ca să poată îndeplini guvernul toate trebuințele noastre, s'a împărțit în cercuri mari numite *comitate*, punând în fruntea fiecărui comitat un om de încredere numit *comite suprem* (fișpan). În țara noastră sunt 63 comitate. Fiecare comitat își are *representanța* sa, în care iau parte așa numiții viriliști, și cari nu pot fi mai mulți de 600 și mai puțin de 1200. (Tot pe 500 de suflete unul). *Representanța* ține în fiecare an în frunte cu comitele cel puțin două adunări, în cari desbate toate trebile comitatului, se îngrijește, ca comitatul să nu sufere pagubă sau să nu rămână înapoia celorlalte. Aceste adunări au drepturi de a face aruncări de dări pe comitat, dacă e lipsă. *Representanța* alege și funcționarii comitatului: vice-comitele, protonotariu, cassariu, controlor, esactor, cari stau în ajutor fișpanului de a isprăvi toate trebile comitatului.

Pentru ca trebile comitatului să fie mai cu înlesnire isprăvite s'au împărțit și comitatele în cercuri. În fruntea fiecăruia stă *protopretorul* (fisolgăbirăul) și *pretorul* (solgăbirăul). Aceștia îi sunt spoii supuși *notarii* din diferitele comune. *Notarul* are să grijească de comună, ca să nu sufere pagube, să îndeplinească tuturor membrilor comunei trebuințele, ce cad în puterea lui, să grijească de averea comunei și să lucre cât poate, ca comuna să se îmbogățească. De aceea are în ajutor *comitetul comunal* și *antistia comunală*. Tot ceea ce hotărăște comitetul comunal este dator notarului să aducă la cunoștință pretorelui. Acesta adună dorințele și hotărârile tuturor comunelor din cercul său și le aduce la cunoștința comitetului suprem și reprezentanței comitatului. De aici toate hotărârile primite de reprezentanță comitele le așterne ministrului, care decide definitiv, și dacă

hotărârile comitatelor sunt spre binele țării le încuviințează, dacă nu, le respinge. Este așadar o legătură strinsă între toate părțile unui stat, cari părțile trebuie să lucre la olaltă numai pentru binele țării, pentru binele statului, căci statul nu e altceva decât țeara întreagă, societatea tuturor oamenilor, ce trăesc într'o țeară supuși acelorași legi, iar toți aceia, cari sunt puși ca să îngrijească de acele legi, dela notar până la ministru, sunt *funcționarii statului*.

Acești funcționari ai statului au să îngrijască de înaintarea țării, să facă totul, ca locuitorii să poată cât mai ușor trăi spre binele lor și al țării. Ei grijesc, ca locuitorii să trăiască în pace fiecare să fie liber în lucrările sale, nimenea să nu fie jignit în averea sa, viața să-i fie sigură și să facă servicii bune țării sale. În schimb însă noi cetățenii suntem datorii ca să spriginim statul, ca el să ne poată da ajutorul, ce ne este de lipsă, și aceasta o facem cu *dările*. Dările au să acopere cheltuelile ce le face statul cu aceea, că ne dă pământ și moșie și nu lasă ca dușmanii să ni-le răpească. Dările va să zică trebuie să fie, căci fără ele statul nu ar putea fi și atunci nime nu ți-ar avea grija, n'ar fi nici drepturi nici datorințe, te-ar putea toca în cap ori cine, fără să poți să mai zici ceva.

E drept, că adese-ori dările sunt mari, când se întâmplă de țeara suferă pagube. Tocmai de aceea noi toți trebuie să fim cu grije și să alegem oameni harnici în cari să ne putem pune încrederea; așa de pildă la alegeri de notar, de funcționar în comitat, dar cu deosebire la alegerea de deputați în dietă, pentru-că de la dietă depinde totul și dacă vom avea în dietă oameni, cari voesc numai binele nostru, al locuitorilor țării, nu numai șarlatani de Jidani, care caută să ne stoarcă — atunci și țeara va înflori, și dările vor scădea și noi fiecare vom ajunge să trăim o viață mai tichnită și mai mulțămită.

Noi, Românii însă deocamdată trebuie să stăm departe de alegerile de deputați.

Jianu.

Inființarea însoțirilor de credit după sistemul Raiffeisen.

Motto:

Unde-i unul nu-i putere,
Unde-s doi puterea crește.

(V. Alexandri.).

Poporul nostru se luptă cu mulțime de neajunsuri, și numai prin unirea puterilor sale se poate mântui de starea slabă, în care se află.

Un popor, pentru ca să poată face lucru folositor, are trebuință de loc, conducători și lucrători.

Noi, acestea toate le avem, numai gruparea puterilor la împlinirea lucrării ne lipsește.

În ziua de azi toate lucrurile mai mari se duc la sfârșit bun prin însoțiri.

Nu mai prin însoțiri se poate lăți cu ușurătate moralitatea, ajutorarea împrumutată și înțelegerea frățiască.

Poporul nostru numai așa va putea ajunge la bunăstare și îndestulare, dacă prin puteri unite, păstrare și sirguință, își va aduna pe încet, dar sigur, capitalul, de care are lipsă. Aceasta se poate ajunge numai prin însoțiri, adică prin ajutorul grupării.

O instituțiune pentru ajutorarea proprie este casa de credit, sistemul Raiffeisen.

Terenul pentru activitatea acestei case sunt comunele rurale, cari se ocupă mai mult cu agronomia, adică: satele și orașelele, iar nu orașele. Scopul lor e reînnoirea și întărirea trainică a bunăstării comunelor

rurale și a membrilor și sunt desbrăcate de caracterul comercial.

Locul nașterii acestor fel de reuniuni este Prusia și anume în anul 1847, când în părțile acelea era mare lipsă, *F. W. Raiffeisen* a fondat în satul *Weyerbusch* (cercul *Coblenz*) cu ajutorul mai multor consoși o *reuniune de consum*, și anume o brutărie. Reuniunea era în stare a da pâne pe jumătate mai lesne decât alții, încât aducea un adevărat folos țăranilor săraci. Isbânda aceasta a încălzit inima lui *Raiffeisen*, arătându-i limpede rezultatul fericit, la care poate ajunge prin unirea puterilor.

Astfel i s'a dezvoltat ideea însoțirilor de credit.

La început, nu prindeau rădăcină planurile sale, deși erau încununate de succes. În anul 1852 s'a mutat însă la *Heddersdorf* (ținutul *Coblenz*) și aici după o încercare nerăușită, i-a isbutit prin anii 1864—1865 să întemeieze traîníc „*Însoțirea de împrumuturi*”. După 8 ani de traiu înfloritor al acestei însoțiri, a înființat apoi altele în provincia *Rhenului* și chiar mai departe.

Însoțirile amintite, conduse cu destoinicie sunt un mijloc foarte sigur pentru a schimba soarta slabă a familiilor muncitoare și a țăranimii.

Cu ajutorul tuturor membrilor societății, organizația însoțirilor de credit va oferi un mijloc minunat ca poporațiunea să ajungă la stare materială mai bună.

Deci trebuie să lucrăm într'acolo, ca agricultura să se ridice, țăranimea să devină puternică, fără datorii și să se țină așa.

Șirele următoare vor arăta, în ce chip se poate ajunge aceasta.

Despre înființarea însoțirilor de credit, legea comercială ungară ne dă îndrumări în articolul de lege XXXVII din anul 1875. Anume § 5 ne dă dispozițiile, ce trebuie să cuprindă statutele. La înființarea însoțirilor în prima linie se pretinde firma (numele însoțirii) și scopul și se hotărăște valoarea unei părți de plătire. Prețul părților de plătire nu trebuie odată plătite la adunarea de înființare, ci este destul dacă se plătește numai o parte, iar restul să fie asigurat prin subscrierile obligatoare, plătindu-se în rate d. e. 20 filerî în toate

Duminicile. Este de lipsă ca valoarea nominală a unei părți de plată să nu fie mare, ci din contră cât de mică d. e. 20—25 cor., pentruca și cel mai sărac să poată fi membru, ce numai așa se va putea, dacă membrul nu are mult de plătit. Esperiențele făcute până acuma ne arată deplin, cum-că mai potrivit este dacă cercul însoțirilor este cât mai mic, adecă să se estindă activitatea însoțirii pe cât se poate numai asupra unei comune.

Petrecerea populară la adunarea Asociațiunei din Oravița.

Membrii pot fi numai locuitori maioreni, nepătați în privința morală și cari dispun liber de averea lor și nu sunt membrii unei alte reuniuni tot de felul acesteia.

În linia primă însoțirea trebuie să lucre, ca să se delătore sărăcia, adecă să îngrijească de cei lipsiți.

După-ce s'au subscris părțile de plătit, fundatorii conchiamă adunarea de constituire.

La prima adunare generală se alege direcțiunea și comisiunea de supraveghere, cari sunt organele însoțirii.

Față de drepturile și datorițele celor aplicați au valoare dispozițiunile corespunzătoare ale legilor comerciale și industriale.

Alexandru Roman,

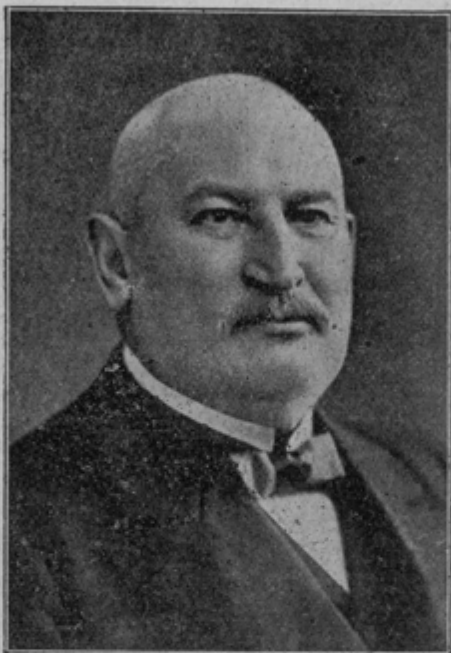
fost prof. de limba rom. la univ. din Budapesta, răposat în 1897.

Funcționarii și aplicații însoțirii sunt responsabili cu întreaga lor avere pentru pierderile și pagubele pricinuite de ei, fie prin neglijare fie prin rea voință.

În tot anul cel puțin odată este datoare direcțiunea a concheta adunarea generală, unde își dă sama despre activitatea de peste anul întreg, arată socoteală de încheiere (bilanțul), de unde se vede cum stă asocierea, bine or rău. Este de lipsă, ca la adunarea generală să fie toți membrii prezenți, pentru a-și face observările

și a-și da părerile asupra lucrurilor, cari se țin de asociere și să cerceteze d'amănuntul toate cele făcute de direcțiune și de comisia de supraveghere.

A-și face observările cu fruntea înălțată, cu vorbe nevătămătoare, după lege e nu numai dreptul, dar și datorința fie-cărui membru. În asociere zace averea

Ioan Ciocan,

prot. de limba română la univ. din Budapesta.

fie-cărui membru, care avere însă poate peri în urma îngrijirii păcătoase a celor din fruntea asocierii. Dacă pierderea nu-i acoperită din suma părții lor de plăire, membrii poartă o responsabilitate, afară de suma plătită, de patru ori mai mare de cât este valoarea nominală a părții lor de plăire, sau dacă așa dispun statutele, încă și mai mare. Deci vedem că nu-i iertat să se supere direcțiunea la auzul controlăi făcute de membri, pentru-că prin fapta aceasta dênșii nu voesc să

dejosiască direcțiunea, or comisia de supraghere, ci voesc să se convingă, dacă averea le este pusă în mână bune. Puterea asocierilor se vede din îngrijirea nepărtinitoare a tuturor membrilor, cari stau la pândă neîntreruptă pentru interesul obștesc.

După-ce în adunarea generală s'au primit toate socotelile, și se declară de bune, urmează împărțirea câștigului curat. Din câștig trebuie pusă în fondul, rezervă suma hotărâtă de statute, ear ce mai rămâne trebuie împărțit între membri după acții. Fondul de rezervă este făcut ca de acolo să se acopere perderea din anii neputincioși.

Până când fondul de rezervă nu ajunge jumătate din valoarea acțiilor, 10 procente din câștigul curat în fie-care an trebuie puse în folosul lui, ear partea rămasă este de a se transforma în dividende. Câștigul este de a se împărți în primul rînd între acționari, însă așa că dividenda nu poate trece peste 5 procente și numai atucia trebuie plătită, când acțiunea este deja achitată, or dacă în urma perderei acțiunea scăzută este completată. In cazul contrar este de a se scrie dividenda în folosul acțiunei.

Câștigul, care trece de 6 procente este de a se folosi pentru creșterea fondului de rezervă.

Dividenda care în decurs de 3 ani nu se ridică, se pune la fondul de rezervă. La cas când nu se poate, perderea se împarte între membri, după cum se împarte câștigul și este de a se șterge la sfîrșitul anului din fie-care acțiune.

Dacă perderea, neacoperită de fondul de rezervă, întrece pretensiunile acțiunilor, câștigurile din anii următori sunt de a se folosi spre ștergerea datoriei făcute pentru acoperirea perderii.

În cele spuse până acuma am schițat pe scurt modul înființării însoțirilor de credit, după sistemul Raiffeisen.

La noi, la Români, în prima linie preoții și învățătorii sunt chemați a sta în frunte pentru a înființa ast-fel de însoțiri. Să ne punem deci pe lucru până nu e târziu, și să nu perdem timpul scump, căci știm

că din lenevire se nasc toate relele, și lenea e mama tuturor păcatelor.

Lăsând lenea la o parte va dispărea aplecarea de-a petrece în cârciume, de-a tândăli timpul și de a strica banii, și în locul ei să facem rost sîrguinței, care aduce câștig și bună stare tuturor. Munca cinstită te ferește de sărăcie și de ispita păcatelor. „Ajută-te petine însuși și D-zeu încă te va ajuta“!

Filip E. Mihailescu.

Alfons al 13-lea, regele Spaniei.

Corul bis. din Bpesta.

Imbroane

Stanca

Gavruș

Navrea

Talburu

Ciohan

Linia

Voinea

Domide

Surtaș

C. Popescu, dirigent

Nistor

D. Stolea, pref.

Mihailu

Din cronica anului trecut.

(Octomvrie 1901 — Oct. 1902.)

a) *Intemplările din Ungaria.*

1. *Alegerile dietale.* Țara întreagă a fost în fierbere toată luna Octomvrie 1901, căci se împliniseră 5 ani dela cea din urmă alegere de ablegați și acum trebuiau aleși din nou pe alți 5 ani. S'au purtat lupte înverșunate de către partidele politice. Invingătoare a eșit partida liberală (guvernamentală) cu o majoritate covârșitoare. În dietă sunt adecă vr'o 6 partide: guvernamentală, kossuthistă, radicală, partida poporală, democrață etc. Curia a nimicit alegerea multor deputați, dovedindu-se că s'au cumpărat voturile. De, nu-i ușor a ajunge deputat pe cale cinstită!

Românii n'au luat parte la alegeri, ținând la hotărîrea adusă în 1881 de către partidul național. Dacă însă în unele părți totuș n'au stat departe de mișcările acestea, cauza a fost, că s'a pornit și 'ntre Români un curent nou, care vrea să rupă cu trecutul, să lase pasivitatea și să intre în parlament, ca acolo să lupte pentru câștigarea drepturilor. Pentru acest lucru n'a sosit timpul. Până va fi, ca să intrăm în parlament, trebuie să muncim pe alte terene, trebuie să ne întărim acasă. Nu e politica cel dintâiu lucru, ci ea urmează de sine, după-ce am isprăvit cu cele de-acasă. Poporul nostru încă nu e pregătit de a face politică. Va sosi însă vremea nu peste mult. — E drept, că au fost aleși și câțiva deputați români; aceștia însă n'au pășit cu program național, ci ca membri ai partidului guvernamental.

2. *Restanțe de dare (porție, dajdie).* În luna Octombrie (1901) a dat ministrul de finanțe poruncă,

ca să se adune toate dările restante dela economi. Celorce le-a bătut gheața bucatele li-s'a mai ertat din dare. E mare pacoste pe capul oamenilor dajdia, dar' în sfârșit trebuie plătită, căci dacă nu, nu se pot acoperi cheltuelile cele multe, pe cari le are statul. Adevărat, că cei dela cârmă s'ar putea îngriji, ca, dacă darea nu se poate micșora, să se 'mbunătățească soarta țăranimei, căci altfel mai târziu va suferi statul întreg. Pe de altă parte însă, frați Români, nu vă uitați de vorbele înțelepte, că până nu-ți ajută singur, nu-ți ajută nici Dumnezeu. Munciiți cu chibzuință, fiți buni chivernisitori, căci în chipul acesta veți putea să vă acoperiți toate trebunțele, fără a mai avea pricină de a vă plânge.

S'a vorbit în parlament despre introducerea *dării progresive*, adecă de a crește darea nu numai după-cum cresc venitele cuiva, ci crescându-i avutul încă-odată, darea să nu fie numai dublă, ci cu jumătate mai mult, adecă după 2 jugăre nu să va plăti 6 cor., încă-odată cât pentru unul, ci 7 și jumătate etc.

3. *Pensia învățătorilor*. S'a vorbit mult despre schimbarea legii de pensiune a învățătorilor. În cele din urmă a și pregătit ministrul cultelor și instrucțiunii publice, *Iuliu Wlassics*, un proiect de lege, în care mărește budgetul pentru pensiuni cu vr'o 600 mii coroane. În 1900 s'a plătit ca pensiuni și ajutoare suma de 2 milioane 616 mii 126 cor. și încă 1570 cor. ca ajutoare de înmormântare. Proiectul reduce și anii de serviciu și peste tot ușurează soarta învățătorilor. A rămas, ca să fie trecut prin dietă în toamna anului 1902. După-cum aflăm însă nu va fi trecut până în 1904, căci cerând ministrul Wlassics dela ministrul finanțelor *Lukács*, suma de lipsă pentru sporirea budgetului de pensiuni, i-a răspuns că n'are de unde, căci ministeriul de război a cheltuit prea mulți bani, mai ales cu introducerea tunurilor celor nouă. — Nu vreau să înțeleagă oamenii dela cârma țării, că-i mai arzătoare lipsa, ce o duc învățătorii, decât lipsa, ce o duce statul de tunuri nouă!

4. *Mesele studentesti*. Deși sărăcia se ține de noi ca scaiul de oaie, tot nu ne lăsăm. Doamne câte n'am face, dacă am avea ce ne trebuie! Dar' nu ne pierdem

nădejdea, suntem mulțumiți cu ce ne dă Dumnezeu, muncim și nisuim după învățătură, căci știm, că fără asta nu poți trăi 'n ziua de azi. Bătrânii vedem cât e de rău fără de carte și de aceea ne dăm toate silințele, ca băieții să umble la școală, ba pe 1—2 îi dăm și la școli înalte. Sunt tare mulți copii săraci pe la gimnasiile noastre, cari nici mâncarea de lipsă n'o au — și pentru aceea tot nu se 'nvoesc a se lipsi de 'nvățatură. Rēul ăsta însă se simte, dacă nu la moment, după ani de zile. Un mare bine s'a făcut prin înființarea de mese de-ale studenților, la cari tineri săraci și sirguincioși primesc prânzul în cinste întreg anul de școală. Cea dintâi s'a înființat în *Brașov* și a ajuns la frumoase rezultate, a doua la gimnasiul din *Brad*, ear' a treia și-a luat începutul în Februarie 1902 la *Blaj*, unde afară de aceasta este internat, în care pentru suma de 120 florini se dă toată întreținerea și cvartir celor primiți din partea direcțiunii. În timpul din urmă s'a deschis și în *Cluj* o masă pentru tinerii universitari. — Obștea românească e datoare a sprigini fondul acestor mese, căci prin aceasta fac bine neamului întreg.

5. *Moartea episcopului I. Goldiș din Arad.* Abia a stat doi ani pe scaunul episcopesc și a trebuit să se despartă de sfânta sa chemare, tocmai când mai mult ar fi putut lucra și când roadele mai îmbelșugate i-ar fi fost. A răposat în 5 Aprilie n. 1902 în reședința episcopoească din Arad și a avut nenorocul, ca nime să nu fie la patul dînsului, când și-a dat sufletul, decât servitorul. Însmormântarea i-s'a făcut cu mari ceremonii la mănăstirea Hodoș-Bodrog. — Episcopul I. Goldiș și-a testat întreagă averea, vr'o 70 mii de coroane, eparchiei Aradului în formă de fundațiune, care-i va purta numele și din care se vor da ajutoare de 200, 300, și 400 cor. studenților dela gimnasiile, teologilor și tinerilor universitari. În locul lui Goldiș a fost ales vicarul din Oradea *Vasilie Mangra*, care însă până acuma n'a fost întărit din partea Maiestății Sale.

6. *Moartea episcopului M. Pavel din Oradea-mare* s'a întâmplat în noaptea de 1 spre 2 Iunie n. 1902 la *Slatina*, unde petrecea totdeauna vara. Bunul și de toți iubitul episcop numai cu ceva înainte fusese sărbătorit

din prilejul împlinirii alor 50 de ani de când pășise pe treapta preoțească. S'a născut în Recea la 1827 și a ajuns vârsta frumoasă de 75 ani. Episcopul Pavel a făcut mult bine Românilor de confesiunea greco-catolică. Intreagă averea a lăsat-o episcopiei din Orade. Până a fost încă în viață s'a îngrijit ca un bun părinte de școală și biserică. A pus basă fondului de pensiune al profesorilor din Beiuș și le-a îmbunătățit salariile. Pomposul internat de băieți și școala civilă de fete, provăzută ca internat, din Orade, vorbesc de bunătatea și de jertfa episcopului Pavel. Fondul subsidiar destinat pentru scopuri religioase și culturale a trecut de mult peste 1 milion de fiorini sub buna chivernisire a episcopului. A zidit și înfrumșețat biserici și 'n toate privințele a dat exemple vii de iubire de neam. Înainte de toate a fost Român și a făcut pentru înaintarea neamului tot ce i-a stat în puteri. Pe bunul episcop nu-l deplâng numai fiii bisericii, de care s'a ținut, nu-l jelesc numai Românii, ci și străinii — tot omul, care i-a auzit de nume.

7. *Băncile române*, cu toate piedecile, ce trebuie să le 'ntâmpinăm, se sporesc mereu — și asta e semn tare bun. Se școală în capul nostru toate foile jidovești și ungurești și strigă, că băncile noastre fac pe Săcuți să se pustiască și ele 's de vină, dacă țara nu se desvoaltă cum ar trebui. Tot omul caută vina la altul, pe sine nu se vede nici odată cu musca pe căciulă. Când ar fi toate adevărate câte le cetim în foile ungurești despre băncile noastre, ar trebui să nu-i mai putem găsi margini bucuriei. Dar zică ele ce-or vrea, noi ne vedem de treburi, muncim din răspuțeri, ca să dăm înainte pe teren economic, să ajungem la bunăstare materială, ca pe urmă să ne putem desvolta și pe alte terene. Sporirea băncilor dă dovadă de trăinicia și înaintarea unui popor. Și-apoi băncile noastre nu-s făcute de capitaliști și 'n interesul puținora, ci sunt spriginite de mulți în interesul tuturor. Mai e de amintit și împrejurare, că la băncile noastre toate sunt în cea mai mare regulă și de furturi nu e poveste. În anul trecut s'au mai înființat vr'o 3 bănci pe lângă cele 82 de mai înainte: „Viitorul“ în Sân-Miclăușul-mare, „Rêsnoveana“ în Rêșnov, (com. Brașov) și „Ecanomia“ în Cohalm

(com. Târnava-mare). Tragem nădejde, că nu peste mult vor trece de sută. Numai înainte cu bărbăție și cu dragoste!

8. *Fondul de 1 cr. pentru Asociațiune*. Instituțiunea cea mai înaltă, care îmbrățișază pe toți Românii din Ardeal, Bănat și Ungaria, fără deosebire de confesiune este *Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*. Asociațiunea are chemarea, ca să se folosească de toate mijloacele ertate pentru înaintarea noastră culturală. Are frumoasă menire această instituțiune românească și spațiul nu ne îngăduie a aminti nici în parte mărețele scopuri, ce le urmărește întru fericirea neamului — dar ca să-și ajungă scopul are lipsă de spriginul moral și material al tuturor Românilor. Cu deosebire e mare lipsă de capitale. Conștii de acest lucru câțiva bărbați români din Budapesta, cari ard de dorul de a-și vedea neamul fericit, au pornit fericita idee de a *să dărui de tot sufletul românesc câte 1 cr. la an pe seama Asociațiunii*. Acest lucru s'a adus la cunoștința publicului românesc în foaia „Poporul Român” și începutul e destul de frumos. Ce capital frumos n'ar fi dacă în tot anul ar incurge pentru Asociațiune 3 milioane de creștari, căci atâtea suflete românești suntem! Toate donațiunile pentru acest fond sunt a se trimite Redacției „Poporul Român”, care va trimite apoi sume mai mari Comitetului central al Asociațiunii. Ce frumos ar fi când în toate comunele românești s'ar aduna câte 1 cr. de tot sufletul în folosul și spre binele — nostru al tuturor. Ajutând Asociațiunea, ne ajutam pe noi înșine; neajutându-o, n'avem dreptul să ne așteptăm la nici un bine. Nu e mult 1 cr. pentru un om, dar 3 milioane de creștari dau un capital frumos. Mai multă însuflețire, mai mult simț de jertfă, dacă vrem, ca al nostru să fie viitorul. De nu ne vom sprigini singuri, străinii nu ne vor face să dăm înainte. Pentru celce înțelege, e destul și-atâta.

9. *Catedrala din Sibiu*. În 5/18 August s'a sfințit peatra fundamentală a noiei catedrale rom. gr.-or. din Sibiu prin I. P. S. Sa dl metropolit *Ioan Meșianu*. Catedrala zidită de marele *Șaguna* era prea mică pentru împrejurările de azi și astfel la hotărîrea consisto-
rului și cu aprobarea congresului bisericesc s'a început

clădirea unui nou Sion. Spesele se urcă la vr'o 400 mii de coroane. În fiecare zi se subscriu sume mari. Familia *Mocsonyi* a dăruit 60.000 cor. pentru catedrală. Terminată va fi peste vr'o 2 ani.

10. *Societatea pentru fond de teatru român* — care are ținta de a cultiva teatrul la noi — și-a ținut adunarea generală anuală din 1902 în Bistrița. Această societate deocamdată are scopul de a mări capitalul, cu care pe urmă să se zidească un teatru stabil românesc și să se organizeze trupe de teatraliști. Afară de aceasta urmărește mișcarea teatrală, câtă beată se face la noi, și tipărește bucăți teatrale. Adunarea din Bistrița a reușit pe deplin și li-s'a dat și de astădată prilej Românilor de a se însufleți de roadele, pe cari le va aduce la timpul său această societate. Președintele ei este neobositul *Iosif Vulcan*, membru al Academiei române (din România) și redactor al revistei „Familia”, ear vicepreședintele harnicul director al gimnasiului din Brașov, *Virgil Onițiu*.

11. *Adunarea generală a Asociațiunei* din 1902 s'a ținut în 14 și 15 Sept. n. la Oravița (Bănat). De scopul acestei instituțiuni am vorbit mai înainte (punct 8). În fiecare an se ține câte-o adunare generală, unde se dă seama despre întreagă munca de un an. Asociațiunea are mai multe despărțăminte, fiecare cu comitetul său. Comitetul central își are sediul în Sibiu și în fruntea lui se află de toți cunoscutul Român, valorosul bărbat, ilustritatea Sa dl *Dr. Ales. de Mocsonyi*, ca președinte și dl *Iosif Sterca-Șuluțiu*, ca vicepreședinte. Adunarea dela Oravița va rămânea neștearsă în amintirea celor-ce au fost de față. Cu deosebire a fost reușită petrecerea poporală, unde frumoasele Bănățene se întreceau cu drăgălașele lor costume naționale.

b) *Intâmplările din lumea mare.*

Cele mai însemnate întâmplări ale anului trecut din lumea mare sunt:

1. Moartea marelui bărbat din România *Vasile A. Ureche*, profesor universitar în retragere, întâmplată în 4 Decemvrie 1901. De jos s'a ridicat la treapta cea mai înaltă din viața socială românească. A fost ministru în mai multe rânduri. A muncit, a scris și a în-

vătăat. A fost plin de însufățire întreagă vieța și n'a cunoscut oboseală când a fost vorbă de binele neamului.

2. Incoronarea regelui Spaniei *Alfons al 13-lea*, s'a ținut cu mare pompă în Maiu 1902, în orașul *Madrid*. Dela moartea tatălui lui *Alfons* a domnit mamă-sa *Maria Cristina*, archiducesă de Austria. Din Maiu 1902 a luat frânele conducerii copilul de 16 ani, *Alfons*.

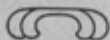
3. Incoronarea regelui Angliei, *Eduard al 7-lea*, s'a ținut în 9 August 1902. A fost pusă pe 26 Iunie dar din întâmplare regele s'a îmbolnăvit și astfel a trebuit să se amâne. Cu prilejul încoronării au fost mari sărbători. S'au cheltuit peste 100 milioane de franci. Între altele s'a dat un prânz nemaî pomenit săracilor — la care au luat parte 500 mii de săraci din Londra. La încoronare au fost reprezentați toți domnitorii Europei.

4. Moartea metropolitului Moldovei și Sucevei, *Iosif Naniescu*, s'a întâmplat în 26 Ianuarie 1902. În locul lui a fost ales în Februarie episcopul Dunării de jos, *Partenie Clinceanu*, bărbat cu minte și vrednic, în vârstă de 54 ani.

5. Moartea metropolitului *Arcadie* al Bucovinei s'a întâmplat în 18 Martie. A stat pe scaunul metropolitan 6 ani și a răposat în etate de 79 ani. În locu-i a fost ales Dr. *Vladimir de Repta*, în care sunt puse mari nădejdi.

6. *Pacea* între Buri și Englezii s'a încheiat în vara anului 1902. Istoria întreagă a acestui războiu o dăm la alt loc al calendarului.

7. Pe insula *Martinica* (America) s'a întâmplat marea nenorocire în urma izbucnirii vulcanului *Pelée*. (Vezi descrierea pe larg în altă parte a calendarului).

Ilustrațiile calendarului.

Fiind calendarul aproape singura carte, pe care o cumpără tot creștinul — și știind, că nu prea sunt bine redactate din toate punctele de vedere calendarele noastre, ne-am dat silința, ca să facem atrăgător și folositor calendarul nostru, împodobindu-l cu tot felul de ilustrații: chipuri și fotografii. Lăsăm, să urmeze un conspect amănunțit al ilustrațiilor.

A. Ilustrațiile, cari se țin de publicațiile din calendar.

I. *Invăliatoarea*, desemnată cu multă îngrijire și tipărită în 5 colori.

II. *Desemnurile celor 12 luni*, originale românești. Fiind desemnatorul străin, n'au reușit așa după-cum am fi dorit. În anul viitor vor fi înlocuite.

III. *Sânziana* (pag. 61), ilustrație la poesia „Lăcrimioarele“.

IV. *Răsboiul Burilor* (pag. 67—78). a) *Fotografii*: 1. *Krüger*, preș. Transvaalului; 2. *De Wett*, general bur; 3. *Joubert*, 4. *Viljoen*, 5. *Olivier*, comandanți bur și 6. Generalul *Botha*. b) *Vederi*: 1. *Pe câmpul de luptă*; 2. *Cum mănă soldații englezi, prinși de Buri* și 3. *Inmormântarea unui ostaș bur*.

V. *Trei povestari*: *Ioan Creangă* (pag. 104).

VI. *Parochia rom. din loc*: 1. *Dr. Iosif Gall* (pag. 108), președintele comitetului par. Bărbat, care a lucrat mult pentru înaintarea neamului. A fost denumit de Majestatea Sa membru în casa magnaților. E mare proprietar în *Lucareș* (Bănat). 2. *George Szerb* (pag. 109), deputat dietal, vice-președintele com. par. 3. *Ghenadie G. Bogoevițu*, (pag. 117), preotul român din Budapesta, distins cu brâu roșu. 4. *Iconostasul și altarul capelei române* (pag. 116) și 5. *Corul bisericesc* al stud. univ. rom. (pag. 150).

VII. *Trei poeți*: 1. *Mihail Eminescu*, (pag. 125) și *George Coșbuc* (pag. 129), cel din urmă cu facsimilul subscrierii.

VIII. *Pustiirea orașului St.-Pierre* (pag. 133—138): 1. *Erupțiunea vulcanului Pelée*; 2—3. *Biserica din St.-Pierre înainte și după catastrofă* și 4. *Orașul St.-Pierre după catastrofă*.

Emil Zola.

IX. *Din Cronica anului*: a) *Asociațiunea*: 1. Dr. *Ales. de Mocsonyi* (pag. 101), preș. Asociațiunei, bărbat cu mari merite în viața publică românească. Mare proprietar în Birchiș (Bănat). A fost deputat în mai multe rânduri. 2. *O Româncă* la adunarea Asociațiunii din Oravița (pag. 140), fotografie originală a tip.

„Poporul Român“ și 3. *Petrecerea populară* din Oravița, cu prilejul adunării gen. a Asoc. (pag. 145), fotografie orig. a tip. „Poporul Român“. b) *Încoronări*: 1. *Eduard al 7-lea*, regele Angliei (pag. 132) și 2. *Alfons al 13-lea*, regele Spaniei (pag. 149). c) *Morți*: *Episcopul Goldiș* (pag. 93).

X. *Partea hazlie*: a) 12 *desemnuri* originale, în legătură cu textul și b) *Fotografii originale*, ilustrații comice dela o sărbătoare națională.

Mac Kinley.

B. *Ilustrații, cari nu se țin de publicațiunile din calendar.*

I. *Vederi din Budapesta*: (pag. 38—52) 1. *Palatul regal* — reședința Majestății Sale — așezat pe malul Dunării în Buda. Partea dinspre apus a fost zidită numai în timpul din urmă. 2. *Parlamentul cel nou*, așezat pe malul din Pesta al Dunării, deschis în toamna anului 1902. A costat 44 milioane coroane și s'a zidit în 17 ani. 3. *Gara de est*, la care se coboară cei-ce vin dinspre Arad și Cluș. În fața ei se află statua fostului ministru Baross. 4. *Gara de vest*, la care se co-

boară cei-ce călătoresc din Bănat. 5. *Biserica lui Matia*, o biserică din veacul al 15-lea de toată frumseța, un monument istoric al Maghiarilor și 6. *Calea Andrássy*, cea mai frumoasă stradă a Pestei, cu care în adevăr se poate lăuda. Capătul dinspre răsărit dă în pădurea orașului (Városliget). Pe sub stradă umblă tramvaiu electric.

II. *Fundațiunea Gozsdu*: 1. *Emanuil Gozsdu*, (pag. 84) întemeietorul fundațiunii, ce-î poartă numele. A fost avocat, fișpan în Bănat și deputat. A făcut un bine de nedescris Românilor gr.-orientali. Capitalul fundațiunii

Cecil Rhodes.

să urcă azi la 3 milioane coroane. Din el se ajută sute de studenți; stipendiile toate se urcă la zeci de mii de fiorini în fiecare an. 2. *Mormântul lui Gozsdu*, în cimitirul principal din Budapesta, lângă gara de ost. Mausoleul (cripta) a costat 60 mii coroane, și 3. *Casele lui Gozsdu* (pag. 111). E fotografat numai frontul (Strada Király 13). Până în strada Dob în lățimea dinspre str. Király e tot proprietatea fundațiunei. Patru case sunt deja zidite, 3 sunt acum în lucrare (înspre strada Dob). La mijloc se întinde o aripă spre strada Holló. Aci sunt case vechi, tot proprietatea fundațiunii Gozsdu. Aci e capela română și cancelaria fundațiunii.

III. *Bărbați de fruntea a Românilor*: 1. *Andrei Baron*

de *Șaguna* (pag. 89) metropolitul, care a organizat și i-a dat viață bisericii rom. gr.-or. Vieța acestui mare bărbat e cunoscută. De altcum nici locul nu ne-ar erta, să-î dăm biografia, după cum s'ar cere. 2. *Vichentie Babeșiu* (pag. 115), membru al Academiei Române, e unul dintre cei mai cu carte Români din ziua de azi. Moșneag de peste 81 de ani, retras în viață liniștită, nu poate nici acum să se deslipească de cărți, de notițe și însemnări. Puțini vor fi cari nu-î vor fi auzit de nume. Timp de 60 ani a fost conducător zelos în viața românească, dovedind o minte ageră între toate împrejurările. A studiat teologia și iura. Ca băeat să-ac a trăit cum a putut. Părinții i-au fost plugari și lo-ruiau în Hodoru (comit. Timiș). Numele adevărat i-a fost *Calușiar*. Numele *Babeșiu* l'a luat dela al doilea fbărbat al mamei sale. Abia și-a terminat studiile și a și început a lupta pentru ridicarea politică și culturală a poporului român. Aceasta i-a fost cea mai plăcută muncă până la adânci bătrânețe. Din cauza asta și-a perdut postul de jude la tabla regească din Pesta, după un serviciu de 22 ani. Deja în etate de 30 ani era secretar presidial la înalta cancelarie de curte din Viena. Activitatea politică i-să începe cu anul 1848 și 'n 1881 își ajunge apogeul cu prilejul memorabilei conferențe naționale, al cărei raportor a fost. Ani de-a rîndul a fost deputat luptând pentru interesele românești. Decretarea solidarității între „activiști“ și „pasiviști“ în mare parte e de a să atribui lui Babeșiu. A fost mai departe un stâlp al bis. rom. gr.-or. Timp îndelungat a fost deputat congressional. Cum i-ar plăcea, să mai poată și acum lucra pentru binele neamului, așa cum a lucrat în tinerețe!

IV. *Universitatea din loc*: 1. *Alecsandru Roman* (pag. 146), cel dintâu profesor de limba română la facultatea de filosofie din loc. S'a născut la Micăsasa (Ardeal, lângă Blaj) și a răposat în 1897. 2. *Ioan Cio-can*, (pag. 147), actualul prof. al catedrei de limba rom. la univ. din loc, urmașul lui A. Roman. Timp îndelungat a fost director al gimnasiului din Năsăud.

V. *Diferite*: 1. *Zina munților* (pag. 120), un desemn de toată frumseța. Vânătorul doarme și 'n vis îi apare frumoasa pădurilor și-a munților, zina dalbă, care

e 'n stare să farmece cu frumseța și pe sfinții. 2. *Emil Zola* (pag. 159), marele scriitor frances, răposat în 29 Sept. 1902. 3. *Mac Kinley* (pag. 160), presidentul State-lor-Unite (America) omorît în 1901 de anarchistul *Tolgos*. și 4. *Cecil Rhodes* (pag. 161), milionarul, care a lăsat cea mai mare parte din averea sa Angliei pentru a se da stipendii tinerilor. S'a îmbogățit în Africa de sud.

*

Afară de învelitoare conține așadară calendarul 72 *ilustrațiuni*. Arangiarea lor nu s'a putut face după cum ar fi trebuit, tocmai din cauza mulțimii.

Partea hazlie.

Limba lu Gligu Prostu.

În sat e lumie albă. Prune au fost tare multe. Grâul a lăsat indoit. Cucuruzul stă în păpușă așa de frumoasă — încât tot omul poate aștepta vre-o 4 cară de lanț (holdă). Gligu Prostu a căpătat pe grâu vre-o trei sute.

— Tuî honțu lui, să știî, că acum mă duc și io la oraș. Să vëd cum stă lumea.

S'o sculat des de dimineată. A pus în straiță o sticlă de răchie, o ceapă și o turtă, eară în busunar vre-o trei băncuțe.

— Unde mă? — îl întreabă vecinii.

— La oraș — să mai vëd cum stă lumea.

Toți rid în sat. Gligu Prostu s'o prostiit de tot. Mă, el care de sgârcit își mânca și unghiile, se duce la oraș.

Când a ajuns în oraș, cel dintăiu lucru i-a fost să-și pună în rënd foalele. Pre drum tot gusta din răchie.

Mălaiul îl luă în mână — îl învêrti în dreaptă, îl suci în stângă — și deodată îl aruncă în straiță:

— De-atâta vreme am mâncat tot mălaiu, să-l mai las

În grija lui Dumnezeu. Astăzi am să mînc zămîște și bulzî* și să beau bere. D'abia aștept — să mă fac domn.

E în oraș. Trage la un birt destul de fain. Acolo fratele Gligu se pune la masă — de crezi, că el e notaroș la ei în sat. Chelnăru cu cărpa în busunar se oprește înaintea lui și frecându-și mâinile zice :

— Ce poftiți, mă rog ?

— O uiagă dă bere d'a faină — și un papricaș.

Berea e pe masă.

Papricașul acum îl aduce. Aburi i gâdilă găurile nasului. În gură i se fac lu Gligu bale. Se apucă de mîncare — și îndoapă, de crezi, că acum e la praznicu lu Sftu Niculae. Într'un minut blidul era ca spălat. Lângă papricaș mîncă vre-o cinci zămîște.

— Să-l ia pr'al de minte — mîncarea asta fu bună. Dumnezeu să le dea sănătate.

Gligu plătește ca un chinez**. Își ia băta în mână, straița pe umăr și pleacă prin oraș. Simte că-i lipsește ceva. Vede pre domni cu țigări de pele. Gligu iute își cumpără o țigare și o aprinde. Fumul e ca tămăia de fain. Gligu de bucurie începe a rîde — când și când își sucește mustața, ear brezdele de pre față par că-i vorbesc.

* Zămîșce (jîmle) mai mic.

** Jude, birău.

— Bună țigare. De ăstea nu capeți la noi în sat — și o învârtă în mână.

De-odată o cocie vine ca vântul pre drum. Gligu spăriat își bagă iute țigara în gură — dar sêracul negrijind și-o bagă cu partea aprinsă.

— Au mamă, au mamă — începe Gligu să se vaite și de frică aruncă țigara numai de jumătate fumată pre pământ. Limba-i era opărită. Il durea, de nu mai putea. Ar fi voit să strige — dar văzând în jurul său atâta lume, mai bine înghiția durerea. Și simția, că limba i-s'a umflat. Afurisit și orașul, și pe celce a zis că țigara numai aprinsă e bună. — Își mai alina durerea, punându-și mâna pe gură.

— He mă! D'apoî câte oglinzi sunt aici pe drum; hai să ne uităm într'una ce e cu limba?

Să oprește înaintea unei ferestrii — în care erau puse pâlării pentru doamne. Lângă fereastră lucrau vre-o 4—5 cuconițe. Gligu Prostu fără multă socoteală își

scoate limba de un cot, ca să și-o vadă în fereastră, cât îi s'a umflat. Cuconițele când văzură limba lui Gligu — mai nu muriră de frică. lute săriră și chiotiră, una în dreapta, alta în stânga. Doamna maistoriță trimise pe servitoriul afară — ca să-i deie prostului de «paur»* vre-o trei închinat. Gligu după ce văzu, că în dughean e învălmășeală mare, îl lăsă și se duse la altul. Acolo ear își scoase limba de un cot

— de credea că-i vezi și rădăcina.

* Têran.

Calfa din dughean mănios foc — pentru batjocura asta ese afară, și îl ocărește strașnic.

— Măi prostule! Doară pentru aceea ai venit la oraș, să-ți bați joc de noi? Și colo asemenea îți scoseși limba. Lasă că te învăț io. Odată, chem pandurii orașului.

Gligu spăriat o luă la sănătosa și se gândia:

— Ce oameni răi sunt orașenii ăștia. Tare răi. Mă, să nu te sufere să-ți cauți în gură — să vezi, or nu ți s'a umflat limba. Asta n'am mai pățit-o!

Dar sêracul nu mai putea de durere. Sê băgă într'un dughean să-și cumpere vr'un leac. Cu mâna pe gură tremura. Într'un colț al dugheanului pe o masă era o oglindă de cele șoade.* Gligu eară își scoase limba. Când își văzu limba și capul cât turnu bisericii — începu să sbiere și haida la fugă. Oamenii credeau că e scos din fire — și după el. În drum când sbiera, îl prinde un pandur.

— Holt! Ce sbieri? Ce ai în gură? Hai la răcoare.

Gligu sêracu era mai mort de frică — și își scoate limba și cătră pandur. Panduru fiind cu minte văzu îndată, că Gligu Prostu e omu necasului. Il slobozi — dar i spuse, că în oraș nu sê cade, să-ți scoți limba prin dugheană.

— Nu-mi pasă, mă duc io iară în satu meu — și să mă ia dracu de îmi mai bag piciorul în oraș.

Gligu Prostu și-a ținut cuvântul. Bine a făcut. În satu lui nu i sê pot întempla necasuri de acestea. Și în satul lui nici nu sunt oameni așa de răi. Așa a pățit-o Gligu la oraș.

* Sunt oglinzi, cari îl arată pe om și de o sută de ori mai mare.

Măseaua dracului.

— Au babo! Au babo! — Mor! Nu mai pot. Dă-mi niște „buiedzi“ ¹⁾ că mor.

— Vezi bărbățele ți-am, spus să te duci în oraș la un bărbieriu — ca să-ți tragă măseaua. Săracii de noi toată noaptea nu putem dormi.

— A! Numa bărbieriu e pe bani — și io n'am bani.

— Dar lasă-te! Dă ră pentru aceea sunt banii, ca dacă e de lipsă să-î stricăm. Na două coroane și dimineață du-te la oraș.

Filip Lepa n'o mai dormit. De ațipia puțin — visa că dracii i-s'au băgat în gură — și acolo fac foc sub căldările lui „Bată-l crucea“.

Cântă cocoșii. Filip se scoală. Își leagă obrazul cu un ștergar și straița pe umere.

Ajunge în oraș. Intră la un bărbier. Tremura de frică — o să-l doară când o să-i scoată bărbierul măseaua! — Când să ajungă rându la Filip Lepa — închinata de măsea o început altcum. — I-o trecut. Nici vorbă de durere.

— Ce poștiți?

— „Io nu poftesc“ nimic. Făr' aș zice, să mă razi — de n'o fi prea scump.

— 4 crițari.

— Dar cu trei nu s'ar putea? — Haida de!

Și-l rade pe Filip ca pe un domn. Măseaua nu-l mai doare. Coroanele i rămân în busunar.

Și-i trăsnește în cap — că după dreptate coroanele ăștea trebuie păpate. Acasă nu le poate duce — căci i-le-a dat Părăschia, nevastă-sa pentru măsea. De

¹⁾ medicină.

I-ar dura ar fi alta, ar trebui să le dea bărbierului — dar' așa, haide într'un birt.

— 2 sticle de bere!

Bea; ca cum ar bea alvălucul (aldămașul) măselei.

După toată inghițitura pipăe măseaua. Să poartă bine.

— Îți mulțumesc soro măsea — că mă făcuși să chefuesc ca lumea — glumia Filip.

Banii beuți, Filip pleacă către casă.

Nevestei i povestește — că d'abia i-au ajuns ale 2 coroane — și că acum nu-l mai doare măseaua.

— Mulțam lu Totputernicu.

*

E noapte. Filip geme. Zmeoaica de măsea începe eară să-l scarpine. Filip de frică rabdă — dar ca să mori nu poți răbda.

— Au babo! Au babo! — Mor! Nu mai pot. Dă-mi niște „buiedaî“.

— D'apoî nu 'ți-or scos măsaua? Ce-mi sbieri și nu mă lași să dorm?

— Ei bine! bine! Pe aia mi-au scos-o, dar acum mă omoară a din fundul guriî. Mor! mor!

— Să știi, că mâne ai să te duci earăș la oraș, la bărberiu, să ți-o scoți și pr'asta.

— Sunt cam obosit — mă dor picioarele, dar' n'am ce face. Dar' vezi n'avem bani. — Știa că Pă-râschia e scumpă. Să gândia, că de capătă acum bani — apoî și-o scoate și de nu l'o dura.

— D'apoî mai am io două coroane — ți le dau și pe-astea.

*

Filip e pe drum. Fața i legată. Îl doare — de crede, că acum-acum moare. Ajunge în oraș. Intră la un alt bărbier. Tremură de frică. Când îi vine rându închinata de măsea nu-l mai doare.

— Ce să fac acum? Doară nu o pot scoate, dacă nici n'o mai simț. O pipăe! O smâncește, să cam mișcă ea puțin — dar' totuș e de treabă.

— Pofțiți pe scaun! Ce pofțiți mă rog!

— Poi... să mă tunzi.

— S'a ușurat. Măsaua nu-l mai doare.

Și-i frumos Filip ca un fecior de însurat. Eri ras

fain — astăzi tuns la oraș. Măseaua tăce mulcom. — Bani! ear' i-au rămas.

Ce să facă cu ei?

— De-i duc acasă — și-i spun nevastă, că măseaua nu mă mai doare — mă omoară că er' am mințit. De-i spun — că în gură de doi ani nici n'am mai avut măsele — decât asta una, și și asta ruginită ca vai de ea — eară nu-i bine. N'am alta de făcut, decât eară să trag un chef sdravăn.

— Trei sticle de bere!

— Vezi, s'o învățat er' la traiu bun. Incepe d'odată cu trei sticle. Niște mueri din satul vecin, cari erau în birt, tot la Filip se uitau — că era frumos, zmeu colo... om fain, fercheș, mai pe scurt.

Plătește și pleacă acasă dobă de bere.

— Cuminte om o fost cine o făcut berea. Vezi e bună și de măsele. Acum nici nu simt, că am năprasnica asta de măsea în gură.

Părăschia s'o bucurat, că nu-l mai dor măselele pe bărbatu-său.

*

Să face noapte.

Cocoșii încă n'au început a cânta.

— Au babo! Au babo! — Mor. Nu mai pot.

Când auzi baba, că Filip eară începe să se vaite — i-s'a amărit tot ficatul. Infuriată sare din pat și ție ia la trei parale.

Că una, că alta... ba că așa, ba că pe dincolo... destul că erau să se ia de cap. Și Filip cu capul buimăcit, sare din pat și apropiindu-se de muere începe să sberă. Părăschia nu mai știu ce să facă și de mânie i trage o palmă de gândia! că i pocnește fața.

Filip se pipăie în gură — zmeoaia de măsea îi sărise din rădăcină. Și Filip începu să sară de bucurie într'un picior — și-i arătă nevastei cea din urmă măsea, pe care o mai avuse 'n gură.

Oaia furată.

Moise Pența e ăl măi mare drac în sat. De frica lui d'abia pot dormii păcurarii. L'a pus, ce l'a pus — poate chiar dracu — să creadă, că-î măi dulce carnea de oaie furată, ca cea cumpărată pe bani.

Când umblai prin sat — auziai, că acum ăstuia, ba acum ăluia i'a perit câte o oaie. Și știau oamenii, că Moise Pența e amestecat în lucru — dar nime nu cuteza să-l părăscă, că n'avea dovezi împotriva lui. Și așa îți fura oaia Moise al nostru, de îți era măi mare dragu. Măi tare îi plăceau oile, cari își au stâna lângă codru; acolo era cu măi mare curaj, bine știind, că în codru nime nu se bagă după lotru.

În vremea din urmă să tot codia pe lângă oile lui Gligu Scurtu. Drept că oile lui erau grase — numai bune de mâncare. Lâna le era ca lămâia. Când însă, Moise Pența și Avram Cocoșu se puseră pe drum. Luară cu dinșii o prăjină lungă cât turnu bisericii — în al cărei capăt implântară niște cloambe încovoiate. Când le făceau zicea Moise:

— Mă frate —
tuî hanțu lui, așa
cloambe, de nici
smeu nu ne prinde.

— Dar cu câni
ce facem?

— Cu câni? Ia
să-î și ăia pe mine.
Am io și pentru ei
buiezi.

*

Când ajunseră la margine de sat, lui Moise îi veni ceva în gând. Lăsă pe Avram acolo și el se întoase acasă — ca să-și ia „sănătate” dela nevastă-sa — că vezi, când mergi la vânat de oi — nici când nu știî, cum ajungi acasă.

- „Sănătacie“, Floareo !
- Un' te duci Moise ?
- Mă duc cu Avram Cocoșu la moară.
- D'apoî par'că n'am curățit cucuruz.
- Am cumpărat io dela Jidov, și l'am pus în caru lui Ion Lepa.
- „Sănătacie“. — Ia sama bărbățele, să nu te 'mbeji la moară, că îți fură oamenii cucuruzu.

*

Moise e pe drum cu Avram Cocoșu. Amândoi suflau din lulă fumul — ca hornu, dela o fabrică.

— Pă unde să ne punem la pândă ?

— Lângă goronul cel mare. De acolo om pleca înainte. Ia bine sama Avrame, când s'or mișca câniî, aruncă-le ficatu ăsta — și să știi cu nu-ți mai latră.

— Bine !

La stână dormiau toți. Badea Petru, oierul doarme somnul sfinților. Cine știe ce visează. Oile toate s'au făcut grămadă, ca și cum ar simți, că smeu de Moise are gânduri rele. Un berbec tot dă cu coarnele — dă bunăsamă visază, că vre-o oiță, poate cea mai drăgălașe, o să piară.

— Ține bine prăjina, Avrame — șoptește Moise lui Filip și într'aceea întind prăjina spre strungă și clioamba prăjinei o acață în lâna oaiei. Când or întărit clioamba bine, învîrtindu-o, să pun amândoi cu toate puterile și trag oaia în codru. Oaia vine de gândești, că umblă de bună voie.

Când s'or apropiat de codru — câniî simțiră mirosu de om și începură a latra. Badea Petru sări în picioare și somnuos cum era nu știa de ce latră câniî așa tare. Caută în dreapta, caută în stânga și de-odată în întunerecul nopții văzu cum trag bicherii oaia.

— Acum sunteți în mâna mea, se gândi badea Petru. Ca să nu bage de seamă lotrii, că el i-a văzut, chiemă câniî la sine, și dându-le mălaie i mulcomi. Numai Ursul mai lătra din când în când. În vecinătate erau încă vre-o trei strungi. Badea Petru se puse bărbătește la drum. În vecini e strunga lui Niță Petcu — ăsta are doi păcurari mari, țapeni ca Sfarmă-peatră din povești. La stânga e strunga lui Nicolae Belea — eară om cu vre-o doi păcurari. Toți îl pricepură pe badea

Petru și luându-și măciucile și pistolele în mână se duc spre gorun.

Badea Petru vedea de departe cum scapără lotrii schintei din cremene. Or știut așadară, că oia nu s'o dus de bună voie spre gorun, și că lotrii sunt încă în apropiere.

Păcurarii s'au apropiat de gorun. Când văzură bine, că unde s'au așezat hoții, i încunjură și începură să sumuțe câni. Ursu, Botu, Ticu — smeii de câni, credeați că or turbat așa începură să latre.

— Moise, suntem ai dracului. Păcurarii ne-au simțit.

— N'ai frică. Carnea o lăsăm aici, ear noi o luăm la sănătoasa. Tu te duci spre isvor, eară eu spre gruiul bisericii. Cătră ziuă ne întâlnim la mine acasă.

Nici nu gătără bine cu vorba, — când câni se aruncară pe ei, eară păcurarii începură să puște din piștoale.

— Pe ei, băeți, mânca-i-ar cioarele de lotri! Niță înpușcă-l ca pe un câne.

Niță pușcă și glonțul trece chiar pe lângă urechea lui Moise. Moise dă napoi cu piștolul. Glonțul se oprește în cel mai fain câne. Schilăiala cânelui — îi asurzia urechile.

— Pe ei, copii!

Bătaie după toată rëndueala. Cine ar fi crezut, că lotrii ăștia doi la număr — multă vreme pot să stee față în față cu păcurarii. În codru e o larmă ne mai pomenită. Păcurarii după o bătaie mai lungă prinseră pe Moise și pe Avram. În codru ținură «pătrăulă» jendarii. Au auzit din depărtare pușcături de piștoale și luându-se după glas, veniră aici și legați așa i luară sub pușcă pe hoții și i duseră în sat.

Moise proba să se scoată din necaz — dar înzădar că îl prinseră chiar cu oaia în mână.

Legăți așa i duseră jandarii în satul vecin, unde le era căsarma. Moise Pența știa că odată o să o pățască și știa că nu o să-l spânzure pentru o oaie și de aceea nici nu era tare supărat. Ba avea voie și de glume.

Trecând prin sat sub pușca jendarilor, îl întreabă un bogătan, care se bucura, că s'a scăpat de dracu:

— Unde, mă

Moise?

— La vânat vecine.

— Unde?

— La vânat: O nu vezi că ăsta dinapoia mea îmi aduce pușca.

Toți rid. Jendarii dându-i ghioldituri — îl duc în căsarmă.

Glume.

Un străin: Măi loane, ean' spune-mi cum stați cu sănătatea? Mor oameni mulți la voi în sat?

Țăranul: D'apoî, mă rog — mulțam lui D-zeu, mor mulți, că avem în sat doi doctori.

*

Un vânător a pușcat un vultur puternic și acesta i-a căzut cu mare sgomot la picioare.

— A fost păcat de praf și de plumb — zice Cula țiganul — că și așa îl lua Devla de căzătura cea groaznică.

*

Badea Ion vine acasă, cam lovit cu leuca. Se vede că a turnat pe gârcean mai mult de cât trebuie. Nevastă-sa chiar e mânioasă foc. Când îl vede măsurând drumu și că se apropie de poartă, ia un băț în mână și așa îl așteaptă la ușa tinzii.

Badea Ion deschide poarta — și când vede pe mătușa Chiva cu o față plină de încredere zice :

— Babo, pune bățul jos — că îți dau mâna, că astăzi nu te bat.

*

Ripa, vestitul faur, merge la un negustor de sobe (cuptoare). Negustorul îi arată tot lucruri nouă :

— Vezi, zice el, astea dau multă căldură și nu-ți trebuie nici pe jumătate atâtea lemne, ca la altele.

— Bravo — adaoge Ripa, sărind tot sus de bucurie. Imi cumpăr două de astea și atunci nu-mi trebe nici un lemn.

*

Un Țigan a auzit, că domni doctori au aflat medicina și împotriva stelnițelor.

— Să-mi dați mă rog, țucu-vă picioarele și mâinile, domnule păticaș, niște leacuri în contra stelnițelor.

— Iacă aici e „pulferu“ ăsta.

Preste vre-o cincă zile, vine Țiganu îndărăpt :

— Sărut mâna la Măria Ta. Pulferile alea n'au fost bune. Le-am înghițit toate — și blământele de stelniți tot mă mână.

Fotografii originale.

Dacă ar fi mai mare însuflețirea adevăraților Unguri, fotograful nostru n'ar fi fost silit cu prilejul unei sărbări naționale, să ia pentru *Calendarul „Pop. Rom.”* astfel de fotografii:

I.

II.

III.

IV.

TÊRGURILE

DIN

UNGARIA, ARDEAL ŞI BANAT.

Intocmite după îndreptariul cel mai nou al oficiului de statistică din Budapesta, pe anul 1903.

Datele sunt însemnate după stilul vechiu.

Ianuarie. 1. Deva, Domaşna, Gernesig, Silimgiu, Lăpuş.-rom. 2. Zerindul-mare, Bozovici. 3. Gyarmat. 4—6 Lăpuş.-ung., M.-Oşorheiu, Dobrişin. 5. Corond, Criş. 5—6. Vaida-recea. 6. Ormeniş, Făget, Geaca, Buza, Boroşineu. 6—8. Cal. 7. Ilia. 8. Jimbor, Şieu, Odorheiu. 8—12. Giula. 9. Mehadia. 10. Baziaş, Almaş.-mare. 11. Criş.-săs., Miheş de Câmpie. 12. Aiud, Breţcu, Cosmaş, Ghiriş, Gialacuta, Rêşnov, Huedin. 13. Sânt-Ana. 14. Ibaşfalău. 15. Zam, Sebeşul-săs., Micăsasa, Hodoş, Birchiş. 19. Teaca, Sân-Georgiu, Proştea. 19—21 Catina. 21. Preşmer. 21—24. Măgheruş. 21—23. Gherla. 22. Homorod. 23. Supurul-de-jos, Nadeş.-săs. 24—26. Caransebeş. 25. Lugoş. 26. Papolt. 27—28. Ilonda. 28. Cojocna. 29. Covasna. 30—31. Reghin. 31. Ciuc-Sereda, Jibău.

Februarie. 1. Aţel, Cehul-Silvaniei, Haţeg, S.-Mărtin, Soborşin, Cenad, Mocrin. 3. Cetatea de baltă, Aiton, Bistriţa, Boroşineu, Mişcolţ. 6. Bonia. 7. Teiuş, Zabola. 8. Rodna-veche. 9. Cenad.-mic. 10—11. Gârbău. 11. Borşa, Crişpatac, Mercurea, Recaş, Ghergho. 14. Satu-lung, Turda. 15. Guruslău. 16. Beliu, Becicherec, Bruiu, Dras, Daroţ, Dicio-Szt.-Mărtin, Pişcolţ, Reşinar, Buda, Aradul-nou, Ciongrad, Lechinţa. 16—18. Zlatna. 17. Abrud, Comloş, Făget, Siget. 17—20. Deş. 18. Veneţia inf., Ciaba. 19. Buteni, Zilău. 20. Alămor, Brad, Chirpăr, Mediaş. 20—22. Biserica albă. 23. Zaraud, Petriş, Beba veche. 25. Gyoma, Dezna. 25—26. Hădad. 26. Orlat, Sepşi-St.-Georgiu. 26—28. Ciuc. 27. Cluş, Tornea. 28. Poiana sărată.

Martie. 1—8 Cehul Silvaniei, Ér-Mihalyfalva, Oradea mare, Timișoara, Bățania. 2 Cenad, Berzova, Aletea, Hapoș, Ghoroc. 3 Vintul de sus, Sighișoara, Baia mare. 4 Cubin. 5 Baia de Criș, Bălcaci, Marghita, Nușfalău, Odorheiu săs., Șomcuta mare, Uzon. 6 Hodmező Vásárhely, Peșta, Agarbiciu, Apoldul mare, Cămăraș, Ciuc Domokos, Mănăștur, Miclușa, Vaidahaza. 5—7 Alțina. 6—8 Erd. St.-Georgiu. 6—7 Șimleu. 7 Ceffa. 7—11 Verșeț. 8 Capolnaș, Șiria, Bilac, Bocșa mont. 8—15 Hunedoara. 9 Bonțida, Eger-var. 10 Tinca. Cinc. mic, Iernut. 11 Detta. 12 Zam, Feldioara, Oravița, Modoș. 13 Ciacova, Ibașfalău. 14—17 Arad, Roșia. 15—26 Arghiegat, Semlac, Măcău. 16 Mramorac. 17 Săsciori, Ilieșfalău, Agnita. 18 Taraian. 19 Ocna Sib., Marcod, Glod, Basna. 20 Cernat, Bozovici, Mureș-Oșorheiu. 22 Șeitin, Zorlenț, Blaș, Gy. St. Miclăuș. 23 Gyertyamoș. 24 Titel, Birchiș, Cetatea de baltă, Cefa, Cohalm, Ciuc-St.-Georgiu, Crasna, Mehadia, Mociu, Nocrich, Viștea inf. 24—29 Beiuș. 25 Ilia, Huedin, Lăpuș rom. 25—28 Măgheruș. 26 St. Paul, 28 Câmpeni, Cuciu, Gilău. 30 Cermeiu, Vădaș, Hăl-magiu, Făget, Domașna. 31 Uioara.

Aprilie. 1. Borgo-Prund, Sepviz, Orăștie, Șomor-tin, Totvaradia. 2. Sângeorgiu. 3. Drag, Porumbacul inf. 4. Biertan, Hodoș, Săbedin. 6. Chișineu. 7. Alba-tulia, Buza, Mertișdorf. 9. Jimbor, Iacobeni, Boroșsebiș, Sântămăria de peatră. 8. Moldova veche. 10. Moșna, Ugra, Mescheu. 11. Panciova, Orțidorf, Macfalău, Marghita, Cil, Buziaș, Archid, Ațel, Sâmbăta inf., Sebeș.-săsesc, Turda, Vinerea, Baziaș, Periamoș, Dobrițin. 12. Nădlac, Lăchinta, Grădiște, Codlea, Beclean. 13. Bega St.-Georgiu. 14. Rahău, St.-Georgiu, 15. Homorod, Nadăș. săs., Copșa-mică. 16. Sepși-St.-Georgiu, Gherla. 17. Șinca veche, Grădiște. 18. Dicio-St.-Mărtin, Ilonda, Voitec, Almașul mare, Cudriț. 18—21 Caransebeș, Orșova, Șepreuș, Mező-Tur, Ciongrad, Teaca, Căcova. 19. Covasna, Chezdi-Vásárhely. 19—22 Dobrița. 20. Pâncota veche, Ciuc-St.-Mărtin, Cernat, Sibiu, Idvor, Oravița, 20—22 Pecica-rom., Lupșa. 21. Jibău, Ludoș, Rodna veche, Petrea-rom., Voila. 21—26. Beiuș. 21—30. Reghin. 22. Gurghiu, Geoagiul inf., Dobra, Cubin, Cluș, Birchiș, Agârbiciu, Terebeș, Capolnaș, Chichinda mare, Iablanița, Moldova nouă, Radna, Segedin. 23. Pășmuș,

Păuliș, Ormeniș, Lipova, Hida, Cața, Borșa. 24. Cenad, Reteag. 25. Lupul, Aiud, Sângeorgiu. 26. Lugoș. 27. Pișcolț, Șercaia. 29. Reșița, Lăpuș ung. 30. Corond, Deva, Nușfalău.

Maiu. 1. Dezna, Orlat, Petroșeni. 2. St.-Mărtin-Homorod, Gernesig, Șag. 2—4. Boroșineu, Vinga. 3. Homorod, Nocrichiu, Pardan, Trăscău, Gyarmat. 5. Taraian, Abrud, Bistrița, Hădăd, Sacul. 6. Șeica-mare, Paraid, Elesd. 7. Poiana-sărată, Micăsasa, Jucul inf. Glod. 7—11. Giula. 8. Ciuc-Sereda, Rudna, Silimgiu, Iasenova, Mocrin. 9. Satulung, Șarpotoc, Ibașfalău, Bichiș, Aiton 9—11, Cal. 11. Caloceia, Uzon. 12. Papoț, Becicherec, Tornea, Șilindia. 13. Ulma, Huedin. 14. Cheța, Năsăud. 15. Olpret, Sâmbăta de jos, Făget, Brad, Hunedoara. 16. Cheresteș, Mociu. 17—20. Timișoara. 17. Miheș, Zeteleaca. 18. Monor, Altiț, Bandul de Câmpie, Zărnești. 19. Lechința, Beliu, Marpod. 19—22. Deș. 20. Zam, Ceffa, Capolnaș. 21. Bonia. 21—22. Zilău. 22. Tăuț, Orăștie, Făgăraș. 23. Câmpeni, Ighiu, Mănărade. 24. Petelea, Cehul-Silvaniei, Hălmagiu. 25. Zarand, Alibunar, Beba veche. 26. Siget, Ilia, Agnita, Vințul de sus, Pesta. 27. Gyertyamos, Budiul de Câmpie, Jimbor, Lăpuș. rom. 28—29. Șomcuta-mare. 30. Brașov, Gialacuta, Guruslău. 31. Proștea mare, Marghita, Cluș.

Iunie. 1. Bichiș, Bichiș, Comloș, Seliște, Cenad. 2. Baia-mare, Gârbău, Delta, Gy.-St.-Miclăuș, Periamos, Aletea. 3. Aradul-nou, Crișpatac, Odorheiu-săs. 4. Bașgiu, Dobra, 4—6. Ciuc m. 3—5 Zlatna. 6—10. Oradea-mare. 7. Bega-St.-Georgiu, Măcău. 7—10. Biserica-albă. 9. Tinca, Almaș.-mare, Șomcherec. 10. Șeica mică, Petriș, Chichinda mare. 11. Macfalău, Panticeu, Șepși-St.-Georgiu, Sighișoara, Turda, Vințul de jos, Buda, Moldova nouă, Recaș, 12—13. Șimleu, Ér-Mihályfalva, Modoș. 14. Teaca, Rodna veche, Cheța. 15. Reșița, Semlac, Șieu. 16. Harca, Mănăstur, 16—20 Arad. 17. Bonțida, Chirpăr, Cislădie, Sepviz. 18. Ciaba. 19. Sătmăr, Tăuț, Blaș, Iernut, 19—21. Lugoș, 21—22. Șiria, Corond. 22. Ibașfalău, Cernatul de jos, Bozoviciu, Berzova, Buteni, Totvaradia. 22—24. Lăpușnic. 23. Arpașul de jos, Crasna, Craifalău, Drag, Ormeniș, 24. Pusta-Cămăraș. 25. Ghiriș, Veneția inf.. 26. Olpret, Câmpeni. 27. Jibău, Satulung. 28. Reteag, Rêșnov, Cil, Zorlenț, Hălmagiu. 29. Cermeiu, Bătania, Supurul de jos, Panciova,

Făget, Domaşna, Ciacova, Bercheniş, Hunedoara. 28—30. Poiana (Sib.) 30. Cic-Sereda, Medias.

Iulie. 2 Hodmező-Vásárhely, Poiana Sărată, Baia de Criş, Nuşfalău. 2—5 Giula. 3. Mehadia, Glod. 4—6 Bocşa mont. 6 Sân-Petru. 7 Hădăd. 9 Covasna. 10—12 Gherla. 11 Gilău, Dicio-St.-Mărtin, Cămăraş, Ilia. 12 Sânt-Ana, Baziaş, Şieu, Orăviţa, Huedin, Cohalm. 13 Alba Iulia, Grind, Paraid, Secuisigiu, Tornea. 14 Mercurea, Buza. 18 Argiebat, Segedin. 18—21 Verşet. 19 Mező-Tur, Terebeş, Vaida-Recea, Micloşvár, Sânt-Georgiu, Petriş, Pâncota, Olpret, Basna, Altîţ. 19—28 Reghin. 20 Lipova, Măgheruş, Beiuş, Boroşineu. 21 Siget, Deva. 22 Taraian, Ceffa. 24 Chirpăr, Ocna Sib., Preşmer. 25—27 Caransebeş, Breţcu. 26 Bran. 28 Rodna veche, Papolţ, Mertişdorf. 29 Aţel, Apold. mic. 30 Şomcuta mare. 31 Avrig.

August. 1 Vinga, 2 Debreţin, Gyoma, Şag, Şiria, Măcău, Uioara. 2—6 Timişoara. 3 Gernesig, Caloce, Voila. 4 Becicherec, Soborşin, Zenta. 4—16 Vâlcele. 5 Ulma, Drag. 6 Aiud, Guruslău, Lupul. 7. Vaidahaza, Mănăştur, Mociu. 8 Titel, Cetatea de baltă, O. Cosmaş. 9 Hălmagiu, 10 Copşa mare, Şercaia, Sassebeş, Zarand, Vinţul de sus. 11 Baia mare, Mодоş, Harca, Năsăud, Păsmuş. 11—14 Deş, Teiuş. 12 Bistriţa, Boroşineu, Corond, Mergindeal, Ciongrad. 13 Mişcolţ. 14 Viştea inf., Moldova veche, Mocrin, Frata Câmp., Sili-megiu. Allibunar, Câmpeni, Ciacova, Copşa mică, Făget, Jimbor, Ilia, St.-Paul, Haţeg. 16 Cîsnădie, Alţina, Pesta. 17 Miheş, Comloş, Zlatna, Petrea-rom. 18 Homorod. 19 Beliu, Cheţa, Cluş, Criş. sâs, Murş-Oşorheiu, Iablanita, Pişcolţ, St.-Mărtin, H. Voitec. 20 Zilău, Giula. 21 Porumbac. inf., Brad, Zeteleanca, Zerind. 22 Alămor, Jucul inf. 24 Beba veche, Ér-Mihályfalva. 25 Cubin, Gh.-St.-Miclăuş. 26 Orţidorf. 27 Turda, Paulican, Macfalău, Zam, Făgăraş, Draşeu, Sepoiz. 28—31 Oradea-mare. 28 Dezna, Zam. 30 Cheresteş, Cehul Silvaniei, Pecica-rom. Detta.

Septemvrie. 1 Sibiu, Oraviţa, Buda, Gyertyamos. 2 Caţa, Sângeorgiu (Tor.), Marghita. 3 Baia de Criş, Nuşfalău, Pardan, Pişcolţ, Ugra. 4 Almaş. mare, Marcod, Orşova. 5 Bocşa-montană, Satulung, Dognecea, Lupşa. 6. Argiebat, Poiana. 7 Betlean, Cernat, Chichinda-mare, Grădişte, Panciova, Dobra. 8 Ibaşfalău, Hodoş, Huedin,

Lăpuș. rom., Lechința, Lipova, Tinca, Șag, Sărmaș. 9
 Elesd. 10 Ciuc. m., Dobrițin, Idvor, 11, Mediaș, Rudna,
 Tornea, Șimleu. 12 Chișineu, Hida, Lăpuș. ung., Vene-
 ția inf., 13 Brețcu, Periamoș, Zam. 13—18 Timișoara.
 14 Bichiș, Monor, Ocland, Hom., Semlac, Sân-Petru,
 14—17 Bonia. 15 Abrud, Rêhëu, Reteag. 16 Cic-Sereda,
 Cojocna, Gyoroc, Sătmar, Radna, Spușul de jos. 17 Alba
 Iulia, Boroșsebeș. Codlea, Geagiu de jos. 18 Bozovici,
 Buziaș, Cal, Chohalm, Nocrichiu, Păuliș, Șieu. 19 Vinga.
 19—21 Caransebeș. 20 Nădlac. 21 Șilindia, Bega, St.-
 Georgiu, Odorheiu, Orăștie, Ludoș, Crișpatac, Borșa.
 22 Birciș, Crasna. 23 Taraian, Bran. 24 Grind, Se-
 liște, Săbediu. 25 Sepși-St.-Georgiu, Debrițin. 26 Roșia,
 Totvaradia. 27 Ilia, Jibău, Olpret, Seghedin, Ciaba,
 Trăscău. 28 Cenad, Iasenova, Vădaș, Ghiriș, Arpașul de
 jos. 29 Becicheș, Ciuc-St.-Domokos, Sângeorgiu. 30
 Terebeș, Micăsasa.

Octomvrie. 1 Petriș, Petroșeni. 2 Paraid, Pâncota,
 Ighiu, Ilonda, Dicio-St.-Mărtin, Aletea. 2—5 Biserica-
 Albă. 3 Auid, Archid, Cudriț, Hălmagiu, Cenad, Hod-
 mező-Vásárhely. 3—10 Reghin. 3—15 Erdő-Sângeorgiu.
 4 Sâmpetru. 5 Aradul nou, Mișcolț. 7 Grădiște, Titel.
 8 Bălcaci, Bonțida. 8—10 Brașov, Lugoș. 9 Sécuisig,
 11 Cehul Silvaniei, Bruiu, Daroț, Zorlenț, Șercaia. 10—13
 Vêrșet. 12 Mehădia, Buză, Berzova, Șinca v., Boroșineu.
 13 Berzova, Cil, Gherla, Hădăd, Iacobenii, Poiana-să-
 rată, Varșand, Madoș, Gyarmat, Siget. 14 Glod, Papoț.
 15 Chezdi-Vásárhely, Mănărade, Rêșnov. 16 Săscior.
 17—20 Arad. 17 Borgo-Prund, Deva. 18 Bandul de
 Câmpie, Ghergho, Nadășul săs., Rodna veche. 19 Sân-
 Georgiu, Mramurac, Mező-Tur, Recaș, Reșița, Dras. 20
 Cluș, Marpod, Cacova, Sacul. 21 Șomortin. 22 Sighi-
 șoara, Șomcuta-mare, Iernut, Mercurea. 22—25 Teiuș.
 23 Marghita, Câmpeni, Oravița, Teaca, Pișcolț. 25
 Drag, Dobra, Cubin, Ceudu, Petrea-rom, Șeitin, Bă-
 tania. 26 Năsăud, Făget, Cermeiu. 27 Ciuc-St.-Mărtin,
 Beiuș. 28 Frata de Câmpie. 29 Nușfalău, Murêș-Oșor-
 hei, Mănăștur, Covasna, Bagiu, Sântana, Craifalău. 30
 Lupul, Măgheruș, Buteni, Șeica mică. 31 Nochrich.

Noemvrie. 1 Măcău. 2 Pesta, Șag, Sătmar, Agâr-
 biciu (Turda) Gyoma. 3 Agnita, Baia-mare, Rêșinar. 6
 Boroșineu, Gernesig, Vințul de sus, Zenta. 7 Șepreuș,
 Gârbău, Ibașfalău, Zêrnești. 8 Guruslău, Lipova, Cia-

cova. 9 Jimbor. 10 Becicherec. 12 Cuciu, Egervár, Bistrița, Gialacuta, Huedin, Vințul de jos. 14 Zabola, Altiț. 16 Sânpetru. 17 Buda, Mediaș, Detta, Segedin. 18 Iablanița, Chichinda-mare, Caloce. 19 Zilău. 20 Supurul de jos, Soborșin, Chirpăr, Agârbiciu (Tor). 21 Ilieșfalău, Ugra. 22 Uzon, Șiria. 23 Tornea, Ațel, Blaș, Micluș, Orăștie, Petelea, Turda, Cenad, Făgăraș. 24 Capolnaș. 27 Ciaba, Ciongrad, Ér-Mihaifalău. 28 Ceffa, Gilău. 28—30 Oradea-mare. 29 Timișoara, Cehul Silvaniei, Apoldul-mare, Pișcolț. 30 Zarand, Hunedoara, Șeica mare, Beclean, Gh.-St.-Miclăuș, Șilindia.

Decembrie. 1 Feldioara. 1—4 Deș. 3 Mișcolț, Timișoara, Rodna veche, Baia de Criș, Borosșebes. 4 Alba-Iulia, Biertan, Jibău, Paraid, Șimleu. 5 Ormeniș. 6—9 Odorhei. 6 Făget, Hapoș. 7 Cernatul de jos, Ocna Sibitului. 8 Tinca, Vinerea, Ciuc-St.-Georgiu, Abrud, Cetatea de baltă, 9. Elesd, Huedin. 10 Agnita 15. Aiton, Siget. 19 Argeș, Mezö-Tur, Mociu. 20 Petriș, Olpret, Macfalău, Brad. 21 Apold. mic. 21—24 Cehul Silvaniei. 22 Chișineu, Reșița, 23 Sibiu, Chezdí-Vásárhely, 24 Marghita. 25 Nușfalău. 28 Cluș, Iernut, Terebeș. 29 Lupșa. 30 Cohalm, Sântămăria de peatră, Buteni. 31 Capolnaș, Crasna.

Mijlocul cel mai ideal, cel mai plăcut și cel mai salutar este **Crema-Margareta a lui Földes**. Această cremă e foarte fină, pielea o absoarbe cu ușurință, e absolut nevătămătoare. După câteva zile de întrebuințare delătură pistrii, petele, buburuzele, coșurile. În scurtă vreme s'a răspândit peste întreg pământul. În urma escelentelor sale calități o falsifică, o contrafac în multe locuri, din care cauză rugăm ca la cumpărare să cereți limpede și acurat:

Crema-Margareta a lui Földes.

0 dosă mare **2 coroane.**
„ „ mică **1 coroață.**

Efectul Cremei-Margareta îl mărește săpunul Margareta, un preparat tratat cu lanolină în exces, din care cauză nu atacă pielea obrazului. Il recomandăm călduros înainte de întrebuințarea cremei.

Săpunul Margareta costă 70 bani bucata.

Parfumurî, creme pentru mâni și obraji, săpunuri de toaletă, alifii de păr etc.

Pudra-Margareta, fină și plăcută. Se poate întrebuința ziua și noapte. Se lipește neted pe piele, asudarea nu-î strică. Nu sbârcește pielea, nu înegrește dinții, nici orbita ochilor.

Prețul **1 cor. 20 bani.**
 Pasta de dinți Margareta **1 cor.**
 Apa de dinți Margareta **1 cor.**

===== **Feriți-vă de contrafaceri!** =====

Farmacia și laboratorul de chimie al lui

GUTORI FÖLDES KELEMEN

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 11—12.

Cea dintâi fabrică de coase din lume este fabrica de coase de oțel cu semnul „Bur.“ Singurii reprezentanți ai acestei fabrici

WINKLER ȘI GRAUER

din Kőbánya

plătesc 100 cor. la orcine va arăta vr'o coasă „Bur“ din altă fabrică; plătesc 200 cor. la orcine va arăta 5 coase rele din sută.

Cine voește să aibă o coasă cinstită să nu cumpere dela nimeni nimic, până-ce nu va cere un catalog ilustrat dela firma susnumită. Catalogul se trimite gratis (în cinste) și franco; onorații cetitori n'au decât să-l ceară pe o cartă postală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru câștigarea de cumpărători. Colecțanții se împărtășesc de favoruri. Garanție! După 10 bucăți unul se dă gratis. Serviciu prompt și conștient. Mai multe miș de scrisori de mulțumită stau la dispoziția celor interesați.

1 briciu de Transvaal 3 cor.
1 piatră englezească de ascuțit 1 cor.

UN VIS MÂNTUITOR.

Istorie adevărată din viață. — O povestește IOAN SCHULZ din COMLOȘUL-MARE.

»Și nu crezi, că un vis poate mântui și viața?

Iată întrebarea, ce mi-o adresa prietenul meu Carol, când l'am vizitat acu-î anul. Am dat din cap, iar dînsul adăose atunci: „Ascultă deci!” Tocmai acu-î anul, de când am fost la Iosif, pe care îl cunoști și tu și care acum e cantor. Dînsul mi-a povestit, în ce chip i-a mântuit viața un vis.

Întreagă familia-i era beteagă. El însuși încă suferea de influență și de șira spinării; soacră-sa avea spasmiuri de stomac, astmă; copiii săi suferiau de boală de gât, defiritis și anemie. El era atât de bolnav, încât s'a spovedit și cuminecat și adormind de cu seara nimeni nu credea că se va mai scula. Însă cu ajutorul lui Dumnezeu, el totuș s'a sculat dimineața și a zis cătră femeie-sa:

— »Mario, am visat că mi-am cumpărat un calendar și m'am vindecat.

Nevasta lui Iosif credea în visuri și numai decât a cumpărat un calendar; abia începu să-l frunzărească și iată că dăduse-o povestire interesantă cu titlul «Mântuitorul», în care era descrisă vindecarea tuturor boalelor prin „Fluidul-Elsa”.

Maria cumpărase și înainte de aceea tot felul de fluide, dar aceste nu au fost de nici un folos și abia acum a știut că numai *Fluidul-Elsa* al lui Feller folosește; care însă numai atunci e veritabil, dacă îl comandă direct dela farmacistul Eugen V. Feller, Stubica (Vásár tér 127), comit. Zagrab.

Nu mai decât a comandat pe cale telegrafică 12 sticle de *Elsa-Fluid* al lui Feller, în preț de 5 cor., fiind-că de mai puțin nu se vinde. A doua zi au sosit sticlele cu doftoria, ba dl Feller a plătit și posta.

Cantorul însă nu voia să o ia de loc în gură și preotul și Maria l'au rugat cu stăruință să cerce *fluidul-Elsa*.

El a răspuns:

— Mie nu-mi ajută nimic. Dați-mi pace să mor liniștit. Atunci biata femeie începu să plângă aducându-i aminte, că rămân copiii orfanî. Atunci a ascultat. Câte 20 de picuri îl dădeau zilnic pe o bucătică de zahar frecându-i mai de multe-ori tot trupul cu *fluidul-Elsa*. Îndată a început să se simtească mai bine. Atunci mai făcu o comandă de 48 sticle *Elsa-Fluid* cu 16 cor. și de 4 cor. *pilule-Elsa* (despre cari iarăși a cetit, că sunt foarte bune la boale și de stomac) și peste 3 săptămâni s'au ridicat cu toții, el, soacră-sa, copiii: întrebuințând *fluidul* și *pilulele Elsa*.

— Vezi, zise Carol, în ce chip poate mântui visul pe om!

Eu însumi am fost tare norocos, că mi-a povestit prietenul meu astfel de lucruri, căci aveam și eu de mai mulți ani ferbințeli, slăbiciune, asudam noaptea și nu aveam poftă de mâncare. — Am comandat de la farmacistul Feller 24 sticle de *Elsa-Fluid* cu 8 cor. 60 b. și 6 cutii de *pilule purgative-Elsa* și numai decât m'am intrămat.

Oricine e bolnav facă o cercare și comandeze doftorie de aceasta dela farmacistul *Eugeniu V. Feller, Stubica, Vásártér 127. (Comit. Zagráb)* și toți îmi vor fi mulțumitori pentru acest sfat.

El e răspuns: «Mie nu-mi ajută nimic. Dați-mi pace să mor».

Adevăratul Fluid-Elsa al lui **Feller.**

(Esență bine mirositoare de plante cu marca «Elsa.»)

Aprobate de autoritățile sanitare. Distins cu mai multe prețuri.

Prețul se trimite înainte sau se rambursează:

Cu avis de întrebuințare, spese postale și cutie.	12 sticle sau 6 sticle duble 5.— cor.
	24 » » 12 » » 8.60 »
	36 » » 18 » » 12.40 »
Maî puțin de 12 sticle nu se trimit.	48 » » 24 » » 16.— »
	60 » » 30 » » 20.— »

Pe lângă fluidul Elsa se recomandă pilu-
lile purgative Elsa-Rhebarbara.

 1 cutie 4 cor.

Gratis se dă câte un flacon tot după câte 12
sticle comandate de repetite-ori.

Feriți-vă de contrafaceri!

Cine dorește **Fluid-Elsa**, sau **pilule-Elsa** în calitate veritabilă, să se adre-
seze de-a dreptul la

singurul preparator îndreptățit:

≡ Eugeniu V. Feller ≡

furnisorul Curții Alteței sale ces. regale a ducelui Filip Bourbon

STUBICA, Vásártér, 127 (Zágrábmegye).]

Magaziile princi-
pale în Budapesta

Farmacia Török József, Király-utca 12. sz.

» Egger Nándor, Váci-körut 17.

» Zoltán Béla, Szabadság-tér.

O femeie voia să se sinu-
cidă, fiindcă suferia de
neuralgie. **Fluidul-Elsa** al
D-V. a mântuit-o.

Scri-am în 21 Septem-
vrie 1902.

Demeter Pál,
Szentes
(Csongrádmegye).

Feriți-vă de
contrafaceri!

O femeie, pe care au dus-o
acasă moartă de jumătate,
a scăpat prin miraculosul
Fluid-Elsa, cel mai bun
medicament contra tuturor
boalelor.

Scri-am în 8 Martie
1902.

Farkas Béla,
Német-Palánka
(Bács-Bodrogmegye.)

Banca generală de asigurare mutuală

„TRANSSYLVANIA“

în Sibiiu.

— Fondată la anul 1868. —

Director executiv: ADOLF ALBRICH.

Președinte al consiliului de administrație: Dr. W. BRUCKNER.

Vicepreșidenți: ZAHARIE BOIU și CARL de HANNENHEIU.

Societatea oferă asigurări în condițiunile cele mai avantajoase:

- a) contra daunelor, cari se cauzează prin *incendiu, trăsnet, exploziuni de vapor sau de gaze*, la edificii de locuit sau pentru economie, la fabrici, mașine mobile de tot soiul, magazine de mărfuri, unelte agricole și fructe de recoltă:
- b) *pe viața omului* în toate combinațiunile obicinuite ca d. e. asigurări curate și amestecate pe *casul de moarte* și pe *cas de viață* asigurări de *zestre* și de *rentă*, precum și asigurări *poporale* fără cercetare medicală.

În decurs de 34 ani decând există „Transsylvania“, a solvit membrilor săi pentru daune de foc 3,042.619 cor. 84 fil., iar pentru capitale asigurate pe viață 2,992,162 cor. 98 fil.

Sumele asigurate în secția pentru incendii fac: 89,000.000 coroane, iar în secția de asigurări pe viață 10·2 milioane cor.

Prospecte și formulare pentru oferte se dau gratuit. Informațiuni se dau și oferte se primesc la Direcțiune în Sibiiu, (strada Cisdădiei 5), prin agenturile generale și principale în Budapesta (I. Kossuth), Brașov (H. Hermann), Cluj (A. Mandeal), Arad (I. de Herbay), Timișoara (I. Nekolla și Paul Fritz Kornowitz), Seghedin (W. Schäffer), Szabadka (V. Heisler), Cașovia (D. Fényes), precum și prin agenturile speciale din localitățile mai însemnate.

Noutate picantă!
Flaută de concert
„Flöthophon“,

În urma construcției sale solide, în urma iefinătății sale, și-a câștigat pretutindeni renume. Fiecare poate reproduce, fără cunoștințe de note, ori-ce jocuri, melodii, marșuri, cântece. Instrumentul are 28 de tonuri duple, cu acompaniament neîntrecută de bas. Multe adrese de recunoștință. Prețul unei flaute complete de 10 taste, 2 basuri, formă rotundă = 5 cor., o altă formă cu 10 taste, 2 basuri și cuc = 5 cor. 50 bani.

Noutate!

Pistol cu încărcare posterioară, cu patroane de 2 mm. calibru, mâner de argint produce p șcături puternice. Prețul 3 cor. — O dosă cu 25 patroane oarbe 50 bani.

Orcine dorește să aibă un ochian bun, elegant și ieftin să-și comandeze dela firma subscrisă un

telescop dublu

potrivit pentru călătorii, excursiuni, vânătoare și teatru. Acest ochian elegant are obiectivă achromatică și oculară mare. Aparatul e obdus cu piele; cilindrii nikelați sau aurii. Mecanism ușor. Câmpul de vedere — clar și extins. Prețul unui ochian cu cutie cu tot, 8 cor.

Sorta 2. Ochian dublu militar foarte fin, 6-8 sticle cristaline achromatice, cutie de piele, curele, prețul original 35 cor., noi îl vindem cu 12 cor. atât aici cât și în România. Prețul se trimite cu mandat, poștal sau să rambursază.

M. Rundbakin, Viena,
IX. Berggasse 3.

Nu mai 7 cor. 50 bani!

costă

Mașina de tuns orig. Solingen
„Comfort“

renumită în toată lumea, prin construcția sa solidă, curată tare. Totdeauna oferă garanție pentru tăiere bună, blândă în urma precisiunii sale și a tăriei materialului. 2 peptene de ridicat părul; 3, 7 și 10 mm. înălțime de tăiat; 1 spirală de rezervă, brațe nickelate. Prețul 7 cor. 50 bani. Pentru barbă 6 cor.

Eu vând numai cu 49 cor.

mașină de cusut „Singer“, Construcție solidă. Pedal și cutie de închis. Aparat accesorii și înnoiri practice. Prețul lor original e 90 cor.

Nacelă rotundă, cu aparatele accesoriilor și cutie (prețul original 150 cor.) e numai 77 cor. Garanție pe 5 ani. Trimitere cu

rambursă. Dacă nu convine — schimb sau trimite paralele.

Cor. 6.— Cor. 6.—

Noutate senzațională

Orcine fotograf

Aparatul de fotografie „FULGER“ cu care or-cine poate fotografia, fără nici o cunoștință premergătoare. Manuare simplă, ușoară. Mărimea 7-ori-7. Prețul aparatului complet cu toate utensiile și o descriere ușor de în-

teles, în casetă elegantă — numai 6 cor.

NOU! Aparat complet de fotografie pentru 6 plăci de 6-ori-9 sau 12 piese tăiate. Capac nou pentru închidere momentană. Totul din metal. Plăci uscate, ramă de copiat, carton, camera obscură, lanternă, 2 băi: dezvoltantă și fixativă; introducere la manuirea acestui aparat superb numai 12 cor. 50 bani. În provincie s. România cu rambursă. **M. RUNDKAKIN, Viena, IX., Berggasse 3.** Catalog gratis; să se alăture însă o mărca de 10 bani pentru francatură.

La fie-care damă se trimite cărfica „Consultator pentru conservare frumuseții” gratis și franco, prin
Ludovic Vértés, farmacist „La Vultur” în Lugos, partea nemțească,
Nr. 305, lângă edificiul gimnazial, înființată la 1789.

li e rușine

Comandele se efectuează numai după primirea sumei.

pentru că de fața ei de alt-fel drăguță îi este de mai mult timp scărba, și a aflat numai de scurt posibilitatea a putea depărta necurățiile pielii prin în genere cunoscuta

Pomadă lugoșană de față din apot. Vértés.

Aceasta este cel mai bun mijloc pentru delătu-rarea repede a scărbațiilor: pete, bureți, coji de piele, sgrăbunțe, precum și în contra tuturor necurățiilor. 1 doșă 1 cor. 20 fil.—1,80 lei și o doșă per. 2 și 4 cor. —3 și 6 lei. La trimiterea înainte de 4 cor. 60 fil. se expediază franco 1 doșă mare.

Admirați-mă pe mine

sau pe altă damă care întrebuințează
mijlocul sicilian pentru păr

și veți afla, cum-că colorarea căpătată prin acest mijloc nu se deosebește de colorarea naturală primitivă.

Mijlocul sicilian pentru renoirea părului nu conține ingrediente stricicioase, nu e mijloc mecha-nic pentru colorat, ci dă părului în mod cel mai simplu după unica folosire pe zi colorarea care a avut-o părul înainte în crunțirei, fără a lăsa pe vestimente, sau piele pete și fără a se putea spăla de pe părul. 1 sticlă 4 cor. — 6 lei. 3 sticle se expediază franco per 12 cor. — 18 lei trimiși înainte. La comanda să se amintească totdeauna colorarea avută.

Ludovic Vértés, farmacia la Vultur, Lugos, No. 305, în Bănat.

Cel mai mare Depot de toate articolele de toaletă, parfumerie, etc. de proprie și străină fabricațiune.

Articolii de sus sunt numai atunci veritabili dacă posed
 marca de apărare. Reproducerea și traducerea oprită.

ca să-i pice părul înainte de timp, să întrebuin-
 țeze pentru conservarea părului

Spirt pentru păr de Dr. Heiffel,

care este cel mai bun mijloc pentru conservarea rădăcinii și înaintează creșterea părului. Oprește formarea mătrelei și căderea părului, ba ajută în scurt timp dezvoltarea și întărirea părului frumos și tare. La păr prea aspru, în locul spiritului pentru păr, e a se folosi:

Unsoarea nutritoare de păr a Drului Heuffel.

1 sticlă ori 1 doșă 3 cor. — 5 lei.—La trimiterea înainte de 12 cor.—20 lei se expediază în 4 sticle ori 4 doze franco.

O
 musteață
 frumoasă

și o barbă tare și făloasă se poate căpăta nu
 mai prin întrebuințarea de

Pomada de barbă de dr. Heiffel.

Acest mijloc este de tot nestrăicios pentru pielea, ba prin folosirea și efectul excelent ca-petă și tinerii o barbă plină și mustețe fru-moase. 1/2 doșă 2 cor. 50 fil., 1 doșă 4 cor.—6 lei.—La trimiterea înainte de 4 cor. 40 fil.—6,50 lei, se expediază 1 doșă franco.

Se capătă în farmacia și parfumarilor.

Depot general: Apoteca camp. c. r. Stefans-platz, Viena; J. v. Török, Königsgasse, 1 Bu-dapesta; Drogueria lui Brus, Bul. Elisabeta în Bucuresci. Unde nu se află în deposit să se comande direct dela procuratorul.

Comandațiunile se efec-tuează numai atunci când suma cuvințioasă se trimite anticipativ pe postă.

Traducere și retipărire rezervate.

Ludovic Vértés, farmacist «La Vultur» în Lugoș, partea nemtească, Nr. 305, lângă edificiul gimnasial, înființată la 1789.

Marca de fabrică.

° SPIRIT GALLIC
(Franzbranntwein)

Marca de fabrică.

al apotecariului

Vértés,

este la întrebuințare cel mai cu efect,

ca cea mai bună fricțiune alinătoare de podagră, reumatism, răceli, dureri în toate membrele, dureri de cap, dinți și nervi, la paralisări, scrinteli, dureri interioare precum cărcei în stomac, tot felul de indispozițiuni, un plăcut mijloc rătoritor pe drum ș. a. Din singurul efect al acestui vinars în

diferitele casuri de boală, în urma căreia și găsește o așa răspândită întrebuințare ca adevărat remediu popular ca nici un altul, să explice neîntrerupta urcare simpatice a acestui vinars; este însă de luat în seamă că numai vinarsul apotecei Vértés are efectul susnumit și să se păzească de contrafaceri fără efect.

1 sticlă simplă 1 coroană, 1 sticlă dublă 2 coroană, sticlă de probă 30 fil.

Pentru câștigarea mai ușoară a acestui mijloc casnic, și dacă se comandă 7 sticle duble, 14 sticle simple sau 40 sticle de probă, se va computa — în loc de 14 cor. — numai 10 coroane, emballagiul gratis și pachetul se va expeda prin toată Austria, Ungaria și Germania franco.

Morburî de stomac,

cum
sunt:
Lipsa

de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac greața și vomarea, cărceii, și preste tot greutatea și slăbiciunile stomacului se delătură repede și sigur prin Esența pentru stomac a farm. Vértés după ordinațiunea drului Heuffel. O sticlă 2 cor. 50 fil. = 3 lei 50 bani.

Comandele se efectuează numai după primirea sumei.

La comanda poștală sub 10 cor. se socotește pentru epistola de fracht (declaratiune) și împachetare 40 fil. De la 10 cor. în sus la un pachet poștal de 5 Kilo împachetarea este gratuită și se transmite franco prin Austro-Ungaria și Germania. Mai puțin de 2 cor. nu se trimite.

Ludovic Vértés, farmacist „La Vulturul” în Lugoș, partea nemțească, Nr. 305 lângă edificiu gimnazial, înființat la 1789.

Tusa, răgușeala, durerile de piept și grumaz, natha, influența, tusa măgărească, catarul, organismul, respirațiunei se vindecă repede și sigur prin Sucul de ierburi banatice.

Acest suc pregătit din ierburile cele mai vindecătoare și aromatice ale Alpilor din Ungaria de mează-zi, este un mijloc excelent contra tuturor inflamațiunilor pielei băloase. Pentru gustul lui plăcut și copiii îl iau foarte bucuros.

Prețul unei sticle pentru oameni mari și copii dela 10 ani în sus 2 cor. = 3 lei. Prețul unei sticle pentru prunci mai mici de 10 ani 1 cor. 20 fil. = 2 lei.

La morburii cerbicoase, îndelungate, cura o înaintează thea de ierburi banatice. 1 cutie 1 cor. = 2 lei.

Să afli la apotecă. — Unde nu sunt în deposit însă se comande de-a dreptul dela pregătitorul :

Ludovic Vértés,

Apoteca la „Vultur” în Lugoș, Nr. 305.

Medicamentele aci înșirate numai atunci sunt veritabile, dacă sunt pro-
vzute cu marca de invențiune aci alăturată.

TRIPER (sculământ)

Dr. Hill

**Iniecțiã vegetalã și
Capsule vegetale.**

de ori ce specie, se vindecã sigur și repede cu medicamentul lui

1 Flacon inecțiã vegetalã de Dr. Hill pentru oameni, fluiditate, 2 cor. 50 fil. = 3 lei 50 bani.

1 Flacon inecțiã vegetalã de Dr. Hill pentru dame, pulverisat, 2 cor. 50 fil. = 3 lei 50 bani.

1 Flacon Capsule vegetale de Dr. Hill 3 cor. 20 fil. = 4 lei.

La trimiterea înainte de 3 cor. 60 fil. = 5 lei 1 Flacon se trimite franco.

In contra

infertilitãții, palidității, lipsei de sânge, slăbiciunei puterii, sgârciurilor histericale, onaniei, slăbirei nervilor ca și în genere contra ori și cărei specii de slăbiciuni, este cel mai bun și eficace medicament

Impotență

praf întăritor

de Dr. Hill.

1 dosă 5 cor. 60 fil. La trimiterea înainte de 6 cor. = 9 lei 50 bani expedarea se face franco. — **Depositul principal la**

Ludovic Vértés, apoteca „La Vultur”. Lugoș, Bănat, Nr. 305.

Comandele se efectuează numai după primirea sumei.

BEȚIA

Cine vrea să se mântui de această patimă infamă, să întrebuițeze **remediul în contra beției** care în cele mai multe cazuri cu succes strălucit s'a probat și pe baza receptului medical în **Apoteca „La Vultur”** în **Lugoș** s'a gătit. 1 dosă 5 cor., 1 dosă dublă, care se recere la patima cerbicoasă, 8 cor. 80 fil., = 8 Mărci = 10 franci.; franco în toate țările, după primirea prețului.

Remediul D-Tale în contra beției a făcut miracol! Bărbatul respectiv s'a vindecat total de beție, și este treaz și diligent, aceasta o putem mulțami numai D-Tale. Dumnezeu să ți-o respălătească.

Franz Haylovic, Kruciza.

Mă grăbesc a vă mulțumi pentru **remediul în contra beției** trimis, bărbatul meu nu bea de 2 luni răchiu și eu sunt fericită.

Elise Unterlercher, Bleiberg.

Remediul D-Tale în contra beției a avut succes miraculos la un bețiv, vă rog încă o dosă pentru un alt individ. *August Berger, Gaja.*

Prima sticlă din **remediul D-Tale în contra beției** a avut rezultat minunat, te rog a-mi trimite încă o sticlă.

Andreas Hütter, Auschowitz.

Pentru **remediul în contra beției** donat mie, îți exprim cea mai profundă mulțămire, aceasta, m'a vindecat de beție; încă odată vă mulțumesc și vă rog a-mi trimite o dosă dublă pentru un amic.

George Ranimiroff, Varna.

Vă rog a-mi trimite o sticlă din **remediul în contra beției**, am voie să mântui pe un bărbat de patima beției. Înainte de 2 ani m'am mântuit pe mine de această patimă imorală și de atunci nu mai beau.

Mathias Hauswirth, Rausenbruck.

Îți exprim mulțămire pentru **remediul în contra beției** trimis mie.

Franz Burian, Idribitz.

Vă rog să-mi mai trimiteți o dosă dublă din **remediul D-Tale în contra beției** și pentru sticla întâia vă mulțumesc.

Josef Graszner, Sonntagsberg.

Comandele se efectuează numai după primirea sumei.

SIGISMUND MALIK

fabricant și reparator de
velocipede

Budapest,

VIII., Str. Berzsényi, nrul 3.

Pregătește numai din materie englezască

Velocipede

după modelele cele mai nouă și frumoase pe lângă
garanție de 2 ani.

Recunoscut de cel mai bun atelier de reparaturi.

Giro-Conto la Banca austro-
ungară.

Cont la cassa de păstrare
poștală ung. nr. 9956.

„SENTINELA“

institut de economii și credit ca societate pe acții
în Satul-nou (Réva-Ujfalu) acoardă împrumuturi pe
cambii cu 3 subscrieri bune, cu obligațiuni, lom-
bard etc. Primește

depuneri spre fructificare

pe lângă condițiunile cele mai favorabile și fără
abzicere.

Direcțiunea.

Atelier

de ornate bisericesci

în Lugoj.

Mult onorată Preoțime !

Multe parochii comandează dela
firme străine și de rit și de câștig
cinstit, lucru ce mă face să mă re-
comând binevoitoarei atențiuni a M.
Onoraților preoți și comitete par-
ochiale, că în atelierul meu se află
ornatele cele mai ieftine și trai-
nice, de oare-ce singur le pregătesc.
Aname : Baldachinuri (cerime), or-
nate preotești, steaguri (prapori),
stihari pentru preoți și admini-
stranți etc.

Devotat

Antoni Biffi,

atelier de odore bisericesci

în Lugoj,

strada Capra nr. 4.

IOAN CUTEAN,

comerciant

BRAD, COMITATUL HUNEDOAREI,

recomandă P. T. publicului marele său
depozit de băcănie, ferărie, porce-
lan și sticlărie, detail.

== MARFĂ BUNĂ, PREȚURI SOLIDE. ==

Cu distinsă stimă:

Ioan Cutean,
comerciant.

AVIS PUBLICULUI ROMÂN!

Subscrisul, ca primul măestru-zidar român cu di-
plomă din părțile Brașovului și ca anteprenor de ori-ce
fel de clădiri: școli, biserici etc., am onoare a mă re-
comanda publicului românesc cu lucru bun și solid,
care se va construi după plan sub supravegherea mea.
Primesc ori-ce reparatură mai mare, ce cad în branșa
zidăriei, pe lângă garanție.

Rugându-mă de a mi-se adresa publicul român
eu deplină încredere

semnez cu stimă:

Ioan Leucă,

măestru-anteprenor în Rotbav.
Veresmart. p. Brassó — Földvár.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta !

vindecă și înviorază

Deosebită aten-
ție impune, că
decă boale vechi

Nu e mijloc secret!

pe lângă garanție.

țiune e a să da
acest aparat vin-
de 20 ani. ===

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârțuri de inimă, asma, auzul greu, sgârțuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și a multor altor boale cari la tractare normală a medicului, se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate esamina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

== folosibil la morburî cari nu sunt mai vechi de 15 ani. ==

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

== folosibil la copil și femeî de constituție foarte slabă. ==

Espeđiție din centru și locul de vânzare pentru țeară
și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V., strada Vadász 42/Vl., colțul

Strada Kálmán.

